

Torsdag den 3. marts 2022 (D)

1

71. møde

Torsdag den 3. marts 2022 kl. 10.00

Dagsorden

1) Markering af situationen i Ukraine.

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af barselsloven. (Indførelse af øremærket orlov, ligedeling af retten til barselsdagpenge og ret til overdragelse af barselsdagpenge til sociale forældre og nærtstående familiemedlemmer m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 22.12.2021. 1. behandling 25.01.2022. Betænkning 23.02.2022. 2. behandling 01.03.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 93:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. (Revision af reglerne om registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logning) m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 18.11.2021. 1. behandling 23.11.2021. Betænkning 10.02.2022. 2. behandling 22.02.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling. Tillægsbetænkning 01.03.2022. Ændringsforslag nr. 1 af 02.03.2022 uden for tillægsbetænkningen af justitsministeren (Nick Hækkerup)).

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 103:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Kriminalisering af identitetsmisbrug).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 15.12.2021. 1. behandling 20.01.2022. Betænkning 24.02.2022. 2. behandling 01.03.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 108:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 2021.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremsættelse 27.01.2022. 1. behandling 03.02.2022. Betænkning 24.02.2022).

6) 1. behandling af lovforslag nr. L 122:

Forslag til lov om ombygning af Aarhus H.

Af transportministeren (Trine Bramsen).

(Fremsættelse 09.02.2022).

7) 1. behandling af lovforslag nr. L 123:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven og lov om private fællesveje. (Fjernelse af køretøjer, regulering af færdslen ved akutte

hændelser, fastsættelse af en lavere hastighedsgrænse for et nærmere afgrænset område uden for tættere bebygget område, forbud mod standsning og parkering i skillerabat m.v. samt vintervedligeholdelsesordninger på private fællesveje).

Af transportministeren (Trine Bramsen).

(Fremsættelse 09.02.2022).

8) Forespørgsel nr. F 21:

Forespørgsel til transportministeren om den danske luftfartsstrategi.

Af Henning Hyllested (EL) og Søren Egge Rasmussen (EL).

(Anmeldelse 11.01.2022. Fremme 13.01.2022).

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 143:

Forslag til lov om ændring af lov om elevens og studerendes undervisningsmiljø og lov om folkeskolen. (Udskydelse af solnedgangsklausul vedrørende bestemmelse om antimobning).

Af børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil).

(Fremsættelse 24.02.2022).

10) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri om en mere klimavenlig kost.

Af Carl Valentin (SF) og Signe Munk (SF).

(Anmeldelse 28.01.2022. Fremme 01.02.2022).

Kl. 10:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er åbnet.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Markering af situationen i Ukraine.

Kl. 10:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Kære kollegaer, inden vi tager fat på mødets egentlige dagsorden, vil jeg ekstraordinært sige nogle ord om Ukraine. I den anledning har vi inviteret den ukrainske ambassadør til at overvære mødet. (*Klapsalver fra salen*) Tak for denne flotte gestus.

Situationen i Ukraine kaster en tung skygge over den tid, vi lever i. Den fri verden har med chok og forfærdelse fulgt den russiske invasion i Ukraine. Lignende begivenheder dukker frem fra historien: Ungarn 1956, Tjekkoslaviet 1968. Dengang som nu stod kampen mellem frihed og undertrykkelse.

De voldsomme kamphandlinger i Ukraine har nu stået på i en uge. Vi har desværre fået rapporter om mange dræbte ukrainere, både soldater og civile. Der er nu krig på europæisk jord; en situation, som vi ikke troede var mulig. Lige nu, mens vi sidder her, samler

massive russiske styrker sig ved Kyivs porte. Det virker skræmmende, helt uvirkeligt. Langt over en halv million kvinder, børn og ældre er drevet på flugt fra krigens gru. Et fredeligt folk er blevet straffet, fordi de følger deres egne veje.

Men vi skal huske, at det ikke kun er Ukraine, som Rusland er gået i krig mod. Rusland har også rettet geværene mod grundlæggende værdier i et demokratisk samfund: Frihed, demokrati og national selvbestemmelse. Den internationale retsorden, hvor lande respekterer hinanden og forsøger at tale sig til rette om det, der skiller dem, er sat ud af kraft. Derfor er Ukraines kamp også vores kamp. Vi tager afstand fra den stærkes ret til at gennemtvinge sin vilje, blot fordi han kan. »Krig er foragt for liv, fred er at skabe.«

Vi beundrer det ukrainske folks mod og beslutsomhed. De har vist en ukuelig vilje til at byde den russiske overmagt trods. Men de skal også vide, at de ikke står alene. Den stærke danske, europæiske og internationale fordømmelse af Rusland er helt på sin plads. Derfor har Danmark også en stemme i dette kor. Sammen med vores allierede og partnere gør vi, hvad vi kan, for at forhindre Ruslands aggressive fremfærd. Jeg synes, vi sammen skal rette en appel til Rusland: Træk jeres tropper tilbage, og find en fredelig løsning på konflikten.

Og så skal vi huske, at krigen er startet af Putin, ikke af det russiske folk. Jeg synes, vi skal håbe på, at den russiske befolkning vil lægge maksimalt pres på Putin for at få ham til at indstille krigen. Danmark er solidarisk med Ukraine, og derfor hænger Ukraines blå-gule flag i dag side om side med Dannebrog ved Folketingets hovedtrappe; i sig selv en lille gestus, men et stærkt symbol på de tætte bånd, der er, mellem Danmark og Ukraine.

Your Excellency, ambassador, it is a great honor for us to have you as our guest today. The members of the Danish parliament want to express our support to the Ukrainian people. We sincerely hope for a peaceful solution in your country. You can be sure that Denmark stands with you.

Jeg synes, at vi endnu en gang skal bryde reglerne i Folketinget og rejse os og klappe. *(Klapsalver fra salen)*

(Den ukrainske ambassadør takker Folketinget fra sin plads i tilhørerlogen) (Klapsalver fra salen).

Kære kollegaer, tusind tak for det. Vi vil holde en kort pause på et par minutter, før vi går i gang med afstemningerne, så de, der skal forlade salen, kan gøre det stille og roligt. Mødet er udsat. (Kl. 10:06).

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af barselsloven. (Indførelse af øremærket orlov, ligedeling af retten til barselsdagpenge og ret til

overdragelse af barselsdagpenge til sociale forældre og nærtstående familiemedlemmer m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 22.12.2021. 1. behandling 25.01.2022. Betænkning 23.02.2022. 2. behandling 01.03.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:07

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er genoptaget. Overgange kan være svære, men nu går vi i gang med dagsordenen.

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker noget at udtale sig? Det gør formanden for Beskæftigelsesudvalget, hr. Bjarne Laustsen, Socialdemokratiet, for en mundtlig indstilling.

Kl. 10:08

Bjarne Laustsen (S):

Tak. Tilbage til det normale Folketingsarbejde. På helt fredelig vis kan jeg sige, at der er sket en beklagelig fejl, sidste gang Tinget behandlede denne lov. Ved andenbehandlingen blev det sagt, at den skulle tilbage til udvalget. Det har den så også været. Vi har kigget på den, men vi har ikke gjort noget ved den. Alt er i skønneste orden, så jeg kan anbefale det høje Ting og dets medlemmer trygt at gå videre med behandlingen her ved tredjebehandlingen i dag og stemme, som der var tænkt på ved sidste omgang.

Tak for det.

Kl. 10:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Jeg skal bare lige høre, om det er korrekt, at hr. Thomas Jensen ønsker ordet? Det er det ikke.

Så skal jeg høre, om der er andre, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:08

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Er der tekniske problemer? Det er der. Vi skal lige have klaret nogle tekniske problemer.

Så skulle det være i orden. Og vi er i gang med at stemme om lovforslag nr. L 104 til endelig vedtagelse.

Afstemningen slutter.

For stemte 81 (S, V, SF, RV, EL, FG, ALT og Orla Østerby (UFG)), imod stemte 19 (KF, DF, NB, LA, Karina Adsbøl (UFG) og Marie Krarup (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 93:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. (Revision af reglerne om

registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logning) m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremstilling 18.11.2021. 1. behandling 23.11.2021. Betænkning 10.02.2022. 2. behandling 22.02.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling. Tillægsbetænkning 01.03.2022. Ændringsforslag nr. 1 af 02.03.2022 uden for tillægsbetænkningen af justitsministeren (Nick Hækkerup)).

Kl. 10:11

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen drejer sig i første omgang om det stillede ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig? Det gør fru Samira Nawa, Radikale Venstre. Men det er til selve lovforslaget. Godt.

Er der andre, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen om ændringsforslaget sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:12

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hvis ikke afstemning begæres, betragter jeg ændringsforslag nr. 1 uden for tillægsbetænkningen af justitsministeren som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 10:12

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så drejer forhandlingen sig om lovforslaget som helhed.

Værsgo til fru Samira Nawa, Radikale Venstre.

Kl. 10:12

(Ordfører)

Samira Nawa (RV):

Mange tak, formand. Der er allerede sagt meget om den her sag. Der er spurgt og svaret en del i den her sag, men det afholder mig ikke fra at tage ordet endnu en gang, for jeg synes ikke, at der har været lydhørhed hos store dele af Folketingssalen.

Vi har en justitsminister, som i det her spørgsmål omkring logning åbent har sagt: Overvågning giver frihed. Og med afstemningen om lidt bliver det officielt, af danmarkshistoriens mest omfattende overvågning fortsættes. Spørgsmålet omkring logning kan være svært tilgængeligt, og det er nemt at fortabe sig i tekniske termer, men hvis vi skærer helt ind til benet, er det åbenlyst, at der er noget ret fundamentalt på spil. Det handler om borgernes helt grundlæggende rettigheder. Og justitsministeren har jo en åben holdning om, at øget overvågning giver frihed – et udsagn, der jo i øvrigt får det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig, men det betyder også bare, at der ikke er så meget at gøre ved at appellere til den side af salen. Men jeg vil så sige til mine kollegaer i Venstre, Danmarks Liberale Parti, at der er jeg altså skuffet.

Jeg havde håbet på, at et parti med samme liberale frihedselskende udgangspunkt som Radikale Venstre kunne have været en alliancepartner i netop det her spørgsmål, for vores partier står i udgangspunktet på samme filosofiske og politiske fundament: at alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder, og at det indebærer, at der ikke kan vælges og vrages mellem menneskerettig-

heder, ligegyldigt om de er belejlige politisk eller ubelejlige, eller hvad man i øvrigt måtte mene om rettighedsbæreren.

Vi har netop også lige godkendt det ændringsforslag, som ministeren har stillet, og jeg er rigtig glad for, at der kom det ændringsforslag, som udskyder ikrafttrædelsesdatoen for lovgivningen, for sådan som det lå tidligere, var der rejst en tvivl, bl.a. hos mig og Radikale Venstre, om, hvorvidt man som Folketing kommer til at vedtage lovgivning, hvor man simpelt hen spænder ben for, at en sag kan føres ved Højesteret. Der er nemlig en verserende sag, hvor regeringen er part i sagen, og derfor ville det have været meget underligt, hvis vi som Folketing vedtog en lovgivning, som gjorde, at appellanten i det tilfælde ville miste sit retlige interesse og sagen derfor ville blive lagt ned.

Så jeg er glad for, at der trods alt, hvad angår ikrafttrædelsesdato, har været lydhørhed, og at det så er på plads. Tak.

Kl. 10:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning. Hr. Peter Skaarup, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:15

Peter Skaarup (DF):

Tak, og jeg har hørt det, som De Radikale mener om logning, og det har jeg også hørt på nogle af de samråd og tekniske gennemgange, vi har haft, og det er jo fint nok, at det er Radikale Venstres holdning. Jeg synes bare, der er en facet, som man slet ikke rigtig kommer ind på her, nemlig at vi jo skal passe på, at vi ikke handicapper politiet i forhold til at opklare alvorlig kriminalitet i Danmark. Der kunne jeg godt tænke mig at høre fru Samira Nawa, om De Radikale ikke er optaget af, at man f.eks. som i sagen fra Aalborg med Mia, der bliver dræbt, meget hurtigt fra politiets side har alle muligheder for og alle redskaber til at finde frem til, hvem der har dræbt den pågældende. Husker Radikale Venstre det? Husker Radikale Venstre det over for regeringen og det forslag om logning, der ligger – og også for fremtiden?

Kl. 10:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:16

Samira Nawa (RV):

Tak for muligheden for lige at slå det helt klart fast: Selvfølgelig har vi en opmærksomhed på, at politiets arbejde og opklaring også skal kunne ske rigtig hurtigt og effektivt. Andre europæiske lande har jo indrettet deres regler om logning på en måde, hvor man faktisk lever op til EU-retten. Der ser man jo, at opklaringsprocenten i forhold til kriminalitet ikke er faldet, og derfor kommer de to ting ikke til at stå i modstrid med hinanden: at vi indretter vores lovgivning, så den er lovlig, så at sige, og at politiet også kan gøre deres arbejde, og at opklaringsprocenten ikke falder.

Kl. 10:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Peter Skaarup.

Kl. 10:16

Peter Skaarup (DF):

Jeg vil gerne overbevises om, at De Radikale har ret i, at man ikke handicapper politiet i forhold til den nuværende situation. Jeg kan sige, at vi fra Dansk Folkepartis side fuldstændig er vagthunde over for, at vi netop beholder alle redskaber hos politiet. Der kan jeg bare konstatere ud fra den stemmeafgivning, som De Radikale har i den her sag, at det ikke er det, De Radikale står for. Der vil jeg bare gentage spørgsmålet: Vil De Radikale være med til at sikre, at

man også i fremtiden har alle redskaber på hylderne hos politiet, så de lynhurtigt kan opklare drab, kidnappingssager og andre alvorlige sager hos politiet?

Kl. 10:19

Kl. 10:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Samira Nawa, værsgo.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:20

Samira Nawa (RV):

Ja, Radikale Venstre er interesseret i, at politiet har rigtig mange og effektive redskaber til opklaring. Men vores to partier, hr. Peter Skaarup, har jo også et forskelligt syn på EU og EU-Domstolen. Der har vi det bare sådan, at når der ligger en dom, skal man selvfølgelig også fra dansk side indrette lovgivningen efter den. Når der fra EU's side bliver sagt, at man er nødt til at målrette logning, nytter det jo ikke noget, at vi i en dansk kontekst, når vi målretter logning, logger og overvåger 3,9 millioner borgere. Der er ikke særlig meget målrettethed over det.

Kl. 10:17

Samira Nawa (RV):

Grunden til, at vi overhovedet skal lovbehandle det her, er rigtignok, at der er en dom fra EU-Domstolen, som siger, at vi hurtigst muligt skal have en ny lovgivning og nye regler. Men der står jo fortsat i lovforslaget – det, som en stor del af salen kommer til at vedtage om lidt – at der er en væsentlig procesrisiko. Det er altså mig bekendt første gang, at man ser det i et lovforslag. Der er ikke bare en procesrisiko eller en vis procesrisiko, men en *væsentlig* procesrisiko for, at også denne lovgivning bliver kendt ulovlig.

Kl. 10:20

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Britt Bager, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 10:20

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Bjørn Brandenburg, Socialdemokratiet.

Kl. 10:18

Bjørn Brandenburg (S):

Tak for det. Nu siger fru Samira Nawa her til sidst, at vi skal overholde dommen fra EU-Domstolen, men det er vel i virkeligheden derfor, at vi behandler det her lovforslag. Det er da, fordi der er en dom, som vi i Folketinget og i regeringen har lyttet til, og derfor har vi fremsat det her lovforslag. Så jeg vil egentlig bare bede ordføreren om at bekræfte, at det lovforslag, som vi behandler nu, er inden for skiven, for så vidt angår EU-Domstolen.

Kl. 10:18

Britt Bager (KF):

Tak. Jeg bliver egentlig ret bekymret, når fru Samira Nawa står og påstår, at politiet kan opklare fuldstændig de samme forbrydelser uden telelogning, for det vidner jo om, at ordføreren på ingen måde har fulgt med i det arbejde, der pågår, og på ingen måde har lyttet til, hvad politiet har sagt i de drøftelser og under den høring, vi har haft. Politiet har stået helt klart frem og sagt, at det her er et værktøj, de bruger i deres efterforskning, at det er et væsentligt værktøj, og at det også er et værktøj, der alene har ført til, at man har kunnet dømme for drab, bl.a. på en syrisk kvinde.

Gør det slet ikke indtryk på ordføreren, at politiet står så klart frem og siger, at det her er et væsentligt redskab i efterforskningsarbejdet?

Kl. 10:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 10:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 10:21

Samira Nawa (RV):

Det kan hr. Bjørn Brandenburg ikke få mig til at bekræfte, for det, der er skrevet ind i det her lovforslag, er, at der følger en væsentlig procesrisiko med. Jeg har gentagne gange spurgt ind til: Hvad betyder det her med en væsentlig procesrisiko? Hvor stor er sandsynligheden for, at vi med den nye danske lovgivning, som netop skulle rette op på de ulovlige regler, der er i dag, får en ny dom på nakken og endnu en gang skal ændre vores lovgivning? Det har jeg ikke kunnet få noget klart svar på. Så jeg kan ikke bekræfte det, som hr. Bjørn Brandenburg beder mig om at bekræfte.

Kl. 10:19

Samira Nawa (RV):

Så har fru Britt Bager ikke hørt godt nok efter, for vi er jo sådan set ikke i Radikale Venstre imod logning; vi er imod den generelle, udifferentierede logning; vi er imod, at en målrettet logning omfatter så stor en del af befolkningen, som det er tilfældet. Det er jo noget, som vi har spurgt ind til i løbet af lovbehandlingen, så det er forkert at påstå, at det er logning generelt, vi skulle være modstandere af. Men når det er udifferentieret, når det er hele den brede befolkning, når det er en fortsættelse af den praksis, som vi mere eller mindre har i dag, ja, så er vi modstandere, for der ligger en EU-dom – noget, jeg havde håbet Konservative også tog alvorligt.

Kl. 10:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Bjørn Brandenburg.

Kl. 10:19

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Britt Bager.

Kl. 10:22

Bjørn Brandenburg (S):

Det er selvfølgelig ærgerligt, for jeg synes i virkeligheden, at man må sige, at det her lovforslag har været meget veldiskuteret. Der har været mange samråd om det, og der er stillet – tror jeg – 150 spørgsmål. Alle de spørgsmål, der er stillet af ordføreren, er jo blevet besvaret. Men måske ordføreren så vil bekræfte, at Justitsministeriet vurderer, at det her lovforslag er inden for rammerne af afgørelsen fra EU-Domstolen. Derfor er det jo ordførerens påstand, at det ikke skulle være det. Regeringen har lyttet til afgørelsen fra EU-Domstolen og lavet et lovforslag, der er inden for rammen.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 10:22 mord, det er brandstiftelse – hvor politiet bruger de her oplysninger i bevisførelsen. Tak.

Kl. 10:25

Kl. 10:22 **Formanden** (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:25

Samira Nawa (RV):

Lovforslaget her kommer, fordi vi skal foretage en ændring. Om den ændring er god nok, er vi jo så uenige om. Fru Britt Bager afslører jo også med sin kommentar, at man synes, at EU-dommen er ubejlig. Og der må jeg bare sige, at jeg har en anden respekt for, hvad der kommer fra EU.

Kl. 10:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Så er det hr. Preben Bang Henriksen, Venstre.

Kl. 10:23

Samira Nawa (RV):

Jamen det er ganske enkelt ikke rigtigt at sige, at vi skulle være imod, at politiet kan gøre sit opklaringsarbejde. Vi er imod en massiv overvågning af borgere, som ikke er kriminelle. Sådan er det jo heldigvis i det danske samfund; det er jo ikke alle, der går rundt og er kriminelle. Der er også muligheder for hastesikring. Og som jeg påpegede over for hr. Peter Skaarup tidligere, ser vi jo i andre europæiske lande, der retter deres lovgivning ind, at politiets opklaringsprocent altså ikke falder.

Kl. 10:25

Preben Bang Henriksen (V):

Tak. Jeg bliver nødt til lige at følge op på fru Britt Bagers spørgsmål, for jeg er helt rundt på gulvet. Må jeg spørge ordføreren: Har ordføreren læst svarene på spørgsmål 14, 22, 23, 29, 30, 31 og 32? Det tror jeg ordføreren har, for ordføreren er flittig. Så vil ordføreren jo også kunne bekræfte, at her er det Rigspolitiet, der udtaler sig – og hvad er det, Rigspolitiet så siger? Ja, de siger, at der vil være grove forbrydelser, der ikke længere kan opklares. Politiets muligheder for at fange kriminelle for grove forbrydelser forringes – her nævner man specifikt voldtægtsmænd, mordere, brandstiftere, og jeg kunne supplere med et hav af andre eksempler.

Hvordan har ordføreren det med, at vi, hvis De Radikale havde flertal herinde, så ikke længere havde mulighed for at fange de pågældende forbrydere og få stillet dem til ansvar? Hr. Peter Skaarup nævner teknologien i Aalborgsagen. Har ordføreren ikke nogle betænkeligheder ved, at sådan noget bliver forskertset, hvis De Radikale får flertal her?

Kl. 10:24

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 10:24

Samira Nawa (RV):

Nej, for det, vi siger, er jo ikke, at politiet ikke skal kunne gøre sit arbejde, og at politiet ikke skal have de redskaber, som der skal til, for at opklare de forbrydelser, som der også bliver begået i det her samfund. Men vi er nødt til at sørge for – og der havde jeg virkelig håbet på hr. Preben Bang Henriksen som en stærk, stærk liberal alliancepartner i det her – at vi ikke får en massiv overvågning af vores befolkning, og at vi ikke fortsætter en ulovlig praksis og masseovervåger befolkningen. Sådan havde jeg i hvert fald forestillet mig at et liberalt sindet parti som Venstre også havde lagt sig.

Kl. 10:24

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Preben Bang Henriksen.

Kl. 10:24

Preben Bang Henriksen (V):

Nu bliver der sagt, at politiet skal have de redskaber, der er nødvendige, men det er jo netop det, man fra radikal side fratager politiet med den radikale indstilling. De Radikale vil jo ikke have logning – de stemmer imod det her forslag, selv om det er reduceret. I forhold til den situation, vi har i dag, så bliver politiet jo netop frataget de helt, helt centrale muligheder, hvis ikke man har det. Og jeg kan oplyse ordføreren om, at det jo drejer sig om tusindvis af sager om året. Det er i de groveste og de alvorligste sager, der findes – det er

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til fru Samira Nawa. Og den næste, der har bedt om ordet, er fru Karina Lorentzen Dehnhardt, SF.

Kl. 10:26

(Ordfører)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for ordet. Det er jo ikke, fordi jeg skal repetere den lange proces, vi har været igennem, for vi har vitterlig haft en del debat omkring det her i udvalget. Men jeg har alligevel brug for at sige, at vi i SF ikke er for det lovforslag, der ligger her, fordi det netop forudsætter den omfattende overvågning af danskernes data, det udvider kriminalitetsområdet og det fastholder en meget, meget lang slettefrist for de her data, som bliver samlet ind. Og så er vi altså alvorligt i tvivl om, hvorvidt de nye regler er lovlige.

De nuværende regler – det siger justitsministeren i et svar til et møde i Retsudvalget – ligner de nye, og de nuværende regler er jo allerede underkendt af EU-retten. Så derfor er det svært at se, at der ikke også vil være en kæmpe risiko her, og det anerkender ministeren jo også selv, for man siger, at der er en væsentlig procesrisiko, og det er altså et udtryk, som vi ikke hører ofte. Jeg støder af og til på, at der er en procesrisiko, men ikke en væsentlig procesrisiko. Og det her er jo et forslag, som er blevet kritiseret af en lang række organisationer.

Det er ikke, fordi vi i SF ikke anerkender, at logningsdata kan være vigtige i en efterforskning. Vi havde måske foretrukket, at man i Danmark i højere grad var overgået til hastesikring. Det kunne man også have anvendt i Miasagen, hvis man havde villet det. Og det kom også frem i Folketinget under høringen om selve logningsreglerne, at andre europæiske lande, som har rettet deres lovgivning til, ikke har oplevet dårligere opklaringsrater. Så vi tror på, at der er en anden vej end lige præcis den her vej, som flertallet vælger at gå. Hensynet til politiets efterforskning og effektivitet er altså ikke det eneste hensyn, man skal se på, når man laver lovgivning. Det er vigtigt, ja, men der er også et hensyn til borgernes frihedsrettigheder i et demokrati, og den balance synes vi ikke bliver iagttaget med det her lovforslag.

Til gengæld vil jeg gerne sige mange tak til justitsministeren for på samrådet at imødekomme SF, Radikale Venstre og Enhedslisten med en ændret ikrafttrædelsesdato. For vi synes faktisk, at det i et demokrati er uværdigt, at man skubber Folketinget foran sig og laver lovgivning, så det i princippet kan betyde, at en lille forening, som har anlagt et søgsmål, ikke vil kunne få behandlet deres sag. Den problemstilling har vi nu fået lukket med det her ændringsforslag, som vi lige har vedtaget, og det synes vi er rigtig godt. Vi kan også

forstå, at man har bedt Kammeradvokaten opgive den påstand om, at foreningen ikke skal have behandlet deres sag, fordi de jo ikke længere vil have en retlig interesse, som følge af at man vedtager nye regler. Så det synes vi er stærkt og godt, men det samlede lovforslag kommer vi altså til at sige nej til.

Kl. 10:29

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke nogen ønsker om korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til fru Eva Flyvholm, Enhedslisten.

Kl. 10:29

(Ordfører)

Eva Flyvholm (EL):

Mange tak. Fra Enhedslistens side er vi utrolig enige med Radikale og SF i det her spørgsmål, så jeg skal heller ikke forlænge det så meget. Men jeg vil gerne starte med at sige tak til justitsministeren for faktisk at tage det her ændringsforslag, som vi har stemt om i dag. Jeg synes, det er rigtig vigtigt, at det kommer på plads – at den her retssag får lov at køre. Det er jeg meget glad for bliver rettet, og at vi nåede frem til det.

Men i forhold til hele komplekset, der handler om logning af vores borgere, er det jo noget, som vi fra Enhedslistens side har været meget kritiske over for i rigtig mange år, fordi en helt systematisk og generel overvågning af den danske befolkning simpelt hen ikke er i overensstemmelse med menneskerettighederne. Det betyder, at det er en overvågning af os alle sammen, som ikke lever op til helt grundlæggende rettigheder om, at borgerne skal være frie og have lov til at have et privatliv. Og det er jo det, der er på spil her, og det er meget, meget trist, at Folketinget i dag vedtager en ny lovgivning, som fuldstændig ligner den gamle – som ikke retter op på noget som helst, selv om der er et massivt grundlag af for at sige, at den altså er gal med den gamle lovgivning. Og selv om regeringen selv har været ude at sige, at det er derfor, de fremsætter noget nyt, så kommer de faktisk med præcis det samme. Og jeg har aldrig prøvet, at vi vedtog et lovforslag, hvor det så entydigt var alle juridiske eksperter, der sagde: Det her er faktisk ikke godt nok. Det lever heller ikke op til EU-reglerne, og der står ovenikøbet også i lovforslaget, at der er meget stor sandsynlighed for, at det lige præcis *ikke* kommer til at kunne overholde reglerne og de helt grundlæggende rettigheder.

Så det er jeg rigtig ked af, og vi er i Enhedslisten rigtig meget imod, at man på den måde fortsætter den her – efter min bedste overbevisning – ulovlige logningspraksis, som man har gang i. Men jeg er glad for, at vi i det mindste får muligheden for at få den retssag udspillet, og så må vi jo så se, hvordan den falder ud. Tak for ordet.

Kl. 10:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger.

Jeg skal høre, om der er flere, der ønsker at udtale sig.

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:31

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Så tror jeg, at alle har haft mulighed for at afgive deres stemme, så afstemningen slutter.

For stemte 72 (S, V, KF, DF, NB, Karina Adsbøl (UFG), Marie Krarup (UFG) og Orla Østerby (UFG)), imod stemte 31 (SF, RV, EL, LA, FG og ALT), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 103:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Kriminalisering af identitetsmisbrug).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 15.12.2021. 1. behandling 20.01.2022. Betænkning 24.02.2022. 2. behandling 01.03.2022. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:32

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:32

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 100 (S, V, SF, RV, EL, KF, DF, NB, FG, ALT, Karina Adsbøl (UFG), Marie Krarup (UFG) og Orla Østerby (UFG)), imod stemte 2 (LA), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 108:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 2021.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremsættelse 27.01.2022. 1. behandling 03.02.2022. Betænkning 24.02.2022).

Kl. 10:32

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, og hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

/Carsten Madsen«].

Nu vil der være mulighed for, at de, der ikke ønsker at deltage i forhandlingerne, kan forlade salen.

Kl. 10:34

Meddelelser fra formanden

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Jeg går ud fra, at de, der skal snakke, nu er færdige med at gøre det i salen, så vi kan gå i gang med forhandlingen. Først er der anmeldelser.

I dag er der følgende anmeldelser:

Hr. Christian Juhl (EL), Uffe Elbæk (FG) og Torsten Gejl (ALT):

Beslutningsforslag nr. B 183 (Forslag til folketingsbeslutning om at betegne Israels styre og fremfærd over for palæstinenserne som apartheid).

Liselott Blixt (UFG), Karina Adsbøl (UFG), Lise Bech (UFG), Bent Bøgsted (UFG), Marie Krarup (UFG) og Hans Kristian Skibby (UFG):

Forespørgsel nr. F 43 (Vil ministeren sikre et uafhængigt videncentrum for alternativ behandling, som Lægeforeningen, Lægevidenskabelige Selskaber (LVS) og Danske Patienter har fremsat et forslag om, og som bliver bakket op af Dansk Selskab for Orthomolekylær Medicin?)).

Titlerne på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende brev af 2. marts 2022:

Efter statsministerens indstilling er det ved kongelig resolution af 25. februar 2022 bestemt, at ressortansvaret for visse opgaver vedrørende it-drift, der vedrører Vejdirektoratet, overføres fra transportministeren til finansministeren pr. 1. marts 2022.

Meddelelsen vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. nedenfor).

[»Folketingets formand

Efter min indstilling er det ved kongelig resolution af 25. februar 2022 bestemt,

at ressortansvaret for alle opgaver, kontrakter og serviceaftaler vedrørende basal it-drift af interne datacentre, netværk på bemandede kontorlokationer og tilsynskontorer, servere og storage, drift af operativsystemer, standard it-arbejdsplads, servicedesk og brugeradministration, informationssikkerhedsopgaver vedrørende foranstående samt kontrakter og leverandørstyringsopgaver vedrørende outsourcet it-drift, der vedrører Vejdirektoratet, i henhold til nærmere aftale mellem transportministeren og finansministeren overføres fra transportministeren til finansministeren pr. 1. marts 2022.

Jeg beder formanden underrette Folketinget herom.

Sign.: Mette Frederiksen

Det næste punkt på dagsordenen er:

**6) 1. behandling af lovforslag nr. L 122:
Forslag til lov om ombygning af Aarhus H.**
Af transportministeren (Trine Bramsen).
(Fremsættelse 09.02.2022).

Kl. 10:35

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen er åbnet. Hr. Thomas Jensen, Socialdemokratiet.

Kl. 10:35

(Ordfører)

Thomas Jensen (S):

Tak, formand. Formålet med lovforslaget er at give hjemmel til, at transportministeren kan gennemføre ombygning af Aarhus H og området omkring banegården samt dertilhørende anlæg.

Før DSB's nye elektriske tog kan ibrugtages på Aarhus H, skal en kæde af projekter gennemføres i den rigtige rækkefølge. Det drejer sig bl.a. om fornyelse af jernbanens spor og konstruktioner, hastighedsopgradering, sporkapacitetsudvidelse, perronforlængelse, etablering af et nyt omkørselsspor, så der kan afvikles to tog via spor 7 på Aarhus H, og implementering af et nyt signalsystem og elektrificering af jernbanen. For at mindske de gener, ombygningen kan give for både lokalområdet og togtrafikken, har Banedanmark samlet delprojekterne i én samlet anlægsfase kaldet helhedsløsningen.

I helhedsløsningen er den tid, hvori der oprindeligt skulle udføres anlægsarbejder i Aarhus, reduceret fra en udførelsesperiode på mellem 7 og 9 år med planlagte ophold til ca. 3 års kontinuerligt arbejde i perioden fra 2024 til 2027. Det er positivt, at anlægsperioden er blevet nedbragt så meget, for det betyder, at naboer til projektet ikke vil blive generet af anlægsarbejderne i lige så lang tid, som det oprindeligt var forudsat.

I februar 2021 besluttede forligskredsen bag de politiske aftaler om en grøn transportpolitik og Togfonden DK, at projektet med ombygningen af Aarhus H skulle gennemføres som foreslået i helhedsløsningen. Der er endvidere i regi af den politiske aftale om infrastrukturplan 2035 tilvejebragt finansiering for den resterende del af ombygningen, og det er således et bredt flertal i Folketinget, der står bag ombygningen af Aarhus H.

Ombygningen af Aarhus H er et vigtigt projekt for jernbanen, men det er også teknisk og kompliceret med store indbyrdes afhængigheder mellem de enkelte delprojekter, som det samlede projekt består af. Hvis projektet bliver forsinket, vil det have betydelige samfundsøkonomiske og trafikale konsekvenser til følge, særlig fordi det i så fald ikke vil være muligt at ibrugtage de nye elektriske tog på hele strækningen fra Fredericia til Aalborg i slutningen af 2026 som forudsat i gældende trafikale planer. Derfor er det vigtigt, at anlægsloven indeholder de nødvendige juridiske redskaber til at sikre projektets fremdrift, men også sikre, at hensynet til projektets naboer kan varetages forsvarligt. Med lovforslaget foreslås det, at transportministeren får hjemmel til at udstede regler, dels om regulering af støjen fra anlægsarbejderne, dels om kompensation til særligt støjpåvirkede naboer.

Både planlægningen af anlægsarbejderne forbundet med ombygningen af Aarhus H og dette lovforslag, som skal give tilladelse til projektet, er således udtryk for, at der er fundet en god balance

mellem de forskellige, modsatrettede hensyn, som uundgåeligt vil opstå, når der skal gennemføres et større jernbaneprojekt centralt i en stor by som Aarhus. Alt i alt er det et rigtig godt lovforslag, som Socialdemokratiet støtter.

Kl. 10:38

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre i ordførerrækken til hr. Kristian Pihl Lorentzen, Venstre.

Kl. 10:38

(Ordfører)

Kristian Pihl Lorentzen (V):

Tak for det, formand. Lovforslaget her handler jo om et stort anlægsarbejde ved Aarhus Hovedbanegård, og det er et lovforslag, der bygger på en række brede aftaler startende helt tilbage i 2009 og endende op med vores store, brede aftale fra sidste år.

Det er det, jeg vil kalde et nøgleprojekt, for projektet er en forudsætning for, at vi kan komme over til en grøn togdrift, hvor vi kan komme til at køre med fremtidens grønne, elektrisk drevne tog, bl.a. nord-syd i Jylland, altså helt til Aalborg, og det er jo også et projekt, der er forudsætningen for, at vi får fremtidssikret Aarhus Hovedbanegård, bl.a. i forbindelse med det nye signalprojekt. Så det er et projekt, der tager sigte på en jernbanefremtid, der vil være mere elektrisk, mere CO₂-venlig og mere digital og sikre en mere regelmæssig togdrift. Det er meget vigtigt.

Så er det jo sådan, at når man laver sådan et stort projekt inde i en storby, vil der også være nogle ulemper. Anderledes kan det desværre ikke være. Der vil bl.a. være nogle naboer, der bliver generet af projektet. Der kan være støj, også uden for dagtimerne, hvis vi skal nå at gennemføre projektet inden for det tidsvindue, som er, nemlig frem til 2026, hvor vi skal have det her afsluttet. Derfor er der lavet en ordning med kompensation til naboerne, der bliver ramt af det. Der er også en ordning for genhusning for dem, hvor det er mere relevant, og dermed synes vi i Venstre, at man har fundet en god balance imellem hensynet til fremdriften i det her projekt, som er meget vigtig, for at vi ikke kommer ud i en situation med store økonomiske og jernbanedriftsmæssige konsekvenser, og så hensynet til naboer, som også skal tages.

Det er et projekt til knap 1 mia. kr., vi skyder i gang her. Det er godt, og det er et utrolig vigtigt projekt. Derfor kan Venstre støtte lovforslaget.

Kl. 10:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til fru Anne Valentina Berthelsen, SF.

Kl. 10:41

(Ordfører)

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for det, formand. Elektrificeringen og moderniseringen af den danske jernbane er afgørende for vores grønne omstilling. Det kommer til at foregå sådan, at DSB's elektriske tog skal indsættes i løbet af de kommende år og allerede er ved at blive indsat, og derfor er der jo behov for, at vi sørger for, at de kan køre på vores jernbanenet. Det bliver en gevinst for miljøet, det bliver en gevinst for klimaet – sikrer, at vi kan nå vores klimamål og reducere vores drivhusgasudledninger *også* fra den offentlige transport. Ombygningen af Aarhus Hovedbanegård er et led i det, samtidig med at man jo med ombygningen moderniserer og omstrukturerer og gør det lettere for vores jernbane at overholde det, den skal: servicere passagererne.

Det er vigtigt for SF, at der bliver taget højde for støjgener i anlægsprocessen, og det kan vi også se man har bestræbt sig på fra

ministeriets side og ministerens side. Støj er et voldsomt problem, som mange borgere bliver generet af, og vi kan se, at det faktisk er sundhedsskadeligt, når større projekter som det her gennemføres i en by med mange borgere, som bliver udsat for voldsomme støjpåvirkninger. Derfor er det meget positivt, at lovforslaget har som en del af sit formål at sikre, at de mest støjende aktiviteter foregår i dagtimerne og ikke om natten, når folk sover.

Jeg har dog en enkelt bekymring, som jeg håber ministeren kan svare på. For ud over at vi har taget højde for de her ting i lovforslaget, og ud over at det er et vigtigt led i vores modernisering og grønne omstilling af vores jernbane, skal vi jo helst ikke spænde ben for os selv i forhold til måske i fremtiden at gøre endnu mere og udbygge endnu mere. Jeg ved, at der er nogle, bl.a. os i SF, som synes, at det kunne være en god idé, hvis man kunne køre godstog og måske også nogle lyntog uden om Aarhus H, som jo ligger en lille smule besværligt, og måske få dem til at stoppe lidt uden for Aarhus H, eksempelvis ved at etablere en shunt og en deraf følgende banegård, lidt ligesom Høje-Taastrup, måske bare, hvor man har taget god højde for de fejl og mangler, der er blevet begået med Høje-Taastrup. Det kunne spare noget tid for nogle tog. Det kunne måske sikre kapacitet og gode, effektive muligheder for industrien til at køre endnu mere gods på jernbanen i Jyllandskorridoren. Derfor håber vi, at ministeren kan sige klart ja til, at der ikke i det her anlægsprojekt bliver spændt ben for muligheden for i fremtiden måske at etablere en shunt og eventuelt en ekstra banegård, en såkaldt Super Aarhus H, tror jeg man kalder det. Det håber jeg ministeren kan svare på. Men derudover støtter SF forslaget. Det bringer os i retning af en grønnere togtrafik og et grønnere Danmark. Tak.

Kl. 10:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak. Der er ingen korte bemærkninger. Og det betyder, at vi går videre til hr. Rasmus Helveg Petersen, Radikale Venstre.

Kl. 10:44

(Ordfører)

Rasmus Helveg Petersen (RV):

Mange tak. I lighed med de tidligere ordførere kan Radikale Venstre også støtte projektet. Det skal jo selvfølgelig være så ondt, før det kan blive godt, og her skal vi igennem en lang og besværlig periode for at få de forbedringer for banetrafikken, i det her tilfælde i Aarhus, som vi er enige om, både fra radikal side og bredt i Folketinget. Vi synes, at anlægsloven er forstandig, og at man har taget de nødvendige hensyn, og vi støtter selvfølgelig forslaget. Tak.

Kl. 10:45

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, og derfor haster vi videre til hr. Henning Hyllested, Enhedslisten.

Kl. 10:45

(Ordfører)

Henning Hyllested (EL):

Tak for det. Enhedslisten støtter naturligvis det her lovforslag. Det er jo først og fremmest et led i elektrificeringen af banenettet, herunder Aarhus Hovedbanegård, og også en opgradering af tilkørslen til og fra Aarhus, så man får en hurtigere ind- og udkørsel. Som sådan er det jo også et led i Togfonden DK, som jo tog fat på elektrificeringen af den del af banenettet, som ikke indtil nu har været elektrificeret. Det er et meget omfattende arbejde, man skal i gang med; der skal fornyes spor og konstruktioner, og broer skal hæves og sænkes, eller hvad de nu skal, der skal gøres en masse ved dem. Der bliver en tiltrængt hastighedsopgradering ind og ud af Aarhus, og jeg har læst mig til, at man vil helt op på 100 km/t., og jeg tror, at man kører 40 km/t. ind og ud af Aarhus i dag. Der bliver en bedre kapacitet, der

bliver perronforlængelse, der bliver omkørselsspor, og som sagt er det også et led i elektrificeringen, for der skal elektrificeres.

Men det er klart, at anlægsarbejde af det omfang støjer, og det støjer helt vildt, og der er det selvfølgelig glædeligt, at man har en nabopakke med, hvor der gives kompensation – noget, som vi så skabt under Metrocityringen – og det synes vi er rigtig godt og også nødvendigt. Men der er stadig væk de her diskussioner om de her støjgrænser, og de støjgrænser, vi bruger i Danmark, holder sig ikke helt til WHO's grænseværdier, især ikke grænseværdierne for natstøj. Der er også den måde, man måler dem på. Det er meget godt at have de der gennemsnitsmålinger hen over hele døgnet eller hen over nogle timer, eller hvad det er, og så kan man konstatere, at der ikke er overskredet nogen støjgrænser, men det er jo lige meget, hvis der er de der peaks i løbet af en nat, og det var jo et af problemerne med Metrocityringen, for hvis du bliver vækket to, tre gange i løbet af natten, fordi der er et ekstra knald på et eller andet sted, er det jo lige meget, for så har du fået forstyrret din nattesøvn, og så er det sådan set lige meget, at man gennemsnitligt ikke har overskredet støjgrænserne.

Det synes jeg man bliver nødt til at adressere, og det må man jo så gøre i den administration, som man skal foretage, og jeg kan forstå, at det er Banedanmark, af de her naboklager, og den kompensation, der skal ydes, eventuel genhusning, og hvad det er. Man bliver nødt til at være meget smidig i forhold til det her og ikke holde sig strengt til grænserne og sige, at vores målinger viser, at der ikke er nogen overskridelser, og så er det i øvrigt lige meget, om du er blevet vækket tre gange i løbet af en nat – for nu at bruge det eksempel.

Så er der den, jeg vil næsten sige sædvanlige diskussion, når vi har med anlægsarbejder at gøre, og det er den der indskrænkning af klageadgangen, som er blevet fuldstændig standard. Jeg synes jo, det er en uskik, og vi har protesteret rigtig mange gange over det, når vi har haft det her, for det er i strid med Aarhuskonventionen, som giver nem og billig adgang til en domstolslignende afgørelse og med mulighed for opsættende virkning. Jeg ved godt, at det værste, der kan ske, er, at det får opsættende virkning. Det så vi med Metrocityringen, og det kan jo blive rigtig, rigtig dyrt, men det betyder jo bare, at man så fra anlægsmyndighedens side, og det vil i det her tilfælde sige Banedanmarks side, må forberede sig rigtig grundigt, og man må forberede naboeerne og have dem med hele vejen igennem i processen, så man ikke kommer ud for urimelige, vil jeg tro man ville kalde det, naboklager og den slags ting og derfor også pludselig står med en situation, hvor det får opsættende virkning og arbejdet går i stå. Jeg vil tro, at Enhedslisten, jeg er ikke helt afklaret endnu, vil stille ændringsforslag til det her, og det gør vi sådan nærmest pr. automatik, for vi synes et eller andet sted, at det lidt er en uskik, man er kommet ind på der.

Så vil jeg gøre opmærksom på høringssvaret fra 3F, som jo gør opmærksom på det her med arbejds- og socialklausuler, og da det jo er staten, der udbyder, skulle der jo gerne være sociale klausuler og ikke mindst arbejdsklausuler, men det, det altid halter med, når vi diskuterer den slags ting, og når de ting udfoldes, er kontrollen. Der kunne jeg godt tænke mig, at vi faktisk fik de der kontrolbestemmelser i udbudstraktaterne at se og fik lov til at diskutere dem. Vi synes jo, at fagbevægelsen og arbejdsgiverorganisationerne skal have en meget, meget central rolle, når vi snakker om det her, og det kunne jeg godt tænke mig at få en diskussion af, så vi ser, om der faktisk er et ordentligt kontrolregime.

Så ligger der jo et interessant forslag fra en borgergruppe – det er en gammel diskussion, og SF's ordfører var også inde på det – og det handler om spørgsmålet om at flytte en Aarhus Banegård vestpå og, om jeg så må sige, køre uden om Aarhus H. Jeg synes, det er en rigtig interessant diskussion, som jeg synes man skal gøre en hel del ved. Jeg har ikke tid til her at uddybe det, kan jeg se på formanden,

så det vil jeg lade være med, men jeg vil sige, at det jo er svært at få dem til at makke ret i Aarhus, så jeg vil opfordre til, at man faktisk tager de diskussioner i Aarhus.

Kl. 10:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren, som nåede det hele, har jeg på fornemmelsen. Der var i hvert fald ikke nogen korte bemærkninger. Og så er det hr. Niels Flemming Hansen, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 10:50

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak for det. Jeg skal forsøge at gøre det en lille smule kortere for at indhente lidt tid. Tak for ordet. Vi ønsker jo klart at gennemføre ombygningen af Aarhus Hovedbanegård og området omkring banegården samt dertilhørende anlæg. Ombygningen af Aarhus H er jo en fremtidssikring af stationen, der gør den klar til ibrugtagning af DSB's nye elektriske togmateriel, som skal køre på strækningen Fredericia-Aalborg fra ultimo 2026. Men vi har også nogle bekymringer og nogle bemærkninger til noget, som gør, at vi i hvert fald lige kommer til at følge udvalgsbehandlingen lidt, inden vi tager endelig stilling.

Vores bekymring er den samme, som den i virkeligheden har været for broarbejderne. Den vedrører borgernes retsstilling, og lige omkring banegården bor der ca. 20.000 borgere, som bliver direkte berørt. Som alle ved, er der jo ikke tale om en lille ombygning eller en lille station. Det er ekstremt høje støjgrænser, der foreslås, og man burde nok kigge lidt i retning af det, der blev aftalen for broarbejderne, med strakskompensation ved maks. 60 dB og også kompensation ved 55 dB i mere end 60 døgn. Det er voldsomt indgribende for borgerne at skulle flytte hjemmefra i en længere periode. Man skal måske også kigge lidt på, hvordan det meste af det mest støjende arbejde kan ligge i dagtimerne – det kan være inden kl. 18, det kan være inden kl. 22 – og måske arbejde med en nedtrapning af støjgrænsen mellem kl. 18 og 22.

75 dB er meget, meget højt og en mangedobling af de støjgrænser, vi sådan normalt arbejder med. I eksemplet med brobyggerne, hvor Transportministeriet efter forhandlinger med Aarhus Kommune gik med til at reducere fra 65 til 60 dB, var der jo tale om en halvering af støjniveauet.

Så med disse ord ser vi gerne ombygningen, men vi kommer lige til at følge udvalgsbehandlingen.

Kl. 10:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til hr. Dennis Flydtkjær, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:52

(Ordfører)

Dennis Flydtkjær (DF):

Tak for det. Som nævnt af de andre ordførere er det her jo et kæmpe byggeri, som, hvis vi ikke vedtager det her lovforslag, har en tidshorisont på mellem 7 og 9 år. Med det her lovforslag kan det så, ifølge lovforslaget, barberes ned til 3 år, og det er jo trods alt også noget af en forskel. For Dansk Folkeparti er det vigtigt, at vi får Aarhus H gjort klar til eltogene, som jo skal køre allerede fra omkring 2026, altså mellem Fredericia og Aalborg, og der er der, som også andre ordførere har nævnt, en række ting, som vi er lidt bekymrede for.

På den ene side er det jo selvfølgelig utrolig vigtigt, at der er fremdrift i projektet, og at det ikke tager 9 år at lave et projekt af den her størrelse. Men der er jo også nogle normale ting, der bliver sat ud af kraft, klageret og andre ting, så jeg håber måske, at ministeren, når hun kommer på talerstolen, kan sætte et par ord mere på, hvad

det her betyder, f.eks. at man fraviger loven om miljøbeskyttelse, lov om forurening af jord, lov om naturbeskyttelse osv. Hvad er det for nogle risici, vi siger ja til at skubbe til side med det her lovforslag?

Så synes jeg også på den anden side, at der er hensynet til borgerne. Altså, det er jo godt, at vi med det her giver ministeren mulighed for at kunne fastsætte nogle regler om kompensation for støj, eller at man kan få en genhusning, altså et andet sted at bo, mens der er store gener ved at bo tæt på byggeriet. Men jeg tror også, at vi alle sammen kan forestille os, at det kan være voldsomme støjgener, der kan blive, og jeg tænker, at vi skal passe på med at lave nogle regler, der er så rigide, at det faktisk måske ender med, at det er ret få borgere, der kan få kompensationen eller kan få genhusning. Jeg synes, vi er nødt til at være lidt gavmilde, hvis man kan bruge det ord – det kan være, det er et forkert udtryk – men så faktisk vise hensyn til det. For det er helt klart i samfundets interesse, at vi laver det her store byggeri, men vi skal også være ordentlige over for de mange mennesker, der bor tæt på, og som kan få nogle voldsomme gener på grund af det.

Så måske ministeren kan sætte nogle ord på det, ellers må vi gå ned i det i udvalgsarbejdet. Der er jo flere andre ordførere, der har været inde på noget af det samme, Konservative og også Enhedslisten, i forhold til den her klageadgang, der forsvinder, og man samtidig giver mulighed for, at man kan få en kompensation, og hvad det er for nogle rigide regler, vi sætter op. Det synes jeg da lidt er noget, vi er nødt til at dykke ned i i udvalgsarbejdet.

Jeg vil sige, at jeg nok ender med at stemme ja til lovforslaget, for det er jo godt, at vi får udbygget Aarhus H, men der er nogle ting, vi lige vil have kigget på i udvalgsarbejdet.

Kl. 10:55

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke, at der er nogen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige.

Kl. 10:55

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Det her lovforslag er jo sådan et godt kludetæppe af tidligere aftaler og nyere aftaler og en hel masse andet. I Nye Borgerlige er vi en del af aftalen om den store infrastrukturplan fra i sommer, hvor der blev sat penge af til bl.a. forlængelse af nogle af perronerne. Det bakker vi selvfølgelig op om, men så er der også nogle dele af det her lovforslag, som handler om implementeringen af nogle tidligere aftaler, som vi ikke er en del af. Så det er noget, vi kommer til at kigge på i udvalgsbehandlingen.

Med hensyn til klageadgangen er vi sådan set fuldstændig enige i det, der er blevet sagt heroppe fra talerstolen, bl.a. af Enhedslisten og Dansk Folkeparti, og jeg tror også, at den konservative ordfører nævnte noget om det. Jeg kunne forstå, at Enhedslisten stiller et ændringsforslag med hensyn til det her, og det kan vi bakke op om i Nye Borgerlige, for vi er generelt bare imod, at man fjerner klageadgangen. Så er der også nogle andre ting, der bliver fraveget, hvilket også blev nævnt af ordføreren fra Dansk Folkeparti, i forhold til noget miljølovgivning osv., som vi også må kigge på i udvalgsbehandlingen.

Når det er sagt, kan jeg sige, at vi ikke på nuværende tidspunkt kan give vores endelige stilling til kende med hensyn til det her lovforslag, før vi har fået afklaret de her ting i udvalgsbehandlingen.

Kl. 10:56

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Jeg ser, at den næste ordfører haster på vej, og det er hr. Ole Birk Olesen, Liberal Alliance.

Kl. 10:56

(Ordfører)

Ole Birk Olesen (LA):

Tak for det. Det er en meget stor proces med ombygningen af Aarhus Banegård, som her behandles i lovforslaget. Der har været mange ender, der skulle mødes, og der er mange processer, der skal koordineres. Det er mit klare indtryk, at vi med det her lovforslag har fundet den bedst mulige måde at gøre det på. Det betyder ikke, at der ikke er nogen, der kan synes, at det kunne være bedre, men hensynet til dem er altså afvejet op imod hensynet til nogle andre ting, og når man så afvejer det hele, finder man, at det her lovforslag er udtryk for den bedst mulige måde at gøre det på. Det vurderer vi er korrekt, og derfor stemmer vi for lovforslaget.

Kl. 10:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Jeg ser ikke flere ordførere, der har bedt om ordet, og derfor er det nu transportministeren.

Kl. 10:57

Transportministeren (Trine Bramsen):

Tak for det. Jeg vil gerne takke ordførerne for modtagelsen af lovforslaget. Hr. Rasmus Helveg Petersen sagde, at det skal være skidt, før det kan blive godt, og det tror jeg er overskriften på det her lovforslag.

Ombygningen af Aarhus H er et både godt og vigtigt projekt, og projektet er en central brik i den grønne omstilling af jernbanen. Det er vigtigt, at vi kommer i mål med den grønne omstilling af jernbanen, hvor elektrificeringen spiller en nøglerolle. Derfor er det også positivt at høre, at et bredt flertal af Folketingets partier står bag ombygningen af Aarhus H, herunder den seneste beslutning om at få anlagt længere perroner og få mere kapacitet, når nu Aarhus H alligevel skal bygges om.

Formålet med ombygningen er jo at gøre stationen klar til ibrugtagningen af DSB's nye elektriske tog, som ifølge gældende trafikale planer skal køre på strækningen mellem Fredericia, Aarhus og Aalborg fra december 2026. Samtidig udvides kapaciteten på stationen, ligesom spor og konstruktioner fornyes, så betjeningen af rejsende til og fra Aarhus bliver forbedret.

Når der skal gennemføres store anlægsprojekter, kan det ikke undgå, at lokalområdet og naboer til projekter vil opleve støj og andre gener fra anlægsarbejderne. Det gælder også for ombygningen af Aarhus H, som foregår centralt i Aarhus. I planlægningen af anlægsarbejderne har der derfor også været et stort fokus på at begrænse støjgenerne i nattetimerne mest muligt. Hensynet til lokalbefolkningen er således indgået med stor vægt i tilrettelæggelsen af udførselsplanerne.

Men selv om størstedelen af det støjende arbejde er planlagt til udførsel i dagtimerne, er det ikke muligt helt at undgå støj fra anlægsprojektet om natten, og derfor foreslås det med lovforslaget at give transportministeren hjemmel til at udstede regler for støj fra anlægsprojektet. I så fald skal der samtidig fastsættes regler for kompensation eller genhusning af støjpåvirkede borgere. Alle beløb, der udbetales på dette grundlag, er skattefri og vil ikke indebære en reduktion af offentlige ydelser. Uden en anlægslov for ombygningen af Aarhus H vil denne form for kompensationsmulighed ikke være til rådighed. Den tilgang svarer til den måde, som støjproblematikken – det er der også flere ordførere der har været inde på – blev håndteret på i forbindelse med anlæg af Metrocityringen i København. Det er dog vigtigt at understrege, at det samlede støjbillede fra ombygningen af Aarhus H heldigvis er i en mindre skala.

Med lovforslaget kan det således på den ene side sikres, at de planer, der er lagt for jernbanen i Danmark, kan opretholdes, og

på den anden side, at hensynet til de mange naboer til jernbanen i Aarhus bliver varetaget forsvarligt.

Så var der nogle spørgsmål om klageadgang. Jeg tror bare, det er vigtigt at understrege, at det stadig væk vil være muligt at indbringe en sag for Folketingets Ombudsmand eller domstolene. Ved søgsmål om miljøforhold skal retten dog sikre, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommelig høje for de berørte parter.

Igen: Tak for de positive tilbagemeldinger. Jeg står selvfølgelig til rådighed for besvarelse af spørgsmål, herunder også fru Anne Valentina Berthelsens spørgsmål om, om man kan gøre noget for at sikre, at godstransporten kan få bedre vilkår, og også om der er mulighed for stop for andre typer tog. Det synes jeg alt sammen vi skal tage i udvalgsprocessen. Så tak for bemærkningerne.

Kl. 11:01

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til transportministeren.

Jeg ser ikke nogen, der ønsker ordet, og derfor er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Transportudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 1. behandling af lovforslag nr. L 123:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven og lov om private fællesveje. (Fjernelse af køretøjer, regulering af færdslen ved akutte hændelser, fastsættelse af en lavere hastighedsgrænse for et nærmere afgrænset område uden for tættere bebygget område, forbud mod standsning og parkering i skillerabat m.v. samt vintervedligeholdelsesordninger på private fællesveje).

Af transportministeren (Trine Bramsen).

(Fremsættelse 09.02.2022).

Kl. 11:01

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen er åbnet. Hr. Thomas Jensen, Socialdemokratiet.

Kl. 11:01

(Ordfører)

Thomas Jensen (S):

Tak, formand. Formålet med lovforslaget er, at der foretages ændringer i færdselsloven. Der foreslås indført en hjemmel i færdselsloven, hvorefter Vejdirektoratet som vejmyndighed for statsvejene kan fjerne akut trafikfarlige køretøjer fra statsvejene og få sine udgifter her til afholdt af ejeren af køretøjet. Cirkulære om politiets fjernelse og afhændelse af køretøjer forudsættes samtidig ændret, således at fjernelse af trafikfarlige køretøjer kan ske uden en forudgående partshøring, hvis færdselssikkerhedsmæssige eller trafikafviklingsmæssige hensyn taler for, at fjernelsen skal ske straks.

Der foreslås endvidere indført en hjemmel, hvorefter A/S Storebælt og A/S Øresund kan fjerne køretøjer fra Storebæltsforbindelsen og Øresundsmotorvejen. Der foreslås indført en hjemmel, hvorefter Vejdirektoratet som vejmyndighed for statsvejene eller broejeren kan regulere færdslen ved akutte hændelser på statsvejene.

Bl.a. begrundet i uhensigtsmæssig parkering i større byer foreslås der indført et generelt forbud mod standsning og parkering i de

såkaldte skillerabatter. Det er nemlig sådan, at definitionen af skillerabat og yderabat præciseres, idet en præcisering af skillerabat ikke før er fremgået tydeligt af loven. Med forslaget gøres det endvidere klart, at skillerabat ikke længere er omfattet af definitionen af yderabat. Dog foreslås det tilladt, at et køretøj, hvis tilladte totalvægt ikke overstiger 3.500 kg, kan standses eller parkeres med en del af køretøjet på skillerabat uden for tættere bebyggede områder.

Med lovforslaget foreslås derudover, at færdselsloven udvides, så det uden for byerne også bliver muligt at fastsætte en lavere hastighedsgrænse for et nærmere afgrænset område, når området særlig egner sig hertil. Det er kommunerne, der har udtrykt behov herfor, og det er et ønske, som jeg synes giver mening at imødekomme.

Efter ønske fra nogle grundejerforeninger og kommuner foreslås der foretaget ændringer i lov om private fællesveje. Det foreslås, at kommuner og grundejere kan indgå aftaler med henblik på at varetage vintervedligehold og renholdelse af private fællesveje for grundejerens regning. Der er tale om snerydning, foranstaltninger mod glatføre og renholdelse af veje, som er reguleret i lov om private fællesveje, og som altså falder uden for den nuværende lovgivning. Med lovforslaget sikres der alene et aftalegrundlag for kommunerne og grundejerne om at indgå aftaler om, at kommunen varetager vintervedligehold og renhold. Det betyder, at det er en frivillig ordning, som kommunerne selv kan bestemme om de vil implementere, ligesom kommunerne frit kan lave en praksis om kun at indgå i serviceaftaler, hvor der er enstemmighed blandt grundejerne.

Der er også foretaget en ændring i lov om private fællesveje, så aftaler indgås med hjemmel i § 83 a skal konkurrenceudsættes efter udbudslovgivningen. Det skal være med til at sikre, at lovforslaget ikke har væsentlig negativ virkning for konkurrencen for private virksomheder.

Alt i alt er det en række gode, praktiske tiltag, som Socialdemokratiet kan støtte.

Kl. 11:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Jeg ser ikke nogen ønsker om korte bemærkninger, og derfor går vi videre i ordførerrækken til hr. Kristian Pihl Lorentzen fra Venstre.

Kl. 11:05

(Ordfører)

Kristian Pihl Lorentzen (V):

Tak for det, formand. Lovforslaget her indeholder en række gode elementer, som styrker fremkommeligheden i trafikken – det er vigtigt – og som også samtidig styrker trafikikkerheden. Mine gode socialdemokratiske kollega har allerede redegjort for de enkelte elementer i lovforslaget, og derfor vil jeg koncentrere mig om lige at kommentere et par stykker af dem.

I forhold til det der med hastighed, der er nævnt i lovforslaget, synes vi i Venstre, at der er et godt princip, der hedder fart med fornuft. Og det har jo indebåret, at vi tidligere har hævet farten nogle steder, hvor det er sikkert og godt at køre. Men det er også vigtigt at kunne sænke farten, hvor det er fornuftigt. Og det er jo bl.a. det, der lægges op til her, altså at man i højere grad kan gøre det i byområder. Der er også lagt op til det i forhold til f.eks. øsamfund, hvor der stort set kun er én vej. Der er nogle øer, der ønsker, at man på den ene vej måske ikke må køre 50 km/t., men måske kun 40 km/t. Det kan der være god mening i på en lille ø, hvor der er nogle ganske få biler og så en masse gående og cyklister. Så fart med fornuft-elementet er fint.

Det, vi dog i Venstre er lidt skeptiske over for, er, hvis man i storbyerne tror, at det nu skal til at være 40 km/t. på gennemkørende veje i byen. For der er også brug for fremdrift i byerne, og derfor har vi brug for nogle hovedfærdselsårer, f.eks. i København. Og det er jo ikke dér, der skal sættes ind. Det her er ude på sidegaderne,

hvor vi f.eks. har daginstitutioner og skoler og andet, hvor det kan være fornuftigt med sådan nogle zoner. Så det er udmærket, som det står her. Vi skal bare holde øje med, at det bliver implementeret fornuftigt i byerne.

Jeg vil lige nævne det med, at Storebæltsforbindelsen og Øresundsforbindelsen får hjemmel til at fjerne køretøjer. Det har jeg faktisk selv presset på for, for jeg har været en af dem, der har holdt nede ved Korsør og ventet på, at en lastbil, der var væltet, skulle blive fjernet dér. Og dengang var der ikke bare lige sådan en procedure, der gjorde, at det blev sat i gang. Og det koster samfundet ufattelig dyrt, når trafikken går i stå i timevis på sådan en forbindelse. Så det er godt, at der her lægges op til en hurtigere procedure for det, så der ikke er tvivl om, at man selvfølgelig kan fjerne sådan et køretøj, der spærrer for trafikken mellem vores landsdele.

Så er der det sidste element, og det er her, der *kan* være nogle problemer, set med Venstres øjne. For det er jo fint, at kommunen kan indgå en frivillig aftale med nogle grundejerforeninger om at rydde sne og foretage andet på de her private veje, hvor grundejerne selv skal betale. Men det, der ikke er fint, er, hvis det er kommunen selv, der udfører opgaven, altså kommunens egne medarbejdere. For så er det det, der hedder opgaveglidning. Og det kan vi ikke acceptere i Venstre, altså at man ligesom går ind og overtager opgaver fra private virksomheder, opgaver, som løses fint af markedet, og derfor vil vi børe lidt mere i det i forbindelse med udvalgsbehandlingen, så vi får det hegnet ind, forhåbentlig.

Det er fint nok, at man kan lave en aftale med kommunen, hvis det er forudsat, at det bliver konkurrenceudsat og kommunen udbyder opgaven til private aktører. Men vi skal ikke til at have, at man overtager opgaver fra små private firmaer, der så dybest set skal konkurrere mod nogen, der har skatteydernes penge i ryggen. Så det kan godt lyde lidt ideologisk, men det er altså et vigtigt princip, og vi har mange små firmaer derude, der ikke ville kunne klare sådan en konkurrence, hvis det er det, der ligger i det. Det er jo dybest set det, der hedder opgaveglidning.

Men bortset fra det er det generelt set et positivt lovforslag, som vi stiller os positive over for. Men vi vil børe lidt mere i det her med hensyn til løsning af opgaver i forhold til private lodsejere. Tak.

Kl. 11:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til hr. Henning Hyllested, Enhedslisten.

Kl. 11:09

Henning Hyllested (EL):

Ja, jeg kan ikke dy mig, hr. Kristian Pihl Lorentzen. Når ordføreren flere gange betoner, at det skal være fart med fornuft, afføder det jo lynhurtigt spørgsmålet: Er hr. Kristian Pihl Lorentzen af den opfattelse, at fartgrænser skal være sådan vejledende? Jeg spørger selvfølgelig, fordi det jo er meget individuelt, hvad folk opfatter som fornuftig fart et givent sted. Der er helt sikkert, hr. Kristian Pihl Lorentzen, folk derovre, hvor vi bor, på de meget, meget lange lige landeveje, der synes, at 120 eller 130 km/t. da er helt i orden, selv om hastighedsgrænsen er 80 eller 90 km/t. Så til det her med fart med fornuft vil jeg sige: Ahr!

Kl. 11:10

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 11:10

Kristian Pihl Lorentzen (V):

Det er rart at høre, at der er liv i Henning Hyllested med hensyn til den debat. Fartgrænser skal selvfølgelig overholdes. Princippet om fart med fornuft kommer ind, når man fastsætter fartgrænsen, og det er jo der, vi har reguleret nogle grænser op, hvor der var fornuft i

det. Her er der så nogle eksempler på, at det er fornuftigt at regulere dem ned. Så de fastsatte fartgrænser skal selvfølgelig overholdes. Det er også derfor, vi i Venstre går ind for, at vi får købt nogle flere stærekasser – de såkaldt atk'er – og får sat dem op de farlige steder i trafikken rundtomkring, ganske som man har gjort i stor stil i Sverige. For det redder menneskeliv. Så fart med fornuft indebærer også, at man skal overholde de fastsatte fartgrænser.

Kl. 11:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Henning Hyllested.

Kl. 11:11

Henning Hyllested (EL):

Det glæder mig selvfølgelig helt klart. Jeg havde nu heller ikke forventet andet svar. Jeg kunne bare som sagt ikke dy mig helt, når man bruger det der udtryk.

Så vil jeg spørge om noget andet. Det er bare lige kort, og det er i forhold til det sidste med hensyn til privates udførelse af vintervedligeholdelses- og renholdelsesopgaver. Jeg går ud fra, at ordføreren har bemærket, at der trods alt – og der er ingen ændring i forhold til det tidligere bestemmelser – er krav om, at der skal ske et udbud, at man skal indhente mindst tre bud på den opgave, man aftaler med de private grundejere på en privat fællesvej.

Kl. 11:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 11:11

Kristian Pihl Lorentzen (V):

Ja, det har jeg set, men jeg har også set, at der i høringssvarene fra bl.a. Dansk Industri og Dansk Erhverv lige løftes en pegefinger, og derfor vil vi gerne have det udboret i forbindelse med udvalgsbehandlingen, så vi er helt sikre på, hvad det er, vi siger ja til.

Kl. 11:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og vi går videre til fru Anne Valentina Berthelsen, SF.

Kl. 11:12

(Ordfører)

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for det. Trafiksikkerhed er en prioritet hos SF. Vi har heldigvis set et fald i antallet af færdselsuheld i 2020, og det er vigtigt, at den udvikling fortsætter. Vi skal arbejde kontinuerligt for at gøre det mere sikkert at færdes i trafikken, og det kan ændringerne i det her lovforslag, som jeg ser det, være med til på en række punkter. Det gælder selvfølgelig både, når det kommer til hurtig og sikker rydning efter andre færdselsuheld, og når det kommer til muligheden for at lave lavere lokale hastighedsbegrænsninger der, hvor der er brug for det af sikkerhedsmæssige grunde. Det gælder også, når det kommer til at give kommunerne mulighed for at lave serviceordninger med grundejerne om vintervedligeholdelses- og renholdelsesopgaver af veje. Det vil være med til at skabe fælles høje sikkerhedsstandarder på offentlige såvel som private fællesveje, og de tiltag ser vi enormt positivt på.

Der er dog en bekymring i høringssvarene til ministeriet, som træder frem, og som jeg interesserer mig lidt for. Det er det, at de sikkerhedsmæssige udfordringer, der er i de større byer med parkering i yderbatter, ikke lader til at være løst med forbuddet mod parkering i skillerbatter. Jeg kan se, at ministeriet sådan set er opmærksom på det, men det vil bare være vigtigt for mig at understrege, at det her altså er nødt til at blive løst. Vi skal arbejde

kontinuerligt frem imod at sikre trafikken bedre, også hvad angår parkering i yderrabatterne.

SF støtter op om tiltagene i forslaget og ser dem som vigtige i forhold til at øge sikkerheden på de danske veje.

Kl. 11:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Og vi haster videre til hr. Rasmus Helveg Petersen, Radikale Venstre.

Kl. 11:14

(Ordfører)

Rasmus Helveg Petersen (RV):

Tak. I lighed med de tidligere ordførere kan Radikale Venstre støtte forslaget, som jo er sammensat af mange komponenter, men vi finder det alt sammen fornuftigt og støtter det. Tak.

Kl. 11:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Så går vi videre til hr. Henning Hyllested, Enhedslisten.

Kl. 11:14

(Ordfører)

Henning Hyllested (EL):

Det her skal jo give Vejdirektoratet mulighed for en mere effektiv, hurtig og sikker rydning efter f.eks. færdselsuheld og for den sags skyld også i forbindelse med andre hændelser. Og det sker jo af hensyn til færdselssikkerheden, som også andre ordførere har gjort opmærksom på, men såmænd også af hensyn til fremkommeligheden – uha ja, det handler altid om fremkommelighed, når vi snakker om Vejdirektoratet. A/S Storebælt og A/S Øresund skal gives de samme muligheder på deres anlæg, hvor de er vejmyndigheder. Og hvem kan egentlig være imod det? Vi er det i hvert fald ikke i Enhedslisten. Vi synes, det er et fornuftigt forslag, herunder også, at man kan give bedre muligheder for at regulere færdslen, altså nedsætte hastigheden, når der er sket en hændelse og man er ved at rydde vejen af hensyn til de folk, der arbejder der, og i det hele taget for at undgå ulykker – det er fint.

Så er der hele afsnittet om forbud mod standsning og parkering i skillerabatter, som det jo så hedder nu. Der bemærker jeg selvfølgelig, at der er en undtagelse for bilerne uden for tættere bebyggede områder. Det kan man, synes jeg, godt sætte spørgsmålstejn ved – hvorfor den skelnen? Jeg er helt med på, at man jo også i bemærkningerne gør opmærksom på, at det ikke er så stort et problem uden for tættere bebyggede områder, men jeg kan ikke se, hvorfor man egentlig skulle skelne på den måde. Der ligger et par fyldige høringssvar fra Københavns Kommune og fra Aarhus Kommune, hvor de har en række indvendinger mod de her ting; og det er meget af sådan teknisk karakter. Jeg synes, det er vigtigt, at man lytter opmærksomt til de to store bykommuner, som jo især har problemet med parkeringer: Ulovlige parkeringer, forkerte parkeringer, dårlige parkeringer, hvad man nu kalder det alt sammen.

Jeg kan ikke helt vurdere, hverken ud fra høringsnotatet eller ud fra de ændringer, der er sket i lovforslaget siden høringen, om de to kommuner er tilstrækkeligt imødekommet. Jeg tror det faktisk ikke, men jeg har svært ved lige at få hold på det. Jeg kan i hvert fald se, at de klager over, at man med de foreslåede regler ikke kan skilte med forbuddet på en ordentlig måde, altså at det bliver besværligt med skiltning med forbud. Der bliver de jo sådan set bakked op af politiet, som også mener, at reglerne er noget svære at forstå, sådan som de her er formuleret. Der kunne jeg måske godt tænke mig at foreslå, at udvalget under udvalgsbehandlingen kaldte dem ind til en minihøring i udvalget, altså Aarhus Kommune og Københavns

Kommune og måske også politiet, for jeg kunne godt tænke mig sådan en lidt nærmere forklaring på, hvad de mener problemet er.

Så er der hele spørgsmålet om lavere hastighedsgrænser. Der er det jo glædeligt at konstatere – det er også nævnt i bemærkningerne – regeringens fokus på at sikre en øget adgang til at fastsætte lokale hastighedsgrænser der, hvor der er et lokalt behov herfor. Der tænkte jeg med det samme, da jeg læste det: Yes! Det var glædeligt. Men jeg blev også lynhurtigt skuffet, da jeg så læste videre, for der er jo en hel stribe begrænsninger på det. Det gælder kun uden for tættere bebyggede områder, i et nærmere afgrænset område, og når området egner sig hertil, som der står. Jeg synes jo, at et område egner sig hertil, hvis beboere og kommunen synes, at der her skal en hastighedsnedsættelse til.

Et nærmere afgrænset område bliver så forstået som to sideveje, f.eks. to sideveje til en overordnet vej, men den overordnede vej kan ikke være en del af det nærmere afgrænsede område. Men det er jo der, farten er høj. Det er jo der, det er farligt. Det er der, ulykkerne forekommer. Så det synes jeg simpelt hen ikke er logisk, og jeg synes, det er forkert. Jeg synes i hele taget, at det er noget skidt med de begrænsninger, der er på det her område.

Enhedslisten er jo tilhængere af at give en langt større frihed til kommunerne til at fastsætte lavere hastighedsgrænser, faktisk også på statsveje. Og det er jo ikke mindst i hovedstadskommunerne, at der er brug for det, for det er her, man i den grad er plaget af støj, hvor en nedsat hastighedsgrænse ville hjælpe på det. Det har været et stort ønske hos kommunerne igennem lang tid. Det er indtil videre blevet til en forsøgsordning, som regeringen vil sætte i gang. Det synes jeg simpelt hen er for uambitiøst.

Så er der hele spørgsmålet om vintervedligeholdelse. Jeg var lige inde på det i mine spørgsmål til hr. Kristian Pihl Lorentzen. Jeg mener, at det er sikret. Jeg kan ikke helt se, hvad forskellen er fra tidligere til nu. Jeg synes, jeg kan læse mig frem til, at man nu får en hjemmel til at gøre det samme, som man har gjort indtil nu, og hvis det er sådan, det er, så for min skyld ingen alarm. Det var lidt sjovt, at Ankestyrelsen sådan underkendte det, men det er jo, fordi man har en meget, meget rigid kommunalfuldmagt. Men jeg kan ikke se, at der er sket den store ændring.

Kl. 11:19

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi er kommet til hr. Niels Flemming Hansen, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:19

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak for det. Fremkommeligheden og trafiksikkerheden er og bør være i højsædet, og derfor hilser vi L 123 velkommen, for det giver god mening, at man har mulighed for at fjerne henstående køretøjer, så de hverken generer trafikken eller trafiksikkerheden. Til den del, der beskriver, at køretøjer, der er placeret således, at de er til akut fare for trafiksikkerheden, og derfor har mulighed for at blive fjernet uden partshøring, hvis man ikke kan få fat i føreren, vil jeg sige: Her må og skal det være førerens ansvar at placere sit køretøj, så det ikke er til akut fare for sikkerheden.

Der er med nærværende lovforslag udarbejdet en hjemmel til kommunerne til at indgå en aftale med grundejerne om, at kommunen mod betaling kan stå for udførelsen af vintervedligeholdelse og renholdningsopgaver, der udføres efter privatvejsloven. Det var der ikke hjemmel til i den tidligere lov. Det bliver der så nu.

Vi vil naturligvis også i udvalgsbehandlingen holde rigtig, rigtig godt øje med det om konkurrenceudsættelse. Vi synes i øvrigt også, det er godt, at man kigger på at give kommunerne frihed til at sætte

hastigheden ned i byerne, f.eks. ved skoler og lignende. Så tak for det. Vi støtter forslaget.

Kl. 11:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Dermed er vi kommet til hr. Dennis Flydtkjær, Dansk Folkeparti.

Kl. 11:21

(Ordfører)

Dennis Flydtkjær (DF):

Jeg tror faktisk, at de fleste danskere forventer, at det, lovforslaget lægger op til, allerede sker i dag, nemlig at myndighederne fjerner køretøjer fra statsvejene, hvis de udgør en akut trafikfare. Det gør de jo sådan set også i et vist omfang i dag. Men når lovforslaget er nødvendigt, er det, fordi myndighederne i dag arbejder med nødret som hjemmel. Der må man jo være ærlig og sige, at det ikke holder helt, når det er en opgave, som næsten løses på daglig basis. Derfor synes jeg faktisk, det er godt, at der bliver skabt en klar hjemmel til det. Derfor bakker vi i Dansk Folkeparti op om den del.

Det giver også mening, at man får lavet en hjemmel i privatvejsloven, så kommunen og borgerne kan indgå frivillige aftaler om serviceordninger. Det kan være om snerydning og andre praktiske ting. Det synes vi endda er ganske fornuftigt. Jeg vil sige, at i min egen grundejerforening går der er en kommunevej lige midt ned igennem grundejerforening, hvor kommunen så skal rydde den ene vej, og grundejerforeningen skal så rydde resten. Det vil sådan set give god mening, hvis man kunne lave en aftale og finde ud af, at enten kommunen eller grundejerforeningen ryddede det hele, at man delte regningen, eller hvad man nu kunne finde ud af. Så det er ganske fornuftigt, at man får lavet en lidt mere fleksibel indretning af loven. Så den del kan vi også støtte.

Derfor kan jeg sige, at vi kan støtte hele lovforslaget.

Kl. 11:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Dermed går vi videre til den næste ordfører, fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige.

Kl. 11:22

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Der er allerede sagt rigtig meget fra den her talerstol om det her lovforslag. Fra Nye Borgerliges side er der nogle ting, vi skal have spurgt ind til i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Som udgangspunkt er vi kritiske over for den sidste del omkring de her serviceaftaler. Men som det også er blevet sagt af tidligere talere, vil vi også stille spørgsmål til det i udvalgsbehandlingen og så se, hvordan vi stiller os til det samlede lovforslag.

Kl. 11:23

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så er det hr. Ole Birk Olesen, Liberal Alliance.

Kl. 11:23

(Ordfører)

Ole Birk Olesen (LA):

Lovforslaget rummer en række elementer, som er positive, og som andre har beskrevet udmærket her fra talerstolen. Dem kan vi bakke op om.

Så rummer det et enkelt element, som vi er mere skeptiske over for, og det er det forhold, at kommunen skal kunne stille snerydning til rådighed for private og på private fællesveje. Det er jo ikke sådan, at kommunen skal drive erhvervsvirksomhed i Danmark. Blot fordi

kommunen er i gang med at renovere sin skole, betyder det ikke, at håndværkerne også skal sendes over til villaejerne, som bor lige ved siden af. Det skal heller ikke ske, når det gælder snerydning.

Jeg forstår så, at der er et krav om, at det skal ske ved udbud, dvs. til private. Når kommunen alligevel er i gang med at udbyde snerydning af sine egne veje, kan kommunen også via det udbud stille den service til rådighed for private fællesveje. Det kan muligvis gøre, at vi stiller os lidt anderledes til sagen. Men vi synes, der er en vis usikkerhed omkring de her ting, så det vil vi gerne have udboret i de kommende uger, og så må vi se, hvordan vi kan forholde os til hele lovforslaget bagefter.

Kl. 11:24

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og jeg ser ikke flere ordførere, der har bedt om ordet, og derfor er det nu transportministeren.

Kl. 11:24

Transportministeren (Trine Bramsen):

Tak for bemærkningerne til lovforslaget. Jeg tror egentlig, at vi alle sammen har prøvet at holde i kø på motorvejen på grund af et uheld, og når vi så kommer frem til uheldsstedet, tænker vi: Hvordan søren kan sådan et lille uheld forårsage sådan en lang kø?

Med stigende trafik på vores veje er det et problem, der bliver større og større, og det er vigtigt, at vejmyndighederne kan genoprette trafikken så hurtigt som muligt. Med det her lovforslag giver vi bedre rammer for, at vejmyndighederne hurtigt kan få trafikken til at glide igen, og vejmyndighederne vil i praksis sige Vejdirektoratet for hele statsvejnettet, men loven omfatter også A/S Storebælt og A/S Øresund, hvor der er de samme problemer. Det gav hr. Kristian Pihl Lorentzen os jo også en personlig oplevelse af.

I dag har vejmyndighederne nemlig ikke juridisk mulighed for at handle hurtigt, når en bil er gået i stå og holder i køresporet, og det er den samme problematik ved mindre harmonikasammenstød, hvor der ikke er sket personskaade. Politiet har i dag kompetence til at fjerne bilen, men ved den slags hændelser og mindre uheld er politiet normalt ikke til stede. De mindre uheld kan have stor betydning for fremkommeligheden og føre til kilometerlange køer.

Men de har også betydning for trafikssikkerheden, for når der holder en bil i et kørspej, er der stor risiko for følgeuheld, hvor bilen bliver påkørt af en anden bil. Det kan starte banalt med en punktering eller en tom tank eller et tomt batteri, men det kan altså ende fatalt. Derfor er det vigtigt, at vi sikrer mulighed for, at der kan handles så hurtigt som muligt, og det er også formålet med lovforslaget her at skabe bedre rammer for en effektiv, hurtig og sikker rydning efter færdselsuheld eller andre hændelser. Det gælder om hurtigst muligt at få bilen væk fra køresporet.

Der har så vist sig et behov for, at vejmyndigheden kan regulere færdslen ved akutte hændelser, og det kan i praksis handle om at skilte hastigheden ned, mens der ryddes op efter et uheld. Det vil gavne både færdselssikkerheden og sikkerheden for de personer, som arbejder på vejen med at rydde op. Det er den væsentligste ændring, der sker med dette lovforslag – at vi giver vejmyndigheden mulighed for en mere effektiv håndtering af de mindre uheld og hændelser, hvor politiet typisk ikke er til stede.

Herudover samler lovforslaget op på en række andre problemstillinger på færdselsområdet. For så vidt angår regler om parkering i rabatten, har der i de seneste år sandt at sige været tale om noget af en zigzagkurs. Først har det været tilladt, så forbudt og så tilladt igen. Jeg tror, den noget svingende linje er udtryk for, at der er meget forskellige forhold i henholdsvis de større byer og de mindre byer uden for bymæssigt område. Med forslaget om forbud mod parkering i skillerabatter – som altså for udenforstående, der lytter med, er rabatten mellem vej og cykelsti eller mellem cykelsti og

fortov – tror jeg at vi får løst en pæn del af problemet med den uhensigtsmæssige parkering i de større byer.

Jeg tror ikke, vi kan løse mere af problemet gennem færdselslovens generelle regler uden at skabe større problemer andre steder. Det så vi med forbuddet fra 2014, som førte til, at borgere i landsbyer fik bøder for at parkere på deres egne grunde. Hvis der er problemer med uhensigtsmæssig parkering i de større byer, som dette lovforslag ikke løser, så er det nok noget, der må løses konkret med skiltning. Der findes en undertavle med forbud mod parkering i rabatten, som vejmyndighederne kan bruge.

Så har der også været rejst en række spørgsmål i forhold til vejvedligehold. Som reglerne er i dag, er der ikke en klar hjemmel til, at kommuner og grundejere kan indgå en aftale om vintervedligehold og renhold af de private fællesveje. Det slog Ankestyrelsen, som Enhedslistens ordfører også var inde på, fast i en konkret sag tilbage i 2017, som underkendte kommunernes serviceaftale om vintervedligehold og renhold af private fællesveje for grundejernes regning.

For almindeligt vejvedligehold er reglerne imidlertid klare, og kommunerne kan allerede i dag indgå aftaler om at udføre fremtidigt vejvedligehold for grundejernes regning. Så formålet med lovforslaget her er således at imødekomme de grundejere og kommuner, der har været kede af at skulle opsiges serviceaftaler om vintervedligehold og renhold. Lovforslaget er derfor udarbejdet efter ønske fra såvel grundejere som kommuner om, at det skal være muligt for kommunerne at tilbyde serviceaftaler om vintervedligehold og renhold af de private fællesveje.

Jeg ser frem til den videre behandling i Folketinget og står selvfølgelig også ved det her forslag klar til at besvare spørgsmål og drøfte sagen videre.

Kl. 11:30

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak til transportministeren. Der er ikke nogen korte bemærkninger.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Transportudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) Forespørgsel nr. F 21:

Forespørgsel til transportministeren:

Agter regeringen at erstatte den danske luftfartsstrategi, som er fra 2017 og alene siger på mere flyvning, med en ny luftfartsstrategi, som er sat ind i en klimamæssig kontekst?

Af Henning Hyllested (EL) og Søren Egge Rasmussen (EL).

(Anmeldelse 11.01.2022. Fremme 13.01.2022).

Kl. 11:30

Tredje næstformand (Trine Torp):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 15. marts 2022.

Vi har lige en pause, indtil vi får gjort klar til, at ordførerne kan sidde på de forreste rækker, fordi det her er en forespørgselsdebat.

Godt, det ser ud, som om ordførerne er ved at være på plads på de forreste rækker, og den første, der får ordet, er ordføreren for forespørgerne, hr. Henning Hyllested, som gerne må komme herop og begrunde forespørgslen. Værsgo, hr. Henning Hyllested fra Enhedslisten.

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Henning Hyllested (EL):

Jeg skal jo så her begrunde forespørgselsdebatten om luftfart. Den danske luftfartsstrategi, som den ligger i dag, er fra juli 2017, og den består altovervejende af generering af flere ruter og flere daglige af-gange til og fra Danmark og internt indenrigs i Danmark. Den skulle øge Danmarks internationale tilgængelighed, og der blev satset på økonomisk vækst, beskæftigelse og sammenhængskraft mellem landsdelene. Desuden indeholdt den en udbygning af Københavns Lufthavn – det var længe før coronaen – så det var muligt at gå fra at modtage 30 millioner passagerer til at modtage 40 millioner passagerer.

Men der er ikke en lyd om klima i den luftfartsstrategi, og man må jo sige, at der er løbet meget vand i åen siden. Klimaet er kommet højt på dagsordenen, valget i 2019 var et klimavalg. Vi har fået en ny regering, og vi har i den forbindelse indgået aftale om et forståelsespapir, hvor vi har fået en 70-procentsmålsætning om CO₂-reduktioner. Vi har også siden fået coronapandemien, som effektivt satte en stopper for flyvning både nationalt og internationalt, og som jo på det nærmeste lagde luftfartsbranchen ned. Men vi har faktisk også i begyndelsen af coronaen fået en rapport fra Luftfartens Klimapartnerskab, som vi i hvert fald i Enhedslisten tog godt imod. Der var faktisk en række progressive og fornuftige forslag, som der fint kunne arbejdes videre med.

Det er en kendsgerning, at luftfart er den mest klimaskadelige transportform, der findes. Det gælder udledningerne fra brændstof i form af CO₂ og NO_x-partikler, men det er også på grund af de kondensstriber, som flytrafikken medfører, især når man flyver i stor højde. Luftfarten er storudleder inden for transportsektoren, og som sådan er den en stor synder. Transportsektoren er i forvejen en stor synder, når vi snakker om udledninger, og luftfarten er altså en rigtig stor synder inden for den.

Regeringen, især i form af den tidligere transportminister, har jo varslet en plan for luftfartens grønne omstilling, men vi har nu ikke hørt noget endnu. Man har holdt kortene ret tæt ind til kroppen. Men en sådan plan kunne jo passende være i form af ny luftfartsstrategi med klimaet som omdrejningspunkt. Det synes vi at tiderne tilsiger at man gør.

Kl. 11:35

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak til hr. Henning Hyllested. Så er det transportministeren for en besvarelse.

Kl. 11:36

Besvarelse

Transportministeren (Trine Bramsen):

Tak for det, og tak til hr. Henning Hyllested for at rejse debatten her i dag. Den har jeg set frem til. Det er jo en god anledning til at læse sig godt ind i tingene. Den grønne omstilling af luftfarten er noget, som jeg mener er vigtigt, men jeg må også sige, at det ikke er en let opgave, og det tror jeg også at alle her i salen er klar over.

Luftfarten er en meget vigtig brik for sammenhængen i vores land og for vores forbindelser til omverdenen, men vi ved også alle, at flyrejser i den grad påvirker klimaet. Derfor skal luftfarten være grønnere. Luftfarten er en nøgle til at reducere vores CO₂-udledning. Det vil jeg vende tilbage til om lidt, men jeg vil først lige sige noget om den tidligere regerings luftfartsstrategi.

Den strategi havde et klart fokus på at styrke Danmarks forbindelser til omverdenen, og jeg er enig i, at det er indiskutabelt, at luftfart har meget stor betydning for vores samfund og for vores økonomi, for luftfarten binder os sammen med verden og understøtter vores erhvervsliv, turisme og mere til, og luftfarten har også meget stor betydning for, om vi som mennesker kan mødes på tværs af landegrænser med vores familie og venner. Det giver os mulighed for at opleve nye steder og nye kulturer, som kan give os inspiration og energi og få os til at føle, at vi lever som mennesker. Derfor er regeringen enig i, at vi har et behov for en stærk luftfartssektor i Danmark, og vi skal også have en international toplufthavn i Danmark. Det giver danskerne mulighed for at flyve ud og opleve noget og bidrage til verden.

Lige så indiskutabel som værdien af luftfarten er, er det også, at luftfarten har den her massive påvirkning på vores klima. Luftfarten er estimeret til at bidrage med ca. 3 pct. af de globale CO₂-udledninger fra fossile brændstoffer. Den tidligere regering fik i forbindelse med deres luftfartsstrategi fra 2017 kortlagt dansk luftfarts store betydning for samfundet, men desværre indeholder strategien ikke skyggen af ambitioner på klimaområdet. Der er ingen bud på, hvordan luftfarten reducerer sin CO₂-udledning, og ord som grøn og klima er faktisk ikke at finde i strategien. Der er vi ligesom et andet sted i dag, og der er et andet behov i dag.

Derfor er luftfartsstrategien fra 2017 ikke denne regerings plan for luftfarten, ganske enkelt fordi strategien kun forholder sig til ét af flere aspekter, som er helt centrale, når vi diskuterer luftfart, og jeg kan derfor også godt forstå, at hr. Henning Hyllested med den her debat efterspørger en ny plan for luftfarten.

Senere i år vil regeringen fremlægge en samlet plan for den grønne omstilling af luftfarten, som skal vise retning for en mere bæredygtig flytrafik, og Danmark skal gå foran og hæve barren for den grønne omstilling. Det gælder altså også for flytrafikken. Vi har sat det meget ambitiøse mål i regeringen, at danskerne i 2025 skal have mulighed for at flyve grønt på en indenrigsrute, og senest i 2030 skal man kunne flyve helt grønt, når man rejser indenrigs i Danmark. Vi vil også komme med et udspil omkring udenrigsflytrafikken. Vi arbejder derfor både nationalt og internationalt på at sikre en plan, der kan fremme den grønne omstilling af flytrafikken.

Den grønne omstilling af luftfarten bliver svær. Der er ikke nogen standardløsninger, vi kan hive ned fra hylderne. Og da luftfart er en international transportform, må vi hele tiden have øje for, hvad landene omkring os gør. Alternativet kan være, at flyrejser bare flytter ud af landet, og det reducerer vi jo ikke CO₂-udledningen ved. Konkret kan man forestille sig, at man i stedet for at tage et fly fra Billund eller Kastrup kører til Hamborg eller til Sverige, hvor man så kan flyve fra. Der er jo ingen af os, der har en interesse i, at det bliver den isolerede løsning.

Men det ændrer ikke ved, at vi skal sætte barren højt, og det gør vi, og vi vil skubbe til den teknologiske udvikling og de internationale barrierer, så det bliver muligt at indfri vores høje mål. Dygtige forskere og virksomheder arbejder på løsningerne, og deres bidrag bliver afgørende for en ambitiøs grøn omstilling af flytrafikken. Vi kan allerede i dag producere de grønne brændstoffer, og der er endda virksomheder, der arbejder med spændende projekter om elektriske fly – der er allerede et elektrisk fly i Danmark, for forsvaret har et – og fly, der flyver på brint.

Det, de alle sammen siger, er, at der er behov for, at der skabes en markant større efterspørgsel efter de helt grønne produkter. Det er det, vi forsøger, når vi som regering sætter klare mål for en grøn indenrigsluftfart, og hvis det lykkes, vil det være et grønt gennembrud, ikke bare for Danmark, men for hele verden. Og jeg tror ikke, at jeg afslører for meget, når jeg siger, at da jeg på det seneste EU-møde fortalte om vores ambitioner, blev øjnene spærret op på de samarbejdspartnere, vi har. Næste gang vi mødes, bliver øjnene

forhåbentlig ikke spærret op, men der er forhåbentlig en dialog om, at de begynder at sætte sig de samme mål, som vi har her i Danmark.

Kl. 11:41

Grønne flybrændstoffer er i dag dyrere end fossile brændstoffer, og vi må derfor også forvente, at der vil være en regning ved at skubbe luftfarten i den grønne retning. Det er stadig væk for tidligt at sige, hvad regningen vil lyde på. Det afhænger af, hvor hurtigt vi kan sætte skub i den teknologiske udvikling, og af, hvilke virkemidler vi bruger. Men vi ønsker at være et foregangsland, hvilket også indebærer, at vi skal kunne flyve, men mere grønt end i dag, og vi skal derfor også finde en balance på det område.

Luftfartsbranchen har selv foreslået, at der skal indføres en mindre passagerafgift, der kan anvendes til at finansiere den grønne omstilling. Det skal, som jeg forstår det, sikre, at alle bidrager, og at dansk luftfarts konkurrenceevne ikke får en unødigt tung byrde, der kan flytte flyvninger ud af Danmark. Det er et interessant forslag, som vi er i gang med at se nærmere på i forbindelse med regeringens udspil om grøn luftfart.

Vi skal naturligvis også se på sammenhængen i forhold til initiativerne i EU og den internationale luftfartsorganisation. Der er store klimamæssige fordele ved, at vi på tværs af lande kan finde fælles fodslag, så flyvningerne ikke blot flytter rundt mellem os. Regeringen arbejder derfor også aktivt for internationale løsningsmodeller. Her skal vi også vise, at vi kan gå foran, og at vi presser på for et højt ambitionsniveau.

Udenrigsluftfarten fra Danmark er et naturligt sted at starte, og vi skal sætte os ambitiøse mål, så vi hele tiden skubber på udviklingen. Det er vigtigt, at vi får skabt alle de rette incitamenter til, at luftfartsbranchen begynder at flyve grønt til og fra Danmark, og at man i branchen ikke blot ser fordele ved at flyve rundt om os, som jeg også var inde på før. Det skal vi også se nærmere på i forbindelse med regeringens kommende udspil, og så er der nogle internationale barrierer, som vi skal have løftet.

Også i EU pågår et arbejde. Kommissionen arbejder med Fit for 55-pakken, og der tager de et spændende første skridt. Jeg er med på, formand, at jeg skal omtale den uden de engelske termer, når vi taler om den her i Folketingssalen. Pakken indeholder en række forslag til den grønne omstilling af luftfarten, og bl.a. foreslår Kommissionen et europæisk krav om iblanding af grønne brændstoffer, og det er et vigtigt skridt, så vi på tværs af EU får skubbet på for produktionen, udviklingen og efterspørgslen på flybrændstoffer – ikke ved at putte fødevarer som majs i flytanken, men ved at udvikle reelle klimavenlige brændstoffer, som gør luftfarten bæredygtig.

Til trods for alle de gode intentioner i Kommissionens forslag har Kommissionen lagt sig fast på et iblandingsniveau på 5 pct. i 2030. Forslaget vil, som det er nu, ikke give mulighed for, at medlemsstaterne kan fastsætte højere krav. Regeringen har derfor taget initiativ til en erklæring, hvor Danmark sammen med en række andre lande opfordrer Kommissionen til at tillade medlemsstaterne at fastsætte højere krav. Det er vigtigt, at den grønne omstilling af luftfarten ikke bremses, når vi, som vi har i Danmark, har en meget stærk vilje til og et politisk ønske om at gå længere.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at regeringen fortsat ønsker en stærk luftfartssektor i Danmark. Vi er derfor også glade for det gode samarbejde, vi har med branchen i klimapartnerskabet. Branchen har til trods for den hårde tid under corona trukket i arbejdstøjet og er kommet med gode forslag til, hvordan vi styrker den grønne omstilling. Det samarbejde vil vi naturligvis fortsætte med og også inddrage i regeringens udspil om en grøn omstilling af luftfarten. Udspillet vil som nævnt blive præsenteret senere i 2022, og jeg ser frem til dialogen og forhandlingen med Folketingets partier. Igen vil jeg sige tak for debatten her i dag.

Kl. 11:46

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Og der er nu adgang til én kort bemærkning fra ordførerne. Men det er der ikke nogen der har bedt om, så tak til transportministeren. Vi går nu over til forhandlingen og de almindelige regler for korte bemærkninger, og den første, der får ordet, er ordføreren for forespørgerne. Værsgo, hr. Henning Hyllested.

Kl. 11:46

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Henning Hyllested (EL):

Som jeg også sagde i min begrundelse for at indkalde til den her forespørgsel, er det, at flytransport er enormt klimabelastende, jo en hovedårsag til det, og at vi skal have ændret luftfartsstrategien, så hele spørgsmålet om klima bliver omdrejningspunktet. Der skal simpelt hen ske noget.

Jeg må sige, at i den rapport, der kom fra luftfartens klimapartnerskab i sin tid – helt tilbage i 2020, lige efter at coronaen var brudt ud – synes jeg man kunne spore en klar villighed i branchen til at foretage en omstilling til bæredygtige, CO₂-neutrale brændstoffer, power-to-x-baseret. Man opererer også i rapporten eller i sine forslag med en passagerafgift dirigeret over i en klimafond, som man kunne bruge til at udvikle de her alternative brændstoffer. Det kunne man måske erstatte med en CO₂-afgift. Det indgår ikke i klimapartnerskabets forslag. Derudover foreslog man en række operationelle effektiviseringer – nye fly, ruteoptimeringer og den slags ting. Det var alt sammen vældig gode forslag.

Man bemærker jo, at flytrafik er fritaget for energiafgifter på brændstof, og den er også fritaget for moms, og det gør selvfølgelig flytransport billigere, helt unødigt billigere efter vores mening. Vi slipper nok ikke – også qua de nye brændstoffer, som er dyrere, som også ministeren var inde på, end de eksisterende brændstoffer – for på den ene eller på den anden måde at gøre billetprisen dyrere for passagererne. Der må man så finde en socialt afbalanceret måde at gøre det på. Vi bemærker dog, at det jo først og fremmest er de bedre stillede, som flyver mest i det her land og i det hele taget globalt.

Vi synes jo også, det er rimeligt, at man har afgifter på flyrejser akkurat ligesom vores nabolande, Sverige og Tyskland f.eks. med en hel stribe. Vi er jo nærmest blevet et skattely på det her område. Man så jo, da Sverige indførte flyafgifter i 2018, at der var et pænt stort drop i antallet af flyrejser af svenskere. Man kan diskutere, om man ikke skal lade flybranchen omfatte af en generel CO₂-afgift.

Det synes jeg bestemt er værd at overveje i stedet for måske at lave alle mulige former for passagerafgifter og den slags ting eller også en kombination af de ting.

Man skal være opmærksom på, at de afgifter, man eventuelt vil indføre – CO₂-afgift, passagerafgift, hvad det nu måtte blive – jo ikke automatisk dækker for den CO₂-virkning, som kondensstriberne fra fly har. Det er altså en belastning, som er fuldt på højde med, måske endda højere end den, der kommer fra udledning af brændstofferne, altså udledning af CO₂ fra brændstofferne.

Man skal også være opmærksom på, at CO₂-belastningen fra indenrigstrafikken i Danmark udgør en forsvindende lille del af belastningen fra fly, der letter i danske lufthavne. Derfor kan man undre sig over, at det var det, statsministeren fokuserede på i sin nytårstale. Her var det måske bedre at fokusere på andre transportformer som tog og bus, måske ikke mindst tog. Vi har jo rent faktisk også infrastrukturen liggende – 13 mia. kr. til at udfolde. Togfonden DK blev ganske vist sat på pause, om jeg så må sige, til 2030, og det er efter vores mening katastrofalt. Men det er jo sådan, det er blevet.

Det er jo ellers en udmærket alternativ, bæredygtig transportform, ikke mindst indenrigs, kan man sige.

Jeg tror, ministeren refererede til et møde, som hun var til med EU's transportministre, hvor man også kiggede på det her Europa-Kommissions-udspil, den her såkaldte action plan. Meningen med det var jo også – og det håber jeg da vi hører nærmere om på et eller andet tidspunkt – at udbrede jernbanerne i Europa som netop et klimavenligt alternativ til fly og for den sags skyld også vejtransport. Det bringer jo også nattog på banen. Det har vi jo haft en del diskussioner om, men også vanskeligheder med at realisere med hensyn til støttet trafik, fordi man er stødt på problemer i Tyskland. Imens er flyene så igen begyndt lystigt at flyve billigt, fritaget for energi- og flyafgifter. Det er efter vores mening helt skævt. Jernbanen er den mest bæredygtige transportform overhovedet.

Så sammenfattende vil jeg sige, at vi fra Enhedslistens side går ind for flyafgifter i lighed med vores nabolande, eventuelt en CO₂-afgift, hvis det er det. Afgifter skal tage højde for kondensstriber og NO_x-udledninger. Vi ved, der er nogle internationale problemer med det, men det må man jo løse. Der er Chicagokonvention og energibeskatningsdirektiv, afgiftsstøtte til ptx-udvikling og skabelse af marked for den slags ting. Og så synes vi altså i det hele taget, at det, der skal til, også er færre flyvninger.

Jeg har et forslag til vedtagelse, som jeg så vil læse op:

Forslag til vedtagelse

»Regeringen opfordres til at ændre den danske luftfartsstrategi, så målet ikke længere er flere ruter og flere daglige afgang, men en strategi baseret på

- at luftfarten begrænses, hvor andre transportformer er klimamæssigt mere hensigtsmæssige,
- at tiltag på luftfartsområdet ikke må forøge klima- og miljøproblemerne, men skal bidrage til at reducere den samlede klimaeffekt såvel som lokal luftforurening, og
- at luftfart på dansk område skal reducere klimaeffekten, minimum som foreslået af luftfartens klimapartnerskab som led i en ptx-strategi.

En ny klimabaseret luftfartsstrategi bør endvidere indeholde tiltag, som sikrer, at en grøn omstilling inden for dansk luftfart samlet fremmer beskæftigelsen, hvorfor der afsættes midler til omskoling og opkvalificering samt uddannelse af de hidtidige og kommende beskæftigede i luftfartsindustrien.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 45).

Kl. 11:52

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Forslaget til vedtagelse vil indgå i de videre forhandlinger.

Så er der en kort bemærkning fra hr. Rasmus Helveg Petersen.

Kl. 11:52

Rasmus Helveg Petersen (RV):

Tak for det, og tak for det her udmærkede initiativ. Jeg noterede mig ved hr. Henning Hyllesteds tale, at han sagde, at det jo er de velstillede, der flyver mest. Dermed er det også implicit, at en flyafgift eller et klimabidrag vil være progressivt. Har Enhedslisten så forladt idéen om, at man skal kompensere for klimabidraget med en eller anden form for social ordning?

Det har altid været mig en næsten uforståelig ting, at man har koblet det, altså at det ligesom skulle være noget, man skulle kompensere de fattigste for, så de kan flyve lige så meget som de rige. Har man forladt den tanke? Det ville glæde mig.

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Henning Hyllested (EL):

Nej, det har vi ikke. Og jeg tror også, at jeg faktisk fik det nævnt, at det med, at billetterne nok i et eller andet omfang bliver dyrere, netop skulle kompenseres socialt. Det har vi jo haft med i hele vores strategi for luftfart hele vejen igennem, nemlig at der skal finde en eller anden form for social kompensation sted. Hvordan den helt præcis skal udformes, må afhænge af de forhandlinger, der måtte opstå på et eller andet tidspunkt omkring det her. Vi foreslog i sin tid, at man kompenserede via den grønne check, f.eks. til nogle af de lavestlønnede og mindst bemidlede – men der er sikkert andre måder, man kan gøre det på.

Tredje næstformand (Trine Torp):
Hr. Rasmus Helveg Petersen.

Rasmus Helveg Petersen (RV):

Tak for det. Jeg har ladet mig fortælle, at den mest progressive beskatning, man overhovedet kan forestille sig, er en flybeskatning, netop fordi det er så entydigt forbundet med velstand hvor meget man flyver; så den eneste skat, man kunne forestille sig ville være mere progressiv, ville være en kaviarafgift.

Der er ikke nogen rigtig grænse for, hvad man skal kompensere for, kan jeg forstå, og jeg må blot konstatere, at det undrer mig, og at vi ikke vil gå med ned ad det spor fra radikal side.

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Henning Hyllested (EL):

Det er rigtigt – og det er også det, som de der forskellige undersøgelser viser – at det er de højestlønnede, de bedst stillede i vores samfund, der flyver mest, og derfor er det jo fuldstændig korrekt, at når man så pålægger flyrejser en eller anden afgift, så har den faktisk en social profil, som er udmærket. Vi ønsker bare ikke, hvis det er det problem, der opstår, at folk skal fratages muligheden for at flyve. Vi synes faktisk, det er i orden, at folk tager til Mallorca en gang om året, eller hvor tit det nu kunne være – helst ikke for tit. Vi synes, man skal holde sin ferie i nærområderne, men det skal vi jo ikke bestemme. Så på den måde er vi da parate til at give social kompensation, hvis det er nødvendigt.

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det til hr. Henning Hyllested. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så går vi videre til Socialdemokratiets ordfører. Værsgo, hr. Thomas Jensen.

(Ordfører)

Thomas Jensen (S):

Tak, formand. Tak til Enhedslisten for lejligheden til at drøfte det her vigtige spørgsmål om dansk luftfartsstrategi med Folketinget. Klimaudfordringen er jo en af tidens største og mest presserende opgaver, hvis vi lige ser bort fra de ting, der sker aktuelt i Ukraine, og luftfarten har stor betydning i den sammenhæng, ligesom den er vigtig for vores sammenhængskraft på tværs af landet og i relationer

Kl. 11:53 til omverdenen. Derfor skal vi arbejde for, at luftfarten bliver grønere.

Kl. 11:53

Den tidligere regerings luftfartsstrategi havde til formål at styrke Danmarks forbindelser til omverdenen, fordi det har så stor betydning for vores samfund og for vores økonomi, og fordi det binder os sammen, understøtter vores erhvervsliv og turisme, ligesom det giver mulighed for at opleve nye steder og andre kulturer, når danskere rejser af sted på ferie, og når vi får besøg her i Danmark af turister udefra.

Det anerkender vi i Socialdemokratiet, og derfor mener vi også, at der er et behov for en stærk luftfartssektor i Danmark. Men det er jo kun den ene side af sagen. For bagsiden af medaljen er, at luftfarten har stor betydning for udledningen af drivhusgasser. Hele 3 pct. af det globale udslip står luftfarten for, og det er jo en meget væsentlig del og noget, som den tidligere regerings luftfartsstrategi fra 2017 ikke tog det mindste højde for. Den var så at sige blottet for grønne ambitioner.

En sådan strategi, som kun forholder sig til et af flere centrale aspekter af luftfarten, er selvfølgelig ikke tilfredsstillende. Derfor er jeg glad for initiativet til den her debat og glad for, at regeringen senere i år vil fremlægge en samlet plan for grøn omstilling af luftfarten, en plan, som skal anviser vejen til, at danskerne senest i 2030 skal kunne flyve helt grønt, når man flyver indenrigs i Danmark. På den korte bane er første skridt, at danskerne i 2025 skal have mulighed for at flyve grønt på én indenrigsrute.

Det er en ambitiøs opgave, og det bliver ikke let. Heldigvis arbejder dygtige forskere og virksomheder netop på det, og med udmeldingen om en grøn plan for indenrigsluftfart har vi sat ambitionen og skabt en efterspørgsel på de helt grønne produkter, som er helt nødvendig, for at virksomheder kan investere i de grønne løsninger for flytrafikken. Vi skal sætte os ambitiøse mål, så vi hele tiden skubber på udviklingen, også når det gælder udenrigsflvningen. Vi skal være et grønt foregangsland, som finder balancerne, for der er ingen tvivl om, at vi også i fremtiden skal have en stærk luftfartssektor i Danmark.

Lad mig slutte af med at sige, at jeg er glad for, at vi tager den her debat, for der skal en vedvarende og mangefacetteret indsats til for at lykkes med en grøn omstilling af luftfarten. Jeg ser frem til de kommende forhandlinger med Folketingets partier om en ny luftfartsstrategi. Jeg har et forslag til vedtagelse fra Socialdemokratiet, som jeg læser op her:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at luftfarten har en betydelig klimapåvirkning, men på nuværende tidspunkt har få alternativer til det fossile flybrændstof, som anvendes i dag. Der er behov for politiske initiativer for at fremme den grønne omstilling af luftfarten.

Folketinget konstaterer, at luftfarten har stor betydning for Danmarks tilgængelighed til omverdenen og er med til at understøtte erhvervsliv, turisme, videndeling m.v. Den grønne omstilling til luftfartssektoren bør derfor så vidt muligt ske med øje for den danske luftfartssektors konkurrenceevne.

Folketinget noterer sig, at regeringen vil fremlægge et udspil for en bæredygtig flytrafik i 2022, og at Folketingets partier vil blive inviteret til politiske forhandlinger i forlængelse heraf.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 46).

Kl. 11:59

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det, og også det forslag til vedtagelse vil indgå i de videre forhandlinger.

Der er en kort bemærkning fra hr. Henning Hyllested.

Kl. 11:59

Henning Hyllested (EL):

Jeg skal prøve at blive klar over, om der er en forskel, og hvad forskellen eventuelt er, mellem, om regeringen vil fremlægge – og nu spørger jeg regeringspartiet – en samlet plan, eller om det er en ny strategi. I den forbindelse vil jeg så høre om noget, for ordføreren, hr. Thomas Jensen, siger, at man går ind for en stærk luftfartsbranche, og at man satser på at komme til at flyve helt grønt indenrigs i 2030, men som jeg gjorde opmærksom på i min ordførertale, er det jo en forsvindende lille del af problemet. Så vil der blive taget højde for det i den her enten samlede plan eller nye strategi, hvad det nu måtte blive? Det kunne jeg godt tænke mig at høre lidt om.

Kl. 12:00

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Thomas Jensen.

Kl. 12:00

Thomas Jensen (S):

Jamen altså, det, som regeringen lægger op til, er at komme med et udspil og så indkalde Folketingets partier til forhandlinger, sådan at vi får det bredt funderet i Folketinget med den fremtidige strategi, der skal være for luftfarten.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi netop tager en grundig dialog, også med branchen, og jeg synes, at klimapartnerskabet har budt ind med, som hr. Henning Hyllested også nævnte i sin ordførertale, at se på sådan nogle ting. For vi skal sørge for, at vi ikke afskaffer muligheden for, at man kan flyve ind og ud af Danmark og man kan flyve internt i Danmark, men samtidig skal vi også lægge et pres for at sikre, at den grønne omstilling bliver drevet på vej. Og der skal vi være realister. For som jeg også har nævnt i min ordførertale her, er det nogle teknologier, som er i deres vorden, og vi skal jo ikke komme og stille en masse krav, som flyselskaberne ikke kan opfylde. Vi skal have et tæt samarbejde, som jeg ser det, sådan at vi sikrer os, at konkurrenceevnen for den danske luftfartssektor også holdes i top, selv om vi laver den grønne omstilling.

Kl. 12:01

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:01

Henning Hyllested (EL):

Når jeg er sådan lidt skeptisk, og jeg var jo også inde på det i min ordførertale, i forhold til det her fokus på indenrigsflyvningen, så er det, fordi det er en meget, meget lille del af problemet. Og jeg undrer mig over, når vi i forvejen har Togfonden DK liggende og vi har 13 mia. kr. i infrastrukturplanen 2035 osv. osv., hvorfor man ikke i langt højere grad fokuserer på den transport, som er utrolig klimavenlig.

Jeg vil godt lige høre, om der i en eventuelt ny plan indgår en udvidelse, i overensstemmelse med de sådan hidtidige planer, af Københavns Lufthavn, Kastrup? Man har været lagt ned her på grund af pandemien osv. osv., og man kunne jo måske godt opfordre til, at man lige tøver en kende og ser, hvordan luftfartsbranchen retter sig. Vi ved f.eks., at SAS er i gang med store omstillinger.

Kl. 12:02

Tredje næstformand (Trine Torp):

Så er det hr. Thomas Jensen.

Kl. 12:02

Thomas Jensen (S):

Vi skal være rigtig glade for, at vi har en lufthavn som Københavns Lufthavn, som i dag er en hub her i Skandinavien, og det skal den blive ved med at være. Er man ude på rejse i verden, vil man

nok, når man kommer hjem til Københavns Lufthavn, også erfare, at der rent faktisk er nogle trængselsproblemer, når man kommer rundt i lufthavnen, og derfor kan vi også se på, hvordan vi kan udvikle vores lufthavn, sådan at det er en god lufthavn at rejse til og rejse fra, og sådan at flyselskaberne også i fremtiden ser det, som at Københavns Lufthavn er en hub. Men selvfølgelig skal vi også bidrage til, at det bliver med en grøn omstilling for øje.

Kl. 12:03

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til Socialdemokratiets ordfører. Så er det Venstres ordfører, hr. Hans Christian Schmidt.

Kl. 12:03

(Ordfører)

Hans Christian Schmidt (V):

Tak for det, fru formand. Indledningsvis vil jeg gerne takke for, at vi med den her debat får lejlighed til at diskutere dansk luftfart, for luftfarten udgør jo en vigtig del af den danske transportsektor, og derfor hilser jeg det også velkommen, at vi med den her debat stiller skarpt på måder til at fremtidssikre luftfarten på.

Jeg vil her til indledning lige nævne noget, som jeg synes vi skal sende vores tanker i retning af, nemlig den danske luftfartssektor, som for øjeblikket kæmper for livet, kæmper for arbejdspladser og kæmper for sin overlevelse. Derfor er det måske også en god idé, at Folketinget lytter lidt til den virkelige verden derude og tænker på, om det er det rigtige signal at sende, at de skal pålægges nye byrder. Det er det for mit vedkommende bestemt ikke. Men jeg synes, at vi skal kvittere for, at de i den grad selv prøver at komme med et bud på det, og det vil jeg komme ind på lidt senere.

Klimaforandringerne påvirker jo os alle. Vi har derfor brug for, at der sættes hårdt ind over for det, hvis vi skal vende den negative udvikling, som vores alle sammens klima gennemgår. Sagt med andre ord skal vi selvfølgelig handle. Men handler vi ikke smart, forspilder vi også en gylden mulighed for at positionere Danmark og dansk erhvervsliv forrest i feltet af grønne brændstofudbydere. Vi i Venstre mener, at vi bør sikre en markedsdrevet grøn omstilling, hvor vi giver vores virksomheder de bedst mulige rammer til at udvikle nye innovative løsninger.

Jeg har det lidt sådan, at når i hvert fald dele af venstrefløjen taler om den grønne omstilling, bliver det tit til, at dansk erhvervsliv bliver fremstillet som fjenden. Det er muligt, at det ikke er meningen, men sådan synes jeg man kommer til at opleve det. Vi mener i Venstre, at vi skal se vores virksomheder som en del af løsningen, så vi kan skabe flere danske arbejdspladser, samtidig med at vi udvikler nye grønne løsninger, der kan eksporteres internationalt. Der synes jeg, at man skal vende blikket mod luftfartens egne forslag. De er jo selv kommet med forslag og har sagt, hvordan de synes tingene skal gøres. Men der ligger jo også i det, at man skal huske, at pengene bliver i erhvervet og kan gøre godt der. Det synes jeg faktisk er en god idé.

I Venstre anerkender vi også, at vi fra politisk side skal bidrage til, at der sættes strøm til den grønne omstilling og udviklingen af nye grønne brændstoftyper. Derfor gik Venstre med i den aftale, hvor vi med et bredt flertal i Folketinget afsatte 850 mio. kr. til udvikling af dansk power-to-x-projekter i Danmark og EU. Vi har i Danmark et robust forskningsmiljø og en lang tradition for at samarbejde på tværs af sektorer, og Danmark har derfor et stort potentiale for at bidrage til udviklingen af grønne brændstoffer. For vi har brug for, at udviklingen af grønne brændstoffer accelereres, hvis vi både skal kunne imødekomme behovet for en grøn omstilling og også have en dansk luftfart.

Den her debat er vigtig. Vi har derfor alle et ansvar for at sikre, at debatten ikke strander. Vi skal gribe den mulighed, der ligger

lige foran os, så vi kan sikre, at dansk erhvervsliv og den grønne omstilling af luftfarten går hånd i hånd. Men samtidig skal vi også huske at sende det budskab til luftfarten, at vi står bag den og vi støtter den. Og jeg vil gerne kvittere for, at mange af jer har været med i den luftfartsaftale, som vi lavede under coronakrisen, for det var vigtigt for at holde hånden under det erhverv. Og jeg håber og tror også på, at det lykkes for dem at komme igennem det, men vi må være klar til at hjælpe, hvis det bliver nødvendigt

Må jeg så ikke bare sige, at skulle nogen have lyst til at deltage – og jeg noterer mig, at både ordførere og ministeren har sagt ja – er der jo en luftfartskonference her på Christiansborg den 7. april, og jeg vil gerne kvittere for, at så mange, også ministeren, har udvist interesse for den og også kommer. Det synes jeg er så flot. Det er sådan set luftfartens partnere, der arrangerer den, men I kender jo godt reglerne; der skal være nogle af os med, for at vi kan holde det her på Christiansborg. Jeg håber, at folk, der ikke allerede har meldt sig til, vil gøre det. Men jeg kvitterer for, at så mange her allerede har sagt ja til, at de kommer. Det vidner også om, at man tager det meget seriøst. Tak for ordet.

Kl. 12:07

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:07

Henning Hyllested (EL):

Ikke overraskende synes hr. Hans Christian Schmidt og Venstre jo, at udviklingen skal være markedsdrevet. Betyder det, at man helt afviser at bruge, hvad skal man sige, politiske virkemidler såsom nudging af den ene eller den anden slags, eller hvad man nu kunne forestille sig, til at drive udviklingen frem? Jeg gør opmærksom på, at det er rigtigt, at man i klimapartnerskabet havde en forestilling om, at man skulle være CO₂-neutral i 2030 på indenrigsflyvning, men det er en meget, meget lille del af klimabelastningen, mens man jo på udenrigsdelen, hvis vi sammenligner med 1990, har en stigende udledning og en stigende klimabelastning fra CO₂. Det forsvinder vel ikke bare af sig selv. Det er jo ikke ukendt, at Enhedslisten ikke tror, at det slår til med markedet her, men tror, at man er nødt til at gøre et eller andet. Er det virkelig Venstres holdning, at det skal vi ikke blande os i?

Kl. 12:08

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:08

Hans Christian Schmidt (V):

Helt overordnet kan Enhedslisten altid regne med, at det, jeg lige har stået og givet udtryk for, er Venstres holdning. Det kan man være helt sikker på. Ud over det vil jeg så gerne sige, at jeg faktisk synes, at den socialdemokratiske ordfører fremsatte et godt forslag til vedtagelse her, som vi jo så først skal stemme om den 15. marts – men det synes jeg. Jeg synes også, at der i det forslag til vedtagelse lå alle de overvejelser, man skal have, nemlig at man hverken skal sige »aldrig« til nogle ting eller give udtryk for, at man lige nøjagtig ved, hvordan den skal skæres. Så ved nogle forhandlinger må vi jo, sådan som vi plejer, komme frem til at kigge på det. Men helt overordnet sagde jeg, at vi i Venstre mener, at vi bør sikre en markedsdrevet grøn omstilling – og det mener vi. Det er og bliver en god idé, og jeg tror også på, at markedet kan klare det. Kan det ikke det, må vi se på, hvilke muligheder der er. Vi er meget, meget enige i, at vi skal have den her grønne omstilling til at virke.

Kl. 12:09

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:09

Henning Hyllested (EL):

Det glæder mig selvfølgelig, og jeg vil selvfølgelig også gøre opmærksom på noget med hensyn til rapporten, der kom fra klimapartnerskabet, hvilket jeg lige vil understrege. For hr. Hans Christian Schmidt var inde på at sige: Venstrefløjen siger altid »uha«, når det er noget med markedet, ikke? Nej, vi var meget positive over for klimapartnerskabets rapport. Jeg tror faktisk, at vi var et af de eneste partier, der gik ud og meldte helt klart ud, at det var noget, der kunne bruges til noget, og at der var nogle gode og fornuftigt forslag, herunder at man jo også via staten går ind og skubber på en udvikling, så den ikke bare er markedsbaseret.

Kl. 12:10

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:10

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg er sådan set enig i, at man skal skubbe på en udvikling, men jeg synes altid, at man skal lytte til det marked, som skal få det her til at virke, og her siger man jo netop, at hvis man laver nogle afgifter, eller hvad man nu gør, så skal man huske at beholde pengene inde i erhvervet, for så kan de bruge dem til at lave nogle omstillinger. Jeg tror faktisk, at vi i de mange, mange år, jeg selv har fået lov til at være i Folketinget, indimellem har taget fejl på den måde, at vi ikke har sikret, at de her penge skulle have lov til at blive brugt til det, vi gerne ville. Man har også brugt dem til lidt andre ting. Men lad os tage forhandlingerne, og så ser vi på det.

Kl. 12:10

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger til Venstres ordfører. Og så er det ordføreren for Socialistisk Folkeparti, fru Anne Valentina Berthelsen. Værsgo.

Kl. 12:10

(Ordfører)

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for det. Tak til Enhedslisten for at indkalde til den her utrolig vigtige forespørgsel. Det er utrolig afgørende, at vi får taget et opgør med det klimaaftag, som luftfarten har i vores transportsektor i dag. Luftfarten er en af de mest klimaskadelige transportformer, og det er den af flere forskellige årsager – dels på grund af det brændstof, som vi bruger til vores fly, dels på grund af de kondensstriber, som Enhedslistens ordfører så rigtigt har nævnt. Det betyder både, at vi skal lave en grøn omstilling af luftfarten – at vi skal flyve på noget brændstof, som er grønt – men det betyder også, at vi skal flyve noget mindre, for de kondensstriber, som lige nu er en væsentlig del af luftfartens klimapåvirkning, kommer vi ikke nødvendigvis til at gøre op med med de ganske få grønne alternativer, vi ser til flybrændstof i dag.

Samtidig er luftfarten jo også vigtig for Danmarks adgang ud i verden, og det betyder, at vi stadig skal bruge luftfart. Det er vigtigt, som Socialdemokratiet så rigtigt har opridset, for vores turisme, for vores erhvervsliv, for vores diplomati og andre ting, og derfor bliver vi nødt til at finde en måde at bibeholde muligheden, samtidig med at vi investerer mere i alternative transportformer, som er grønnere, og sikrer en grøn omstilling af luftfarten så hurtigt som overhovedet muligt.

Det betyder, at vi skal reducere vores udledning fra luftfarten både nationalt og internationalt. Vores 70-procentsreduktionsmålsætning i Danmark dækker jo sådan set kun det nationale og ikke nødvendigvis de udledninger, som fylder mest fra luftfarten, og som er internationale. Derfor har vi behov for en ny luftfartsstrategi – det vil jeg give Enhedslistens ordfører fuldstændig ret i. Og det betyder, at den luftfartsstrategi skal have et omdrejningspunkt, som handler om den grønne omstilling, og som handler om CO₂-reduktion.

Det hører jeg også regeringen anerkende, og det er jo rigtig godt, og det bakker vi i SF sådan set op om. Derfor bliver det vigtigt, at vi laver nye investeringer i flere forskellige ting, først og fremmest i grønt flybrændstof, hvis man kan kalde det for det. Det bliver vi nødt til, for vi skal stadig bruge vores luftfart. Men vi bliver også nødt til at lave investeringer i alternativer til luftfart. Jeg kørte for nylig med nattoget til Berlin – det er jo en strækning, hvor det faktisk er muligt at tage noget andet end flyet, hvis man vil det. Det er selvfølgelig også en strækning, hvor det nogle gange kan være nødvendigt at flyve, men for mit vedkommende – i forhold til det formål, jeg havde – var det mere end rigeligt at køre derned med toget. Den balance er svær, og vi skal investere i at gøre det muligt i tiltagende grad, samtidig med at vi anerkender, at det nogle gange bliver nødvendigt at flyve.

Det er også vigtigt, hvis vi skal sikre, at luftfarten bliver grøn, og hvis vi skal sikre andre grønnere alternative transportformer, at vi får en flyafgift. Der er mange forskellige måder at lave flyafgifter på – man kan lave passagerafgifter, man kan lave brændstofafgifter. Vi har efterhånden alle et ønske om en høj, ensartet CO₂-afgift, og ligegyldigt hvad vi kommer til at lande på, ligegyldigt hvad der kommer først, så er det et faktum, at Danmark lige nu er skattely for luftfart. Vores nabolande har afgifter på fly, og samtidig med at vi i Danmark ikke er nået så langt, har vi jo afgifter på bus og tog, som er grønnere transportformer. Det er en skævhed, som vi bliver nødt til at tage et opgør med.

Hvordan den flyafgift skal se ud, må vi jo forhandle om. Vi har allerede så sent som i efteråret blandt støttepartierne præsenteret en mulighed for en flyafgift, som igen ikke er blevet til noget, og det ærgrer os, at regeringen endnu ikke er nået til den erkendelse, at der er behov for det her. Det giver jo ikke rigtig nogen mening, at det i nogle tilfælde er dyrere at tage toget til Aalborg end at flyve til London. Det kan da ikke være rigtigt i et moderne, klimavenligt samfund.

Vi har foran os nogle forhandlinger, som vi ser frem til, og det stoler vi på at regeringen har tænkt sig at indkalde til og komme med et udspil til. Men vi vil stadig opfordre til at ændre den danske luftfartsstrategi, så den passer til det fokus på grøn omstilling, vi skal have i dag. Derfor har vi fra SF's side fremsat et forslag til vedtagelse sammen med Radikale Venstre, som jeg nu vil læse op.

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at luftfarten er en af de mest klimaskadelige transportformer, og at der på nuværende tidspunkt er få alternativer til fossile flybrændstoffer. Folketinget konstaterer også, at luftfarten er en nødvendig transportform for Danmarks muligheder for at nå ud i verden. Folketinget noterer sig, at regeringen vil fremlægge et udspil for en bæredygtig flytrafik i 2022, og at Folketingets partier vil blive inviteret til politiske forhandlinger i forlængelse heraf. Folketinget opfordrer regeringen til at ændre den danske luftfartsstrategi, så den grønne omstilling og behovet for CO₂-reduktioner og opfyldelsen af vores klimamål bliver omdrejningspunktet for den. Folketinget opfordrer også regeringen til at investere i transportformer, som er grønne alternativer til luftfarten, og til at indføre en flyafgift og sætte bindende klimamål for luftfarten. Folketinget bemærker desuden, at den grønne omstilling af luftfarten skal ske

sideløbende med indsatser for opkvalificering og omskoling af luftfartsindustriens beskæftigede.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 47).

Tak for ordet.

Kl. 12:16

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Forslaget til vedtagelse vil indgå i de videre forhandlinger.

Så er der en kort bemærkning. Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:16

Henning Hyllested (EL):

I den gamle luftfartsstrategi var der, ud over at vi skulle flyve meget mere, også et voldsom fokus på udvidelse af Københavns Lufthavn. Der vil jeg høre, om det fortsat skal være gældende i en eventuel ny luftfartsstrategi, eller hvordan SF stiller sig til det, når vi engang ser et eller andet fra regeringen.

Kl. 12:17

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:17

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Så vidt jeg er orienteret – og det siger jeg på den måde, fordi SF ikke blev inviteret til de forhandlinger – har regeringen lavet en aftale om at udvide Københavns Lufthavn eller i hvert fald sikre grundlaget for, at det kan gøres. I den forbindelse har jeg sagt, at jeg synes, det virker utidigt, og jeg synes, det virker, som om man slet ikke har haft et fokus på, hvordan det harmonerer med vores klimamål. Hvis man kan udvide Københavns Lufthavn inden for Parisaftalens mål og inden for vores danske klimamål, så be my guest (*Tredje næstformand (Trine Torp):* På dansk, tak!) – pardon – men hvis ikke, synes jeg, det er et problem. Det er det, jeg har sagt. Og derfor tror jeg ikke, det er nødvendigt at blande det ind i en luftfartsstrategi, i og med at det nu er en realitet i kraft af andre aftaler. Men i fald at det skulle, ville det være et krav fra os, at det skal kunne leve op til både de internationale og de nationale klimamål.

Kl. 12:18

Tredje næstformand (Trine Torp):

Det er hverken engelsk eller fransk, vi taler i Folketingssalen, men dansk.

Der var ikke nogen opfølgende kort bemærkning, så tak til SF's ordfører. Den næste ordfører er fra Radikale Venstre. Hr. Rasmus Helveg Petersen, værsgo.

Kl. 12:18

(Ordfører)

Rasmus Helveg Petersen (RV):

Mange tak for det, og også tak til Enhedslisten for at initiere den her udmærkede debat. Flyvning er set fra Radikales side jo altså vigtigt, og vi skal fortsat flyve i fremtiden. Men det er også skrækkelig belastende for klimaet, og det går selvfølgelig ikke på lang sigt, så vi står ved en skillevej, hvad angår vores flyvning. Vi skal omstille luftfarten, og vi skal omstille luftfarten hurtigt. Det er heldigvis en opgave, som jeg hører vi alle sammen er parate til at tage på os.

Jeg er kritisk over for regeringens lidt arbitrære forslag om at sige, at vi skal omstille én indenrigsrute, for indenrigsflyvningen udgør så relativt begrænset en del af problemet. Det er jo altså ca. 0,2 mio. t. indenrigsflyvning forventes at udlede af CO₂, når vi når frem de 2030, hvor udenrigstrafikken fra Danmark kommer til at udlede mere end ti gange så meget, altså over 3 mio. t.

Der må vi jo altså også se på, hvad Klimarådet fortæller os – det Klimaråd, som vi har bedt om at vejlede os i, hvordan vi får ført en ordentlig klimapolitik i Danmark. De siger, at det ikke er godt nok at fokusere på det, som tilfældigvis tæller i den danske målsætning om 70 pct. eller 80 pct., eller hvad nu vores indenrigsmålsætning er; vi er også nødt til at adressere de udledninger, som fra dansk side jo bidrager til den globale opvarmning, uanset om de tæller eller ikke tæller med i den danske målsætning. Her kommer altså med Klimarådets ord udenrigsflytrafikken ind som noget, vi skal adressere, og som vi foreløbig ikke har hørt fra regeringens side hvordan man har tænkt sig at adressere. Jeg glæder mig til både at høre et udspil og blive indkaldt til forhandlinger. Men det, vi foreløbig har hørt – senest i nytårstalen – er for mig at se utilstrækkeligt. Det er for lidt og for sent og for kort.

Så det radikale forslag har været et klimabidrag efter den model, som branchen også har forestillet sig, og med et klimabidrag menes, at man pålægger hver eneste flyrejse et ekstra beløb, som går ind i en klimafond, som kan bruges til at udvikle og producere grønne brændstoffer. Det beløb, vi forestiller os fra Radikales side, er betydelig højere end det, som luftfarten forestiller sig. Vi forestiller os, det skal starte ved en hundredelap for de meget korte ture og i øvrigt stige, sådan at man på en rejse til den anden side af kloden skal regne med at skulle betale for en betydelig del af den forurening, man påfører kloden, og det kunne f.eks. være 500 kr. oven i billetprisen til Thailand eller noget i den dur, men det ligger alt sammen offentliggjort, hvordan vi ser det her for os.

De her penge, hvis man forestiller sig det radikale forslag, vil le, når vi når frem til 2030, kunne skære en tredjedel af vores udenrigsflyvnings udledning, altså 1 mio. t af de 3 mio. t, efter de beregninger, vi har foretaget os, hvilket jeg mener både vil tillade folk at flyve, men samtidig vil man ved den her ekstraomkostning få en mindre skadelig flyvetur, og man vil tage et alvorligt livtag med den udfordring, vi har: Vi vil gerne flyve i fremtiden, men vi har ikke de rigtige teknologier, så vi vil investere massivt i dem.

Jeg ser for mig en produktion af de her grønne brændstoffer i København, i Danmark, hvor vi altså med vores vedvarende energi og sammen med biogen CO₂ kommer først ind i svinget og får leveret de løsninger, der skal til, både til os selv og til verden, så vi både kan flyve og passe på klimaet. Jeg tror, det bl.a. kommer til at ske her i København, og jeg tror også, at det på den anden side af den her omstilling vil være en enorm konkurrencefordel bl.a. for Københavns Lufthavn, hvis det er herfra, man flyver grønt, hvis det er her, de grønne fly letter fra. Det kan jeg da se for mig som en positiv fortælling i stedet for den her lidt bagudskuende med, at vi nu er det sidste land i vores brede lokalområde, der ikke har en flyafgift. Jeg vil langt hellere med stolthed sige, at det er os, der bidrager til problemets løsning.

Vi bidrager til en vedtagelsestekst sammen med SF, hvori ordet flyafgift indgår. Jeg skal specificere, jeg her mener klimabidrag. Jeg mener altså, det er et beløb, der skal pålægges billetprisen, og som så skal blive i branchen specifikt til udvikling af de her grønne brændstoffer. Det er vores definition på flyafgift: Det er et klimabidrag. Endnu en gang tak for initiativet til debatten.

Kl. 12:22

Tredje næstformand (Trine Torp):

Der er ikke nogen korte bemærkninger. Så tak til Radikale Venstres ordfører, og så er det ordføreren for Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 12:22

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak for det, og tak til Enhedslisten for at rejse debatten her i Folketingssalen i dag. Statsministeren annoncerede i sin nytårstale

nye målsætninger for, hvordan vi adresserer CO₂-udfordringen fra en af de største klimasyndere, nemlig luftfarten. Fra 2025 skal vi have en grøn indenrigsrute i Danmark, mens det fra 2030 skal gælde for alle indenrigsflyvninger. Det lyder måske ambitiøst, og det er det for så vidt også, men jeg tror egentlig på, at vi kan gøre mere, hvis vi kigger en lille smule bredere på det her.

For det første er det jo meget, meget dyrt at købe grønt flybrændstof, altså det, der hedder sustainable aviation fuel – eller SAF. Virksomheder som finske Neste og italienske Eni producerer jo allerede store mængder af SAF. Samtidig har grønt brændstof-partnerskabet mellem gode virksomheder som Mærsk, DSV, Københavns Lufthavn, DFDS, SAS og Ørsted en målsætning om at påbegynde produktion herhjemme. Men uagtet det er prisen på det grønne brændstof altså op til tre-fire gange højere end på fossilt brændstof. Derfor tror jeg mere på, at vi skal hæve de her iblandingskrav, som luftfarten jo også selv har været ude at sige. Samtidig skal jeg sige, at hvis man planlægger at omstille til 100 pct. SAF, så vil det kræve en separat brændstofinfrastruktur ude i alle lufthavne i hele landet, hvilket jo også bliver meget dyrt.

Indenrigsluftfarten udgør i dag 0,5 pct. af Danmarks samlede CO₂-udledning, og der er ingen tvivl om, at det er CO₂-reduktioner i udenrigsluftfarten, der batter på klimakontoen. Derfor skal vi ikke blot se på indenrigsflyvninger, men på alle flyvninger fra danske lufthavne, og flybranchen er selv meget ambitiøs på det her punkt. Et af de vigtigste tiltag i flybranchens 2030-plan er forslaget om indførelsen af iblandingskravet for hele luftfartssektoren. Det betyder, at 30 pct. af flyenes brændstofforbrug i 2030 skal være bæredygtigt.

Branchen foreslår selv et jævnt stigende iblandingskrav med en gradvis forøgelse år for år; så kan vi skabe en forudsigelighed omkring rammerne – omkring *rammerne* – for den her grønne omstilling af flysektoren. Og ved at skabe vished for fremtidens efterspørgsel giver man altså samtidig brændstofproducenterne et større incitament til at udvikle og opskalere produktionen af nye grønne brændstoffer. Hvis regeringen ikke sætter en forudsigelig ramme for efterspørgslen, vil producenterne simpelt hen ikke investere nok i udbuddet. Vi ved allerede, at Danmark i 2025 vil blive pålagt af EU at indføre et iblandingskrav for SAF på 2 pct. for alle fly, der forlader danske lufthavne. Derfor kan vi lige så godt komme i gang herhjemme, så branchen får det forspring, som de så inderligt har brug for – måske specielt set i lyset af den situation, som branchen står i lige i øjeblikket.

Ligeledes bør vi leve op til vores status som et grønt foregangsland ved at sætte et højere iblandingskrav end det absolutte minimum, der bliver fastsat af EU. Sverige har allerede indført et fortrængningskrav på 0,8 pct., der stiger til 27 pct. i 2030, så vidt jeg husker, og Norge har indført et iblandingskrav på 0,5 pct., der stiger til 30 pct. i 2030. Vi sakker altså bagud i forhold til vores nordiske naboer, og skrider vi ikke til handling nu, risikerer vi at blive Nordens fossile tankstation for fly.

Uanset hvad er det selvfølgelig heller ikke gratis at blande grønne brændstoffer i tanken for alle fly, der letter fra Danmark. Flybranchen har selv foreslået en model for, hvordan man finansierer den mest ambitiøse målsætning, hvor det skal ske gennem en klimafond, som pålægger alle flyrejser en beskeden afgift på 20-30 kr. Pengene bliver herefter ført tilbage til branchen for at dække prisforskellen mellem fossilt og bæredygtigt brændstof. Dermed sikrer vi, at alle danske flypassagerer ved, at deres penge rent faktisk bliver brugt på en direkte CO₂-reduktion i stedet for at ende i statskassen. Jeg mener i øvrigt, at beløbet på de her 20-30 kr. er relativt essentielt, fordi det jo ikke er der, vi har forskellen, i forhold til når hr. Henning Hyllested, hr. Hans Christian Schmidt og jeg, som jo alle sammen bor i nærheden af Billund Lufthavn, ikke kører til Hamborg og flyver derfra og bruger af CO₂-udledning på den lange transporttid.

Det var ordene herfra, og jeg vil gerne sige tusind tak for debatten.

Kl. 12:30

Kl. 12:27

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning. Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:27

Henning Hyllested (EL):

Jeg vil bare høre om noget. Hr. Niels Flemming Hansen snakker en del om det her iblandingskrav. Det er jo rigtigt, at det også ligger som forslag fra klimapartnerskabet. Men det er jo ikke ligegyldigt, hvad man blander i, om jeg så må sige. Det er der jo en stående diskussion om. Klimarådet og også andre sætter jo spørgsmålstejn ved det, altså at hvis det er biobrændstoffer, man forestiller sig at blande i, så er det faktisk et tvivlsomt iblandingskrav, som måske ikke hjælper så meget på klimaet, og det er der en lang række grunde til, som jeg ikke skal remse op her. Så hvad forestiller ordføreren sig man snakker om, når man snakker iblanding?

Kl. 12:28

Niels Flemming Hansen (KF):

Tak for det spørgsmål. Det er netop derfor, at jeg nævner Neste og Eni i starten af min tale her, for de har jo de her kunstigt producerede brændstoffer, som altså ikke er et biobrændsel, men 100 pct. kunstigt produceret, og som derfor ikke har en CO₂-udledning. For det er rigtigt, at der har været lidt tvivl om det – eller der er lidt tvivl om det, kan man jo sige.

Kl. 12:28

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:28

Henning Hyllested (EL):

Et af de store problemer med den slags brændstoffer er jo også tilgængeligheden af dem. Der er måske i virkeligheden for lidt, for det efterspørges bredt i transportsektoren, og der er rigtig mange om budet, om jeg så må sige. Så det, man skal satse på i forhold til flybranchen, er vel en eller anden form for power-to-x. Det ligger jo også i klimapartnerskabets udmeldinger. Det handler vel egentlig om at få skabt et marked for det. Derfor er det jo selvfølgelig fint med de der forskellige tiltag, der er – samarbejdet her omkring Ørsted og Københavns Lufthavn, men også andre steder i landet. Så det er vel i bund og grund den vej, vi skal, frem for at satse på nogle brændstoffer, som efterspørges bredt i transportbranchen, men som er tvivlsomme rent miljømæssigt.

Kl. 12:29

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:29

Niels Flemming Hansen (KF):

Jamen det er jeg fuldstændig enig med hr. Henning Hyllested i. Hele den her klimafond handler jo faktisk om at sikre, at der kommer et aftræk i sustainable aviation fuels, således at vi kan komme derhen. Der er den her hurdle omkring, at man skal udvikle en helt ny brændstofinfrastruktur til lufthavnene, hvis man skal have 100 pct., og derfor mener jeg, at vejen derhen er at følge luftfartens eget forslag om det her langsigtede iblandingskrav for bæredygtige flybrændstoffer. Det er den rigtige vej, fordi vi jo den vej rundt dækker både indenrigs- og udenrigsflyvninger, og hermed bevarer vi Danmarks position som den førende luftfartsnation.

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger til Det Konservative Folkepartis ordfører, så vi fortsætter med Dansk Folkepartis ordfører. Værsgo, hr. Dennis Flydtkjær.

Kl. 12:30

(Ordfører)

Dennis Flydtkjær (DF):

Det er klart, at luftfarten spiller en rolle i forhold til de tiltag, som vi kommer til at tage på vejen mod mere klimarigtig transport, og med »vi« mener jeg så både Folketinget og staten, men det er sådan set også befolkningen, der måske skulle lade være med at flyve og i stedet holde ferie i Danmark; det er også branchen selv. Så det er ikke »os«, men »vi«, der kommer til at skulle tage stilling til det her, for det er helt sikkert vigtigt.

Men luftfartsindustrien er stadig presset her i slipstrømmen af coronapandemien, så lad os lige give industrien en chance for at lande, inden vi vender op og ned på deres hverdag igen. Jeg tror, at i gamle dage, hvor det var andre transportformer, sagde man, at man lige skulle klappe hesten, før man gjorde noget. Nu vil vi så lige lade selskaberne lande.

En ny strategi er helt sikkert nødvendig for fremtiden, så derfor er det jo godt, at vi får diskussionen, for generelt sker der jo rigtig meget inden for den teknologiske udvikling og den grønne omstilling. Der skal vi sørge for, at vores strategier følger med udviklingen, så derfor synes jeg også, det er godt, at det er med i forslaget til vedtagelse fra Socialdemokraterne og også nogle af de andre, altså at der kommer en ny strategi, som vi så skal drøfte her i 2022 – det tror jeg var det, der stod i teksten.

Det er ganske udmærket, men for Dansk Folkeparti giver det altså mening, at vi tager tingene i den rigtige rækkefølge, så lad os først lige få industrien til at komme på fode igen efter pandemien, og lad os så få strikket en ny strategi sammen, som jo naturligvis også skal kigge på klima, men ikke alene på klima, for luftfartsindustrien har også mange andre vigtige aspekter. Det kan være økonomisk vækst. Der er rigtig mange, der er beskæftiget i branchen. Det er noget, der hjælper også mange andre brancher med at være i beskæftigelse. Vores virksomheder kan komme ud at møde deres kunder. Kunder og leverandører kommer og besøger danske virksomheder osv. Turisme er kæmpestort, også i Danmark.

Men et vigtigt punkt, som ingen andre har nævnt, er sammenhængskraften imellem landsdelene, altså at man faktisk har mulighed for at komme fra Nordjylland til København med en flyver. Det synes jeg da også er vigtigt. Det er med til at binde vores land sammen. Jeg er med på, at det er tog også, og det er kun godt, hvis folk tager toget, men flyveren er altså også en del af den løsning.

Som opsummering vil jeg sige, at jeg synes, det ville være godt med en ny strategi – gerne med mere fokus på klima, end der var i den gamle, men det skal ikke alene være med fokus på klima. Der er altså rigtig mange andre parametre, der skal tænkes med i det, og så har jeg også lige en lille anke om, at vi også tænker på den svære situation, som industrien ligger i lige nu på den anden side af en coronakrise.

Kl. 12:33

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning. Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:33

Henning Hyllested (EL):

Jeg er glad for, at ordføreren faktisk nævner de alternativer, der også er, som faktisk vil bidrage til at gøre flyvningen mindre, altså at vi får færre flyvninger eller måske kortere flyvninger, så folk

f.eks. holder ferie i Danmark eller i nærliggende lande, så man ikke absolut skal flyve pokker i vold for at holde ferie. Man kunne også i den forbindelse nævne hjemmearbejde, alt det, der er opstået nu i forbindelse med pandemien, hjemmearbejde, videomøder og den slags ting. Alligevel siger ordføreren, at nu skal man også tage det roligt, for flybranchen ligger ned, flyselskaberne ligger ned, og det er utvivlsomt rigtigt. Problemet er bare, at ved siden af, parallelt med, kan man næsten sige, buldrer klimakrisen derudad, og vi har lige fået en ny rapport fra IPCC, som siger, at det måske er ved at være for sent, og at vi nu skal forberede os på de vandstandsstigninger, og hvad ved jeg, som der er. Så spørgsmålet er, om vi har tid til det, hr. Dennis Flydtkjær?

Kl. 12:34

Tredje næstformand (Trine Torp):
Hr. Dennis Flydtkjær.

Kl. 12:34

Dennis Flydtkjær (DF):

Jeg kan godt forstå dilemmaet, for det her med, hvornår det er det rigtige tidspunkt at stramme skruen for luftfartsbranchen, er jo svært, men jeg tror bare ikke, det er nu. Jeg tror, det kan give den modsatte effekt, for hvis vi f.eks. får folk til måske at køre til Hamborg for at flyve, har vi så løst noget, i stedet for at flyve fra Billund på en mere miljørigtig måde? Men som det også er fremgået af diskussionen, tror jeg også, at vi er nødt til at erkende, at selv om det haster med klimakrisen, er der bare masser af teknologisk udvikling, som jo ikke er klar endnu. Jeg lagde mærke til debatten mellem spørgeren og den konservative ordfører om, hvad der sker i forhold til power-to-x, strøm til x, som er et dansk udtryk for det, der gik på, at udviklingen ikke er helt klar endnu. Jeg tror, det bliver superspændende og supergodt, og at man kan lave nogle alternativer, som måske helt kan erstatte det fossile brændstof, men om ikke andet i hvert fald lave et iblandingskrav, så man i hvert fald får en mere grøn transport. Det haster, men teknologien er der måske heller ikke helt endnu, så det er ikke nemt at svare på det spørgsmål.

Kl. 12:35

Tredje næstformand (Trine Torp):
Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:35

Henning Hyllested (EL):

Nej, det er utvivlsomt rigtigt, men jeg er faktisk ikke enig i, at teknologien ikke er der. Vi kender godt den teknologi, der skal bruges, og det, det handler om, er vel egentlig at få skabt et marked for det. Det vil også alt andet lige være med til at sænke prisen. Selvfølgelig vil det det. Og det er vel egentlig det, det handler om. Den teknologiske udvikling er, sådan som jeg læser mig frem til det i hvert fald, sådan set på plads, og det er også derfor, man kunne spørge: Når man er så tæt på, og når man har teknologien til stede, hvorfor så ikke presse udviklingen fremad, så hårdt som man overhovedet kan, også selv om vi har med en branche at gøre, som godt nok har været igennem nogle hårde år?

Kl. 12:35

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 12:35

Dennis Flydtkjær (DF):

Jeg vil faktisk godt give spørgeren ret. Jeg tror, det er rigtigt, at en del af teknologien nok findes derude, men problemet er, at der måske i stor grad ikke er skala på, altså at man simpelt hen ikke kan producere de store mængder, hvis man laver et internationalt krav på

f.eks. 30 pct. noget hurtigere end 2030, for så har man simpelt hen ikke den mulighed for at kunne skaffe de her ting. Om ikke andet bliver det i hvert fald ret dyrt, fordi markedet er presset, og så er efterspørgslen udryddet, så hvis vi lægger krav på vores flyselskaber på f.eks. 30 pct., vil prisen blive uhensigtsmæssig stor, og så vil man tage et fly fra Tyskland i stedet for. Så der er ikke nogen nem løsning. Det kan godt være, at man har fundet teknologien, men det tager alligevel nogle år, før den er ude, og før den er skalerbar, så man kan bruge den.

Kl. 12:36

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til Dansk Folkepartis ordfører. Jeg ser ikke flere ordførere, der vil have ordet før ministeren, så værsgo til transportministeren.

Kl. 12:36

Transportministeren (Trine Bramsen):

Tak for den spændende debat, og det mener jeg faktisk at det har været. Det, jeg tager med tilbage, er, at alle jo er enige i, at vi *skal* flyve grønnere, vi *skal* have nye teknologiske løsninger og det grønne aspekt *skal* fylde mere af vores luftfartsstrategi. Så der er jo ikke rigtig noget, man kan være uenig i i forhold til debatten her i dag.

Det svære ligger nok et andet sted, nemlig når der skal træffes beslutninger. For så er det jo, at vi står over for beslutninger om hastigheden, om finansieringen og om den sociale profil. Vi kommer til at stå med det barn, der har udfordringer med at besøge sin forælder, der bor langt væk, vi kommer til at stå med familien, der har sparet op gennem lang tid til en charterferie, som pludselig bliver dyrere, og vi kommer til at stå med de erhvervsrejsende, hvor det er ligegyldigt, om der ligger en yderligere regning oven på rejsen, fordi firmaet betaler det.

Så det er mere for at sige, at hvor er det glædeligt, at alle er enige om retningen og i intentionerne, men jeg er slet ikke i tvivl om, at det svære kommer, når det skal føres ud i virkeligheden. Og jeg tror også, at vi alle godt ved, at der bliver vi stillet over for rigtig svære dilemmaer. Men jeg tager de gode indspark, der er kommet i dag, med i regeringens videre arbejde, og så glæder jeg mig til, at vi skal drøfte det her meget mere, når vi kommer med vores udspil og I vil blive inviteret til forhandlinger. Tak.

Kl. 12:38

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:38

Henning Hyllested (EL):

Tak for det. At blive inviteret til forhandlinger synes jeg er fint. Men må jeg ikke tillade mig at spørge: Sig mig, hvornår kommer det der? For vi har sådan set efterlyst det i ganske, ganske lang tid, i hvert fald fra Enhedslistens side, men også andre partier har efterlyst det. Jeg kan ikke forstå, hvorfor der har været sådan en, lad mig bare kalde det træghed omkring at komme ud med noget, for der er et kæmpe behov, især når man sammenligner med den eksisterende luftfartsstrategi, som jo er håbløs. Og det er jo i virkeligheden det, vi baserer os på, for det er den vedtagne luftfartsstrategi. Vi kan jo ikke engang være det bekendt. Jeg tror heller ikke, at der er nogen, der render rundt i dag med sådan en moppedreng og fremhæver den. Så hvornår kommer der noget fra regeringen?

Kl. 12:39

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 12:39

Kl. 12:41

Transportministeren (Trine Bramsen):

Altså, nu er jeg jo også et utålmodigt menneske af natur, så jeg deler sådan set hr. Henning Hyllesteds ønske om, at vi kan gå i gang i morgen. Så let er det ikke. Som jeg også sagde før, er der mange svære dilemmaer, som skal afvejes mod hinanden, og det er jo ikke blevet lettere oven på den aktuelle situation, hvor Rusland har lagt et massivt pres, og hvor der er kommet restriktioner. Så det er mere for at sige, at det her ikke er let, og at det heller ikke bliver lettere i fremtiden. Men der skal træffes beslutninger på det her område, for vi kan heller ikke bare læne os tilbage og sidde og vente på, at verden bliver grøn, for verden bliver ikke grøn af sig selv; det kræver altså, at vi driver det frem politisk.

Kl. 12:40

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Henning Hyllested.

Kl. 12:40

Henning Hyllested (EL):

Jeg er rigtig glad for, at ministeren siger, at verden ikke bliver grøn af sig selv. Nej, det gør den ikke; det gør den kun som følge af politiske beslutninger, der muliggør en hurtig grøn omstilling. Og det er sådan set bare det, jeg efterlyser. Jeg er helt enig i, at situationen i øjeblikket – efter pandemien og Ukraine, og jeg skal give dig, skal jeg – i den grad er broget. Det er jeg helt med på, og det giver selvfølgelig nogle udfordringer. Men omvendt, som jeg også sagde til Dansk Folkepartis ordfører, buldrer klimakrisen derudad. Vi er nødt til at gøre noget, og vi er nødt til at gøre noget hurtigt – ellers står vi i vand til halsen.

Kl. 12:40

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 12:40

Transportministeren (Trine Bramsen):

Jeg er enig i, at vi skal have fart på. Der er nogle nye ting, som vi skal tage bestik af, sådan som verden ser ud lige nu. Men jeg er enig i, at vi har travlt på det her område.

Kl. 12:41

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er der en kort bemærkning fra hr. Niels Flemming Hansen.

Kl. 12:41

Niels Flemming Hansen (KF):

Tak for det, og tak for ministerens tale. Jeg hæftede mig lidt ved, at ministeren sagde det her om børn, der skal fragtes på tværs af landet, hvor det kan være svært og det kan blive dyrt.

Der har været mange tal fremme i den debat, der har været over de sidste par år. Jeg mener, at det var i 2020, at luftfartsbranchen kom med deres forslag, hvor de taler om, at der pr. billet skal lægges 20-30 kr. i en fond, som sikrer aftrækket af ptx. Der har også været et tal fremme om, at det skal være omkring 500 kr. pr. billet, som så skal gå direkte i statskassen. Hvad er ministerens holdning til de forslag, der har været fremme?

Kl. 12:41

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Transportministeren (Trine Bramsen):

Nu talte jeg faktisk om børn, der har forældre, der bor i andre lande, og som er nødt til at flyve, for DSB har med deres børneservice en glimrende ordning for de børn.

Det er jo nogle af de dilemmaer, vi sidder og kigger på, for hvad er det, man skal vægte? Det har vi ikke lagt os fast på endnu. Det, vi sidder og kigger på, er, hvilke konsekvenser det vil have. Det synes jeg også er den rigtige måde gøre det på. Vi skal have et klart billede af, hvad konsekvenserne er af de afgifter, vi beslutter os for – hvis vi beslutter os for afgifter – eller konsekvenserne af andre virkemidler.

Kl. 12:42

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Niels Flemming Hansen.

Kl. 12:42

Niels Flemming Hansen (KF):

Kan ministeren så prøve at sætte nogle ord på fordelene ved, at pengene bliver i luftfartsbranchen, så de selv sikrer aftrækket af ptx, og de fordele, ministeren ser, ved at pengene ryger direkte i statskassen?

Kl. 12:42

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 12:42

Transportministeren (Trine Bramsen):

Det tror jeg er åbenlyst for de fleste. Men jeg må også sige meget klart, at vi jo heller ikke kommer nogen steder på det her område, hvis vi ikke er villige til at lave nogle massive investeringer. Det, der skal drive det her, er også en politisk vilje til at prioritere penge til det her område, for en ting er diskussionen om afgifter og det isole-rede system, men en anden ting er, at hvis vi skal have skubbet den her udvikling i gang, kræver det også en solid politisk og økonomisk saltvandsindsprøjtning.

Kl. 12:43

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er det hr. Hans Christian Schmidt.

Kl. 12:43

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg er sådan set ikke uenig i det, ministeren siger, og det tror jeg sådan set heller ikke Niels Flemming Hansen er. Vi vil måske bare godt vide, på hvilken side ministeren står. For jeg synes, ministeren har sagt mange gode ting om, at luftfarten skal vi jo altså have, både af hensyn til befolkningen, turismen og alt muligt andet, og det er fuldstændig rigtigt, men hvad siger ministeren så til den model, som luftfartsbranchen selv fremlagde?

Kl. 12:43

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 12:43

Transportministeren (Trine Bramsen):

Jeg vil gerne tage mig den frihed at sætte mig ned og kigge på de forskellige modeller, der ligger – for der ligger jo mange forskellige modeller – og også få lavet nogle ordentlige konsekvensberegninger på dem. Det synes jeg er den ordentlige måde at gøre det på, også når man kommer ind som ny minister, altså at danne sig et overblik over, hvad der skal til.

Jeg har allerede mødtes med den første flyproducent på området og talt med dem om, hvad det egentlig er for muligheder, der ligger i forhold til at indfri de mål, vi jo meget klart har sat fra dansk side med hensyn til indenrigsflytrafikken. Altså, det står jo klart, at det kræver alle gode hænder, og det kræver en høj grad af kreativitet, og det kræver også en villighed hos nogle producenter, som jeg også mener bærer en del af ansvaret på det her område. Men det er jo derfor, der skal en hel strategi til – det er jo for at sikre, at alle aspekter er med.

Kl. 12:44

Tredje næstformand (Trine Torp):
Hr. Hans Christian Schmidt.

Kl. 12:44

Hans Christian Schmidt (V):

Jamen altså, man har jo lov til at komme med en ny strategi. Den strategi, vi har lige for øjeblikket, hørte jeg godt at hr. Henning Hyllested sagde noget om, men hr. Henning Hyllested skal særlig læse forarbejderne, som var helt fantastiske.

Men jeg vil bare sige, at jeg faktisk synes, at det, ministeren siger, er helt rigtigt, altså at man selvfølgelig skal kunne lave de beregninger osv. Så det vil jeg kun kvittere for. Det vil også være naturligt for en ny minister, for man kan hurtigt i den store luftfartsdebat blive fanget i et eller andet, og der vil jeg bare kvittere for, at ministeren kommer til luftfartskonferencen.

Så vil jeg bare spørge, om ministeren tror, at det er inden for overskuelig fremtid, at man får lavet de der beregninger.

Kl. 12:45

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ministeren.

Kl. 12:45

Transportministeren (Trine Bramsen):

Altså, vi har travlt på det her område, så det er inden for overskuelig fremtid. Er det i næste uge? Nej, det er det ikke, og det mener jeg faktisk heller ikke at situationen er til. Altså, der er mange nye forhold, som jeg tror det vil være klogt lige at kigge en ekstra gang på. Men når vi taler om 2022, er det jo 2022, så det er jo i indeværende år.

Kl. 12:46

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det til transportministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Og så har hr. Henning Hyllested som ordfører for forespørgerne bedt om lige at få ordet til at afrunde debatten.

Kl. 12:46

(Ordfører for forespørgerne)

Henning Hyllested (EL):

Tak for debatten, og tak for den, synes jeg, positive modtagelse af initiativet. Det har efter min mening helt klart vist sig, at der er et kæmpebehov for at komme til at diskutere det her, og at det også, som ministeren var inde på, nu handler om at træffe nogle beslutninger, så vi kan få drevet udviklingen fremad. Så det er jo helt tydeligt med den her debat, at samtlige partier jo har rykket sig helt vildt. Altså, vi skal ikke mange år tilbage, før der ikke rigtig var mange, der snakkede, ja, dels klima, men man snakkede slet ikke flytrafik i den forbindelse. Og der skal jeg da love for, at debatten her i dag helt klart har klargjort, at der jo ikke er nogen partier i dag, der ikke har meddelt, at flytrafik er utrolig klimabelastende, og at der skal gøres noget. Så er vi ikke enige om alle virkemidlerne, bestemt ikke, men trods alt er det jo et godt grundlag at gå til forhandlinger på, at man

er enig om, hvad problemet er. Og det synes jeg at debatten i dag har afsløret, og det synes jeg er rigtig godt.

Jeg vil sige, at jeg synes, at vi er kommet lidt skævt fra start i den almindelige debat. Jeg synes, at den her voldsomme fokus på indenrigsflytrafikken, som er en forsvindende lille del af problemet, når vi ser på Danmarks, er med til at give en skæv tilgang. Det er først og fremmest udenrigsrafikken, der er det helt store problem i åbenbaringen, eller hvad man siger. Det synes jeg på en eller anden måde i langt højere grad skal adresseres.

Jeg er enig i, at det ikke er nemt. Jeg har flere gang i dag sagt, at vi er nødt til at gøre noget, klimakrisen buldrer derudad. Rapporterne, der kommer fra FN's klimapanel og alle andre steder, bliver mere og mere dystre. Så der skal ske noget, og når nu flybranchen er et af de store dyr i åbenbaringen, negativt, så er det også dér, vi skal gribe ind, altså hvor problemet er, og det er altså udenrigsrafikken.

Jeg har selv flere gange i dag sådan ligesom forsøgt at gøre opmærksom på, at udover at jeg synes, at man på en eller anden måde skal begrænse flytrafikken, så skal der jo også være nogle alternativer. Jeg har flere gange peget på, at vi i Danmark jo i sin tid ikke mindst har vedtaget en fremragende plan om at gøre togtrafikken meget hurtigere, og det ville være et rigtig godt alternativ og dermed også et realistisk alternativ til indenrigs- og flytrafik, nemlig i form af fonden Togfonden DK, som jo skulle bringe folk fra København til Aalborg på 3 timer. Og så er man altså pludselig konkurrencedygtig med bilen, men faktisk også med flyet.

Jeg kan jo se det i min egen by: Der er 3 times togtransport mellem København og Esbjerg – der er godt og vel 2½, hvis jeg skifter i Odense – og der har ikke fløjet fly i 15 eller 20 år fra Esbjerg. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre, fordi toget er så konkurrencedygtigt, og bilen selvfølgelig også. Så der er al mulig grund til at støve den der togfond af og rykke den frem i Infrastrukturplan 2035, for den ligger og samler og støv til 2030, og jeg kan være bange for, at nogen til den tid vil løbe fra den, ihukommende Kattegatforbindelse, og hvad ved jeg. Og det vil jeg selvfølgelig gerne slå et slag for.

Jeg vil også slå et slag for, at der udover transport jo også er de alternativer, som er opstået, og som vi har fået øje på her under pandemien. Der er teknologi til det med videomøder, hjemmearbejde og den slags ting. Og vi kan jo se, at det er noget af det, der faktisk er med til at skabe problemer for SAS nu, for der har været et voldsomt drop, og de forudser, at det drop vil være der også i fremtiden, i erhvervsrejser, som SAS jo især havde satset hårdt på. Og derfor skifter de nu, om jeg så må sige, fokus til fritidsrejsesegmentet i flytrafikken. Dermed kommer de så i direkte konkurrence med alle lavprisselskaberne, og det er jeg spændt på at se hvordan vil gå.

Men tak for debatten i dag. Jeg synes, det har været vældig givende. Jeg synes, der har været rigtig mange gode bidrag uenighederne til trods, og jeg tror på, at de forhandlinger, vi står over for, trods alt vil forløbe fornuftigt og give et godt resultat.

Kl. 12:51

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Tak til hr. Henning Hyllested.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 15. marts 2022.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 143:

Forslag til lov om ændring af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø og lov om folkeskolen. (Udskydelse af solnedgangsklausul vedrørende bestemmelse om antimobning).

Af børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). (Fremsættelse 24.02.2022).

Kl. 12:51

Forhandling

Tredje næstformand (Trine Torp):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet til behandlingen af lovforslaget, er Socialdemokratiets ordfører, hr. Anders Kronborg. Værsgo.

Kl. 12:51

(Ordfører)

Anders Kronborg (S):

Mange tak for ordet, formand, og tak til ministeren for at fremsætte det her forslag. Det kan Socialdemokratiet støtte. Jeg var for kort tid siden i venners lag, hvor vi snakkede om barndommen, og der tillod jeg mig at lave nogle referencer til J. M. Barries univers, som han skrev i 1911, nemlig historien om Peter Pan, som turnerer rundt på Ønskeøen i selskab med indianere, med sørovere, de glemte drenge, havfruer og alt, hvad der hører til et barneunivers.

Med de indledende ord vil jeg gerne understrege, at barndommen er utrolig vigtig. Ungdommen er utrolig vigtig. Man har kun én barndom, og man har kun én ungdom. Det er derfor også vigtigt, at både vores børn og unge oplever, at de er en del af et stærkt, et solidt og et inkluderende fællesskab – et fællesskab uden mobning, hvor børn og unge oplever en barndom og ungdom, der er fri for mobberi. Mange er i den forbindelse meget vigtige interessenter, både forældre, lærere og pædagoger, skoleledelser, omgivelserne i det hele taget. Det er meget vigtigt, at vi her fra Folketinget har en indsats, og vi har et fokus på den helt afgørende del, der handler om, at vi skal undgå mobning hos vores ungdom. Det er dog også tit desværre sværere, end det bare lyder, og derfor skal vi selvfølgelig gøre tingene ordentligt, når vi laver noget herinde fra det her hus.

Vi er utrolig tilfredse med i Socialdemokratiet, at det lykkedes vores undervisningsminister at etablere et meget stærkt samarbejde omkring skolen. Vi tror faktisk på, at det er via fællesskab, at det er via samarbejde, at det via et stærkt ejerskab, at vi udvikler barnelevet, ungdomslivet og ikke mindst undervisningslivet i fællesskab og således også indsatsen mod mobning. Det er sammen, og det er i fællesskab, at initiativerne skal være i forhold til at bekæmpe, modvirke og ikke mindst og meget vigtigt at forebygge mobning. Det er også et element, vi har et meget, meget stærkt fokus på i Børne- og Undervisningsudvalget. Det er ikke mere end bare et døgn siden, at vi havde møde med interessenter i forhold til mobning. Det var Dansk Center for Undervisningsmiljø, det var Skolelederforeningen, det var Danske Skoleelever, og det var Skole og Forældre. Når vi snakker om mobning, er det meget vigtigt at have et meget stærkt elevperspektiv, men det er også vigtigt, at der er et meget stærkt ejerskab hos de interessenter, der sidder derude.

Socialdemokratiet var med til i 2017 at vedtage undervisningsmiljøloven, der har et meget stærkt fokus på bekæmpelsen af mobning. Vi vil meget gerne have, at der fortsat er en klageinstans, men vi er også af den helt klare overbevisning, at når der er hørings svar, der gør opmærksom på udfordringer, så synes vi, det er væsentligt at diskutere det sammen med parterne i forhold til skolen.

Jeg må også sige, at i forbindelse med de drøftelser, som vi har haft i Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg, er der nogle ting, der kommer op til overfladen, som jeg synes er værd at bruge

tid på, værd at blive klogere på, værd at være nysgerrige på, så vi kan få den bedst mulige indsats. Det, der i virkeligheden er så glædeligt, når vi diskuterer med parterne, er, at der ikke er nogen, der er uenig i, at man skal have en ungdom og en barndom, der er fri for mobberi. Det handler om, at vi kommer derhen sammen, og at vi kommer derhen i fællesskab.

Så vi støtter det her lovforslag om at udskyde solnedgangsklausulen, bruge tiden fornuftigt i det fornemme, synes jeg, forum, vi har fået omkring Sammen om skolen og så få tingene gjort rigtigt, perfekt i forhold til en måltrettet og en ordentlig indsats.

Kl. 12:56

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det til hr. Anders Kronborg. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi kan gå videre i ordførerrækken til Venstres ordfører, og det er fru Marlene Ambo-Rasmussen. Værsgo.

Kl. 12:56

(Ordfører)

Marlene Ambo-Rasmussen (V):

Tak for ordet. Da Venstres sædvanlige ordfører på området ikke kan være til stede her i salen i dag, har jeg lovet at læse ordførertalen op.

Mobning giver ar på sjæl og krop hos alt, alt for mange børn og unge. Mobning foregår i klasseværelserne, i skolegården og sågar på de sociale medier. Mobningen er forlængst trænet helt ind i børneværelserne, og det er ikke noget, man kan undslippe, når det ringer ud efter sidste time. I alt for mange tilfælde lægger mobning en tung sten i rygsækken, som tynger og gør ondt igennem hele livet. Vi ved alle, at for de børn og unge, hvor mobningen er mest brutal, kan det ende i tragiske selvmordsforsøg og i sidste ende i selvmord.

Jeg kender unge mennesker, som ender i lange behandlingsforløb i psykiatrien som følge af mobning, mens andre ikke får bearbejdet mobning, og hvor det giver dårligt selvværd og udslag senere i livet. Uanset hvordan og hvornår mobning og følgevirkningerne rammer, er mobning noget, vi markant skal sige fra over for.

For Venstre har kamp mod mobning været en sag, vi har haft fokus på i mange år, i årtier, og vi skal gøre mere for at komme mobning og dens uvæsen til livs og undgå de ar på krop og sjæl og de følgevirkninger, der kommer af mobning, og vi skal have fokus på den brede del af mobningen. Det gælder både de børn og unge, som mobningen går ud over, men vi skal også bekæmpe de usunde miljøer og kulturer, der knytter sig til mobningen. Derfor lavede vi i Venstreregeringen i 2016 den første nationale aftale om antimobning, hvor vi bl.a. fik indført en antimobstrategi og oprettet Den Nationale Klageinstans mod Mobning. Vi lavede også hele aktionsplanen tidligere det år sammen med børneorganisationerne Børnerådet, Børns Vilkår og Red Barnet, hvor vi havde Mary Fonden som faglig sparringspartner. Her var vi enige om at stå sammen om at bekæmpe mobning; for de børn, der udsættes for mobning, har behov for, at der er nogle voksne, der tager ansvar. Og ansvar er vel egentlig det, dette lovforslag, L 143, også handler om.

Vil vi som ansvarlige partier tage ansvar for at permanentgøre Klageinstansen mod Mobning, eller vil vi bare glide af på vores ansvar og kun forlænge med 1 år, så der fortsat er usikkerhed, ustabilitet og uklarhed om fremtiden for Den Nationale Klageinstans mod Mobning i Danmark? I Venstre vælger vi det første. Vi ønsker at tage ansvar for at bekæmpe mobning og sikre klagemulighederne for de børn og deres forældre, som ikke får den hjælp, som de har krav på. Derfor har jeg også allerede anmodet ministeren om teknisk bistand til et ændringsforslag til det her lovforslag, L 143, så vi kan sikre en permanentgørelse af Den Nationale Klageinstans mod Mobning. Det ændringsforslag håber jeg et flertal af Folketingets partier vil støtte, så vi i fællesskab kan tage et ansvar for at bekæmpe mobning.

Så kan vi derefter lave alle de forbedringer og justeringer, der er behov for, og som evalueringen så rigtigt har peget på, og som

også forlængst kunne have været indeholdt i dette lovforslag, hvis den socialdemokratiske regering havde haft viljen til det. Vi kan diskutere forbedringerne i Sammen om skolen og andre relevante fora, men på baggrund af en permanentgørelse og ikke med den usikkerhed, der skabes ved en kun 1-årig forlængelse.

Evalueringen af Klageinstansen mod Mobning understreger desværre, at mobning stadig er udbredt på landets skoler, at brugen af Klageinstansen mod Mobning er stigende, at forældrene oplever, at Klageinstansen mod Mobning er vigtig, og at Klageinstansen mod Mobnings afgørelser bidrager til, at forvaltningen og skolebestyrelserne i højere grad efterlever de lovmæssige procedurer vedrørende mobning. Derfor skal Klageinstansen mod Mobning gøres permanent.

Permanentgørelsen var også omdrejningspunktet i Venstres slutningsforslag B 9, som I alle sammen tog positivt imod, da vi behandlede det her i salen i efteråret. Derfor håber jeg også, at I vil lade handling følge ord og stemme for vores ændringsforslag til dette lovforslag, så vi kan få permanentgjort Klageinstansen mod Mobning, som både børneorganisationerne, elevorganisationerne og forældreorganisationerne også alle ønsker og har bedt om i deres høringsvar til evalueringen.

Venstre ser frem til udvalgsbehandlingen, hvor vi håber på at opnå støtte til vores ændringsforslag, så vi kan tage ansvar i fællesskab for at styrke indsatsen mod mobning. Jeg skal også hilse fra Det Konservative Folkeparti, som desværre ikke kunne være til stede her i salen i dag, og sige, at de ligesom Venstre ønsker en permanentgørelse af Den Nationale Klageinstans mod Mobning. Tak for ordet.

Kl. 13:01

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak til fru Marlene Ambo-Rasmussen fra Venstre. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi siger tak og byder velkommen til fru Charlotte Broman Mølbæk fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 13:01

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Med lovforslaget udskyder vi beslutningen om at gøre klageinstansen permanent. Men der skal ikke være nogen tvivl om, at vi i SF mener, at klageinstansen skal gøres permanent. Når vi så kommer til at stemme for i dag, handler det om, at vi rigtig gerne vil lytte til det samarbejde, der hedder Sammen om Skolen, som vi har haft rigtig gode erfaringer med her på det seneste, og få en rigtig god drøftelse af, hvad det er, vi skal ændre på, med henblik på at vi får en bedre implementering af det. I lovovervågningsredegørelsen anbefales det, at solnedgangsklausulen ophæves, og at bestemmelsen om klager og en klageinstans gøres permanent.

Samtidig kan vi også se i evalueringen, at der er nogle udfordringer, som vi skal have kigget på. 85 pct. af forældrene har ikke hørt om klageinstansen – 85 pct. – og 67 pct. af de forældre, som har udtrykt utilfredshed med skolens håndtering, er simpelt hen ikke blevet oplyst om deres klagemuligheder. Vi kan også se af evalueringen, at klageinstansens arbejde vanskeliggøres af, at den kommer for sent ind, i forhold til at den kan hjælpe med håndteringen og faktisk også med forebyggelsen, fordi eleven så på det tidspunkt enten har skiftet skole eller har fået det så dårligt, at han eller hun bliver hjemme og ikke vil i skole.

Skolerne har også udfordringer med at arbejde efter de forvaltningsretlige principper, fordi de ikke er vant til det. Det betyder, at der er en mangelfuld dokumentation, og at klageinstansen har svært ved at behandle sagerne. Vi lytter selvfølgelig til det, når Skole og Forældre, Danmarks Lærereforening og Skolelederforeningen mener, at de hellere ser klageinstansen afskaffet og problemerne løst lokalt.

Men hvorfor er der så behov for en klageinstans? I SF så vi helst, at vi ikke havde brug for en klageinstans, fordi man så tog hånd om

problemerne derude, når der var mobning på den enkelte skole. Og mange af skolerne gør det godt, men der er også skoler og klasser, hvor det ikke sker. Det viser stigningen i antallet af klager, hvor mere end halvdelen faktisk får medhold i deres klager. Det samme viser indholdet af klagerne faktisk også. Størstedelen af dem er fra forældre, der oplever, at de ikke bliver anerkendt i, at deres barn bliver mobbet – skolen anerkender simpelt hen ikke, at barnet bliver mobbet, og det er jo en udfordring i sig selv.

Det her handler om de børn og de unge, der oplever mobning. Det kan være rigtig ødelæggende, og ingen børn skal opleve, at der ikke bliver grebet ind, hvis de bliver mobbet. Det påvirker et barns opvækst, og der følger store, dybe ar med resten af livet, og derfor er det så vigtigt, at vi sætter ind imod mobning.

Med det sagt er det vores perspektiver og vores indstilling i forhold til det kommende arbejde. Vi stemmer i SF for lovforslaget og ser frem til de videre drøftelser med Sammen om Skolen for netop at sikre, at vi kan få en langt bedre implementering ude i virkeligheden. Og så skal jeg hilse fra Enhedslistens ordfører, der ikke kunne være her, og sige, at Enhedslisten stemmer for.

Kl. 13:05

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til SF's ordfører og går videre til hr. Jens Henrik Thulesen Dahl fra Dansk Folkeparti.

Kl. 13:05

(Ordfører)

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF):

Nu havde jeg jo lige vænnet mig til at skulle på meget senere i forhold til talerrækken, men så kom jeg alligevel hurtigt herop. (*Den fg. formand* (Christian Juhl): De første skal blive de sidste). Det er jo sådan, det er.

Det her er vigtigt. Det er vigtigt at gøre en indsats for at undgå mobning alle steder. Det var også derfor, vi vedtog loven om bl.a. en ankeinstans tilbage i 2017. Dengang som nu er Dansk Folkepartis fokus, at det vigtigste er, at vi vil gøre, hvad vi kan, for at mobning ikke foregår. Der, hvor det foregår, skal vi have effektive værktøjer til at stoppe det, og det er i det lys, vi skal se krav om antimobbestrategi, krav om handlingsplaner ved hændelser og klageadgang. I første omgang kan der klages til kommunalbestyrelsen og derefter til klageinstansen DCUM.

Diskussionen tilbage i 2017 gik bl.a. på, om det ikke bliver et bureaukratisk system, og om det reelt vil have en effekt. Min og Dansk Folkepartis holdning var og er, at en klageinstans er vigtig for at signalere, at vi ikke accepterer kommuner og skoler, som ikke tager opgaven alvorligt. Og hvis der ikke er en instans, som sådan bogstavelig talt kan slå kommunerne oven i hovedet, så er vi bange for, at det ikke kommer til at virke.

I Dansk Folkeparti mener vi absolut, at ordningen skal være permanent, men vi mener også, at vi skal benytte lejligheden til nu at se ordningen igennem og se, om der skal justeres på den. Bl.a. blev det i evalueringen af ordningen fra 2020 problematiseret, at der ikke er en klar og entydig forståelse af, hvad formålet med antimobbestrategi, sagsbehandling, påbud og mediering er, og hvad disse ting forventes at løse. Og lige så vigtigt er det, at der heller ikke er en klar forståelse af, hvad det forventes ikke at løse. Det er ganske enkelt uklart for forældre og skoleledere. Formålet med loven bør jo være at lægge pres på, så man på den enkelte skole og i den enkelte kommune tager problemerne alvorligt. Derfor en klageinstans kombineret med hjælp og vejledning for dem, som så ønsker at arbejde ordentligt og konkret med problemerne. Men hvis ordningens mål, formål og hensigt således er uklare, så mener jeg, at det giver rigtig god mening at få en dialog i Sammen om Skolen og

også med inddragelse af øvrige relevante parter med det klare sigte at etablere en permanent ordning.

Derfor kan Dansk Folkeparti støtte det her lovforslag. Vi støtter også gerne, at man gør den permanent, men måske kan vi i et samarbejde finde ud af at få beskrevet, at permanentgørelsen skal indeholde en gennemgang, en evaluering og en forbedring af systemet, så vi ender med at få et bedre system, end vi har i dag, og så vi får luget ud i de udfordringer og problemer, der er med det nuværende system. Tak for ordet.

Kl. 13:08

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der er en kort bemærkning fra hr. Anders Kronborg, Socialdemokratiet.

Kl. 13:08

Anders Kronborg (S):

Jeg vil sådan set bare kvittere for en, synes jeg, utrolig stærk tale, som ordføreren holdt, og i virkeligheden også, synes jeg, en meget konstruktiv tale i forhold til faktisk at fokusere på det, vi ved virker, og også se på, hvor stenen i skoen er. Der er et tal, som har gjort utrolig stort indtryk på mig, når vi snakker om klageinstansen, og som jeg mener det er meget væsentligt at snakke med Sammen om Skolen om. Når klageinstansen har truffet en afgørelse, altså når de er nået til en afgørelse, er det i 50 pct. af de afgørelser, de træffer, sådan, at det pågældende barn allerede har flyttet skole. Det synes jeg bare understreger ordførersens pointe om, at det her også handler om at komme ind og få forebygget. Det kan godt være, at nogle forældre får medhold, men det har i nogle tilfælde faktisk været så traumatisk, at et barn har været nødt til at skifte skole, inden man er nået til en afgørelse. Så jeg vil bare kvittere for den grundighed, som jeg synes ordføreren lægger op til i forhold til det videre arbejde.

Kl. 13:09

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 13:09

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF):

Tak for den kommentar. Jeg vil sige til den, at det var noget af det, der også var debat om, da vi vedtog loven. Her var det for mig og Dansk Folkeparti rigtig, rigtig vigtigt, at man fokuserede på den forebyggende indsats, den vejledende indsats – alt, hvad der kunne gøres tidligere – i håb om at der faktisk ikke ville komme nogen klager til klageinstansen. Det er selvfølgelig vigtigt at holde fast i, at den skal være der, for det viser sig jo, at der er et behov for, at der er nogle, der ligesom er bagstoppere. Men vi skal gøre en klar indsats for at få den vejledning ud, også for at hjælpe skoler og kommuner til at forstå, hvad der er deres ansvar, og hvilken opgave de kan forventes at påtage sig. Det tror jeg vi er fuldstændig enige om, og det håber jeg også vi kan få afspejlet i den nye lov, som vi skal ende med at lave med det her. Tak.

Kl. 13:10

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren? Nej. Så er der ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Jens Henrik Thulesen Dahl. Den næste ordfører er fru Mette Thiesen fra Nye Borgerlige, som jeg gerne vil byde velkommen til på talerstolen.

Kl. 13:10

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at vi i Nye Borgerlige gerne ville indrette skolesystemet helt anderledes, end det er i dag. Vi

ville gerne give alle skoler et frihedsbrev, sætte skolerne fri. Vi ville gerne lade pengene følge det enkelte barn en til en og lade de gode, dygtige ledere lære forældrene ude i bestyrelserne at styre, hvordan den enkelte skole skulle være indrettet. Det ville også betyde, at gode tilbud ville blive valgt til, og at dårlige tilbud, hvor man eksempelvis, som vi taler om i dag, accepterer mobning, ville blive valgt fra. Så ville man være nødt til at oppe sig eller også lukke.

Man sådan ser skolesystemet jo ikke ud i dag, og derfor bakker vi sådan set også op om det her forslag. For vi synes generelt set, det giver rigtig god mening, at man kan klage, hvis man oplever, at ens barn bliver mobbet. Jeg er selv skolelærer, og det har altid været noget, der har ligget mig meget på sinde, at de børn, jeg havde i min klasse, havde det godt – helt grundlæggende havde det godt. For det er så fundamentalt for, at man overhovedet kan lære noget som helst, at man trives og har det godt.

For ikke så længe siden hørte jeg en historie om et barn på en skole, hvor der simpelt hen var blevet klaget og klaget og atter klaget til ledelsen og til lærerne osv. af de her forældre, og ledelsen og lærerne blev ved med at sige, at det var det her barns skyld, at det var barnets egen skyld, at det var det, der var problemet. Når jeg hører sådan nogle historier, løber det mig virkelig koldt ned ad ryggen, for det her barn var tydeligvis ikke skyld i noget som helst. Der var bare en dysfunktionel kultur i klassen, og det blev bare ikke håndteret. Det blev ikke håndteret, at det her barn havde det rigtig skidt, og barnet endte så også med at skifte skole. Sådan skal det jo ikke være.

Vi bakker fuldt op om, at man forlænger den her lovgivning, altså udskyder solnedgangsklausulen. Vi bakker sådan set også op om det ændringsforslag, jeg kunne forstå kommer fra Venstres side, om at permanentgøre den her ordning, for vi synes grundlæggende set, det er så vigtigt, at man kan klage. Selvfølgelig tror jeg på, at man langt de fleste steder virkelig gør en indsats, men der er også nogle steder, hvor man lukker øjnene. Jeg skal ikke kunne sige, om det er, fordi det er det nemmeste, men der er nogle steder, hvor man i hvert fald lukker øjnene for, at der er nogle børn, der mistrives, og der skal forældrene have en mulighed for at klage højere oppe i systemet. Så vi bakker op om forslaget og ændringsforslaget fra Venstre.

Kl. 13:13

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Mette Thiesen. Og så ser det ud til, at vi kan byde børne- og undervisningsministeren velkommen på talerstolen.

Kl. 13:13

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tak for det. Og tak for tilslutningen til forslaget. Jeg er fuldstændig enig med de ordførere, der den ene efter den anden har været heroppe at sige, at mobning er et af de alvorligste problemer, man som elev i den danske folkeskole kan blive udsat for. Og det, man skal huske på her, er, at det faktisk kan lykkes at gøre noget ved det. Der er masser af problemer i et samfund omkring skolen, som det kan være rigtig svært at gøre noget ved, men det er sådan, at kigger man historisk på det, vil man se, at det faktisk er lykkedes at knække mobbekurven, og det er sket ved både at træffe politiske beslutninger og have et tæt samarbejde med skolen om, hvordan man griber det an. Det vil sige, at både med et moderne mobbesyn, men altså også ved fælles hjælp, og med et politisk ønske om det, er det faktisk lykkedes at få knækket mobbekurven, og det synes jeg jo giver blod på tanden i forhold til at tage fat om nogle af de store problemer, der er omkring mobning, og som udvikler sig i de her år.

I gamle dage var man jo vant til, at hvis der var mobning, stoppede den, når skoledagen stoppede, fordi så kom man hjem til sig selv og fik det frirum fra mobningen, det var at være derhjemme. I dag er det sådan, at mobning jo kommer med hjem og helt ind

i børneværelset, fordi børn og unge har telefonen med sig, og det vil sige, at man kan række ud efter hinanden, også når man er derhjemme. Jeg tror, at for alle dem, der har prøvet at blive mobbet, er det jo et mareridts-scenarie at forestille sig, at man end ikke har det frirum, det er at være derhjemme. Så der er ikke nogen tvivl om, at nogle af de mobbeproblematikker, der altid har været omkring skolen, bliver forstærket af, at de sociale medier spiller den rolle, de gør i dag, og af det, at børn og unge har telefon på den måde, de har i dag.

Jeg vil sige omkring hele diskussionen om permanentgørelse eller ej, at det jo er en sådan lidt sjov størrelse, for jeg hører egentlig, at vi alle sammen er enige om permanentgørelsen. Så det, der er vigtigt for mig at sige i den her sammenhæng, er, at Socialdemokratiet uforandret ønsker en permanentgørelse; den del er i hvert fald for vores vedkommende egentlig slet ikke til debat. Til gengæld er jeg arg modstander af den måde, som folkeskolen i årtier er blevet ledet på, nemlig ved at man tror, at alt er godt, bare man laver lovgivning fra Christiansborgs side. Det bryder jeg mig simpelt hen ikke om, og det afspejler sig i den måde, vi har valgt at bygge samarbejdet omkring folkeskolen op på, altså ved at have etableret Sammen om Skolen, hvor vi involverer elever og lærere og pædagoger og ledere og forældre grundigt og dybt i de beslutninger, der bliver truffet. Og det kræver noget tid. Altså, det, der er med demokrati, er, at det jo tager tid, men de fleste af os kan faktisk ret godt kan lide det, og derfor er det en god idé at tage den tid, det tager. Jeg forstår godt utålmodigheden, og at man siger: Ville det ikke være bedre, at vi bare permanentgjorde det nu? Og jeg kan også godt forstå den rummel, det giver for de mennesker, der arbejder konkret med det i klageinstansen. Men jeg mener, at vi har behov for den dybe forankring, der ligger i, at vi er sammen om de løsninger, vi skaber.

Det her er jo ikke et område, hvor der er enighed; det er jo ikke sådan, at alle parterne omkring folkeskolen bare er enige om løsningen. Altså, hvis det var tilfældet, ville det jo være nemt bare at sige: Jamen så gør vi det bare permanent med det samme. Der er faktisk forskellige synspunkter og forskellige standpunkter på det her område, og så meget desto mere er det simpelt hen vigtigt, at man får talt sig frem til den kerne af fornuft, der nødvendigvis ligger inde i et hvilket som helst standpunkt omkring skolen, og så finder frem til nogle løsninger, vi alle sammen kan se os i. Så jeg synes, at særlig når der er uenighed, er der faktisk god grund til at bruge den tid, det tager at finde nogle løsninger, der giver rigtig god mening. Derfor er jeg også glad for den opbakning, der er her i Folketingssalen, til, at vi får brugt den tid.

Så vil jeg sige, og nogle gange bliver ordene mindre end det, man egentlig mener med dem: Jeg er dybt og inderligt taknemmelig for det samarbejde, vi har fået op at stå med Folketingets partier, om at samarbejde med parterne omkring skolen. Det har stået sin svendepreve med den aftale, vi lavede om det fremtidige evaluering- og bedømmelsessystem, og jeg tror, at de fleste, der har fulgt skoledebatten, vil vide, at vi har været ret uenige om nationale test – både partierne imellem, i samfundet som sådan og blandt parterne omkring skolen – og det vil sige, at når jeg siger, at det samarbejde har bestået sin svendepreve med den aftale, er det, simpelt hen fordi det lykkedes os at få lavet en aftale, som Folketingets partier står bag, som parterne omkring folkeskolen står bag, og hvor man i fællesskab har sagt: Jamen det kan da godt være, at vi hver især ikke har fået alt, men vi kan se, at der er en fællesmængde, der er så stor, at vi bakker op om den samlede aftale.

Man skal huske på, at den danske folkeskole er gjort af elever, som kommer fra hjem, hvor man stemmer på hr. Jens Henrik Thulesen Dahl; af elever, som kommer fra hjem, hvor man stemmer på fru Charlotte Broman Mølbæk; af elever, som kommer fra hjem, hvor man stemmer på Socialdemokratiet og på os som regering, og den mangfoldighed skal man altså kunne se i den skole, man træder ind

i. Alle skal kunne se sig selv i folkeskolen, uanset hvor man hører hjemme politisk, uanset hvad for en vej, man ønsker folkeskolen skal dreje ad, og hvis det skal kunne lade sig gøre, bliver vi faktisk nødt til at lytte utrolig grundigt på hinanden, og derfor er det samarbejde helt afgørende. Og det er det, der er baggrunden for, at jeg ikke står her i dag med et lovforslag om permanentgørelse. Jeg synes, vi skal tage os den tid, det tager at få de her ting til at lande et sted, hvor vi kan se os selv – parterne og partierne i Folketinget – i det.

Så tusind tak for samarbejdet omkring det, og i øvrigt også tak for utålmodigheden. Nu er det mest Venstre, der præsenterer sin utålmodighed. Jeg kan godt lide den ildhu, der altid er fra Venstres side i forhold til særlig spørgsmålet om mobning; jeg synes, det klæder Folketinget, at det også er til stede. Men jeg glæder mig også til samarbejdet om at få lavet en ordentlig løsning. Tak for ordet.

Kl. 13:19

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der er ingen korte bemærkninger til ministeren.

Da der ikke er flere af dem, som er på listen, som ønsker ordet, er forhandlingerne sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Børne- og Undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

10) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Hvad vil regeringen foretage sig, set i lyset af at Klimarådet er kommet med en række konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan fremme en mere klimavenlig kost med mindre kød, og samtidig har konkluderet, at et skift i danskernes kost i retning af de nye kostråd vil kunne medføre betydelige gevinster for klimaet?

Af Carl Valentin (SF) og Signe Munk (SF).

(Anmeldelse 28.01.2022. Fremme 01.02.2022).

Kl. 13:19

Den fg. formand (Christian Juhl):

Inden vi går i gang med forespørgslen, vil jeg gerne bede ordførerne om at tage plads helt fremme på forreste række. Så kan man være gruppeformand eller politisk ordfører for en dag.

Jeg tror, vi er ved at være klar.

Jeg vil gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 15. marts, 2022.

Jeg giver ordet til ordføreren for forespørgerne, hr. Carl Valentin, Socialistisk Folkeparti, for begrundelsen. Værsgo.

Kl. 13:21

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Carl Valentin (SF):

Mange tak for det, og tusind tak til alle ordførerne og ministeren for at møde op i dag. Jeg synes, det er sådan lidt underligt at skulle ind i Folketingssalen og snakke om noget andet end Ukraine, når det er det, der fylder alt i vores hoveder lige nu, men ikke desto mindre har jeg glædet mig rigtig meget til den her debat. Det er også et ekstremt vigtigt emne, nemlig vores kostvaner og den betydning, som de har for vores klima, så jeg er meget glad for, at folk er mødt op.

Socialistisk Folkeparti har jo indkaldt til den her debat i forlængelse af Klimarådets rapport, som meget klart siger, at danskerne spiser alt for meget animalsk. Danskernes mad har meget stor betydning for vores samlede klimabelastning, og selv om mange egentlig gerne vil spise mere klimavenligt, har de svært ved at få det gjort. I den forbindelse siger Klimarådet også, at de offentlige køkkener spiller en nøglerolle. De peger på, at klimabelastningen på landbrugsproduktion omtrent kunne halveres, hvis alle spiste en bæredygtig kost med mere grønt og mindre kød. Ifølge Klimarådet vil vi derudover kunne frigøre store landbrugsarealer til andre formål, herunder ikke mindst natur, hvis vi ændrer vores kost i retning af de nye kostråd, som jeg er helt sikker på fødevareministeren også vil tale en masse om i dag.

Mit håb med debatten her er, at vi efter en længere snak kommer til at se flere partier, som indtager en langt mere progressiv position på den her dagsorden, for det nytter ikke noget, det er så svært at vælge grønt i det offentlige. Det skal være let at gøre det gode, det skal være let at være klimavenlig, og det har vi politikere et kæmpe ansvar for at sikre. Og jeg mener, at vi går glip af en kæmpestor potentiel frivillig omstilling, hvis ikke vi gør det let for folk at træffe de valg, de egentlig gerne vil træffe. Derfor glæder jeg mig meget til den her debat. Tak for ordet.

Kl. 13:23

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Så er det ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, der har mulighed for en besvarelse.

Efter ministerens besvarelse er der adgang til én kort bemærkning fra hver ordfører, der ønsker at benytte sig af det.

Værsgo til ministeren.

Kl. 13:23

Besvarelse

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):

Tak, formand. Først og fremmest mange tak til hr. Carl Valentin og fru Signe Munk for at stille det her meget relevante spørgsmål om sammenhængen mellem klima og kost. Det er noget, der virkelig er vigtigt. Dagsordenen om klimavenlig mad er en dagsorden, der i den grad rykker. Det er noget, der fylder rigtig meget hos danskerne, og heldigvis for det.

Det er kun et år siden, at regeringen lancerede nye klimavenlige kostråd. Siden er der sat mange initiativer i gang. Kort før jul lancerede Klimarådet sin rapport »Klimavenlig mad og forbrugeradfærd«, for få uger siden gik sangen »Hvad fuck er en bælgfrugt« viralt, og det syder og bobler derude i de danske hjem, i supermarkederne, i kantinerne, i tænketankene – herligt, herligt. Maden har altid været rigtig vigtig i forhold til det gode liv og sundheden. Du er, hvad du spiser, har man sagt, og det nye er nu, at man kan sige: Dit klima er, hvad du spiser. Klimadebatten har løftet maden op til at være storpolitik. Det er også en bunden opgave. Maden står nemlig for en alt for stor del af de samlede udledninger af drivhusgasser. Vi er nødt til at handle. Ordføreren for forespørgerne var også inde på i sin begrundelse, at det fylder rigtig meget. Vi kan faktisk gøre noget her.

Heldigvis er der et kæmpestort potentiale i at handle. Det fremgår af Klimarådets rapport, at en gennemsnitlig dansker kan reducere sit klimaaftryk mellem 31 pct. og 45 pct. alene ved at følge kostrådene. Dertil kommer hele sundhedsvinklen på det. Der er nemlig også en betydelig gevinst for folkesundheden ved at spise efter kostrådene. Det, man skal spise for at tænke på klimaet, er faktisk en til en det samme, man skal spise i forhold til at tænke på sundheden. Vi kan altså få nogle flere gode leveår, og færre vil få kroniske sygdomme som diabetes og hjerte-kar-sygdomme, hvis man spiser efter kostrådene. Vi kan også forstå på en organisation som Kræftens

Bekæmpelse, at der er visse kræftformer, man kan forebygge, hvis man spiser efter kostrådene. Så det er altså klima, det er folkesundhed og det er forebyggelse på en og samme tid. Faktisk kan vi samfundsmæssigt hente hele 12 mia. kr. årligt bare i sundhedskonomiske gevinster, hvis vi spiser efter kostrådene. De potentialer skal vi indfri, men hvordan?

Klimarådet understreger i sin rapport, at offentlige køkkener spiller en central rolle, hvis vi skal omstille danskernes kost. Jeg er helt enig. Hver eneste dag bliver der serveret hele 650.000 måltider i de offentlige kantiner, skoler og børnehaver. Tænk nu, hvis der blev tilberedt endnu flere klimavenlige måltider – så ville vi for alvor kunne flytte noget tallerken for tallerken. Og så er der effekten på længere sigt. Hvis man får klimavenlig mad hver eneste dag i kantinen eller i skolen, vil man være mere tilbøjelig til at tilberede klimavenlig mad derhjemme, simpelt hen fordi man bliver inspireret af den gode mad, man får i kantinen. Derfor har regeringen sat en række initiativer i gang, der flugter med Klimarådets anbefalinger.

For det første er der afsat penge til puljer, der skal fremme brugen af de nye kostråd i professionelle køkkener. Regeringen og partierne bag finansloven for 2021 har afsat 40 mio. kr. til en såkaldt køkkenomstillingspulje. Og sammen med Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Liberal Alliance har regeringen med aftalen om erstatning m.v. til minkavlere og følgeerhverv afsat 7 mio. kr. årligt i 2021 og 2022 til omstilling af professionelle køkkener. For det andet har Fødevarestyrelsen for nylig lanceret »Kostråd til måltider«, der skal inspirere professionelle køkkener til at servere endnu mere sund og klimavenlig mad. For det tredje arbejder Fødevareministeriet på et udspil, der skal fastsætte obligatoriske minimumskriterier for bæredygtigt indkøb af fødevarer i staten, regioner og kommuner.

Klimamæssigt er det ikke kun den mad, vi putter i munden, der er interessant. Det er den mad, der aldrig når frem til munden også. Over 800.000 t mad smider vi ud. Forestil jer et kæmpe bjerg af kød, grønsager, mejeriprodukter m.v., som det har krævet 1,8 mio. t CO₂ at producere, og som bare går til spilde! Det skal vi have gjort noget ved.

Kl. 13:28

Man taler faktisk om, at det svarer til hele 2 måneders aftensmad, som den gennemsnitlige dansker smider ud hvert år. Men vi kan heldigvis gøre noget ved det her madspild, hvis det er, vi vil. Derfor har regeringen sat en række tiltag i gang. Det sker bl.a. i regi af tænketanken ONE\THIRD og gennem Danmark mod Madspild, som er en frivillig aftale for fødevarevirksomheder. Ud over alle initiativerne i forhold til kostråd, offentlige køkkener og madspild vil regeringen lancere et udspil om klimavenlige valg i hverdagen senere på året. Her vil Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri se nærmere på Klimarådets anbefalinger på fødevareområdet.

Vil det blive nemt at ændre vores spisevaner? Næppe! Forleden skrev psykologen Sven Brinkmann en opdatering på Facebook, og der var et betydeligt glimt i øjet:

»Du tror sikkert, det er løgn, men hvis du vælger gulerødder frem for fredagsslik, vand i stedet for kaffe, og bruger fuldkornspasta til din bolognese, er det faktisk muligt at reducere din livsglæde med helt op til 93%. God weekend!«

Jeg synes, det var humoristisk og spot on, i forhold til at man godt en gang imellem kan blive lidt træet af for meget formaneri. Så tak til hr. Sven Brinkmann for den kvikke bemærkning. Og der er et andet eksempel: I den uge, hvor Klimarådet udgav sin rapport, læste jeg en tankevækkende forsideartikel i Weekendavisen skrevet af journalisten Pernille Stensgaard. Hun skrev:

»Hvis bare vi var nogle helt andre, kunne Jorden reddes. Ny rapport fra Klimarådet beder om mirakler.«

Pointen i de her to citater er, at indgroede vaner, som er et resultat af et levet liv, er supersvære at ændre. Pointen er også, at mange

af os forbinder madoplevelser med livskvalitet, med det gode liv, og vi har alt andet end lyst til at skære ned på vores livskvalitet og det gode liv. Vi synes, det er træls, når vi skal det. Det er vigtigt. Hvis budskabet om klimavenlig mad bliver for prædikende, støder man mennesker fra sig, så det skal vi holde os fra. Vi skal inspirere i stedet for. Vi skal tale op til danskerne i stedet for at tale ned til danskerne.

Vi skal også gøre det klart, at hvis den klimavenlige mad forbli-ver en snak, den højere middelklasse tager med sig, så sker der ikke noget. Det er først, når de nye klimavenlige madvaner bliver allemandseje, at den store forandring kommer. At flytte menneskers kostvaner bliver supersvært, men det er ikke umuligt. Vi kan gøre noget; vi skal gøre noget.

Tidligere på året lavede nogle journaliststuderende en video til Fødevarestyrelsens kostrådkampagne med ørehængersangen »Hvad fuck er en bælgrugt« med firservibes og neonfarver. Jeg synes, den er sjov. Jeg synes, den er original og effektiv, og jeg er vild med den. Videoen er et godt eksempel på, at vi ikke kan nøjes med den værktøjskasse, som politikere og embedsmænd har brugt i årevis, hvis vi vil ændre noget. I stedet for at vi kun taler om love og regler og forbud, skal vi tænke nyt og anderledes. Vi skal inspirere. Det kræver bl.a. greb hentet i nudgingskuffen, men det handler også om at indgå alliancer med organisationer, tænketanke, kendisser, køkkenpersonale og mange flere helt ud i de yderste led.

Jeg vil bare nævne, at jeg den anden dag var til bælgrugternes dag, og det var ikke blandt eliten i samfundet eller på et universitet. Nej, det var i fagforbundet FOA, hvor forbundsformand Mona Striib sad i vellyst og spiste bælgrugter og slog et slag for, at man ude på plejehjem og andre steder gerne vil være med til at inspirere til at spise anderledes. Der kunne sagtens have været korslagte arme og modstand. Her var der vilje til forandring. Det synes jeg var inspirerende.

Her til sidst vil jeg fremhæve landbrugsaftalen. Den er nemlig et offensivt og stærkt svar på den klimaudfordring, hele verden står med. Gennem landbrugsaftalen skaber vi et helt nyt nybrud af klimavenlige fødevarer for at gøre op med forestillingen om, at mange forbinder klimavenlig kost med fravalg og svækket livskvalitet. F.eks. etablerer vi en ny fond for plantebaserede fødevarer, og vi afsætter 580 mio. kr. til at støtte produktionen af plantebaserede fødevarer. Vi ruller med andre ord paletten med helt nye herlige smagsoplevelser og klimavenlige fødevarer ud.

Kl. 13:34

Derfor er jeg også optimist, og jeg vil bare minde om, at når man tager et kig ud i restaurationsverdenen, fastfoodverdenen, så ser man, at der bliver stadig flere superlækre gode oplevelser, hvor det er, man kan spise plantebaseret. Også når det skal gå stærkt, hvor man skal have en burger eller noget andet, så findes der rigtig gode smagsoplevelser derude.

Hvis vi kan gøre den samlede spilleplade op, vil det så lykkes at flytte vores kostvaner i en mere klimavenlig retning? Det bliver hamrende svært, ingen tvivl om det, og det kræver en vedvarende indsats fra os alle sammen, men jeg er optimist. Jeg synes, der er grund til optimisme, og min optimisme bygger på den hastighed, der er over den her dagsorden. Den går som en steppebrand. Alle, der har siddet ved et køkkenbord i en almindelig børnefamilie i Danmark, ved, at man taler om det her. Der er en nysgerrighed efter det her, og man vil gerne rykke på det. Alle, der besøger en restaurant i Danmark, vil opleve, at der bliver et stadig større udbud på det her felt. Man vil den her dagsorden. Der sker en revolution. Det rykker i den rigtige retning. Der er rigtig mange, der bakker op.

Nu glæder jeg mig til en rigtig inspirerende og livgivende debat sammen med jer, som er Folketingets ordførere på det her felt, og jeg er sikker på, at vi sammen kan få en rigtig god drøftelse af, hvordan vi er med til at forandre det her kostbillede, så vi kan trække i en

mere klimavenlig, men også en mere sund og en mere forebyggende retning. Tak for ordet.

Kl. 13:35

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Så er det, at ordførerne har en chance for at stille et enkelt spørgsmål til en veloplagt minister, og den, der starter, er hr. Erling Bonnesen fra Venstre, Danmarks Liberale Parti.

Kl. 13:35

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Frihed til at vælge er fuldstændig centralt for mig og for os som Venstrefolk. Vi skal ikke have et Big Brother-samfund, der siger, at man skal vælge det eller man skal vælge det, eller at man skal have så og så meget af en bestemt kategori inden for en uge, eller hvad det kan være. Det er fuldstændig afgørende. Og så synes jeg, det er godt, at man fra centralt hold er gode til at sørge for en god forbrugeroplysning omkring tingene, og derfor deltager vi selvfølgelig også i formidlingen af de her forskellige puljer, som også ministeren var inde på.

Det, jeg godt kunne tænke mig lige at spørge til, er, om ministeren, når han i sin på lange stræk ganske udmærkede tale siger, at vi skal gøre noget, så lige kunne sætte sådan to ord på det: om det netop er for at forbedre mulighederne for, at borgerne kan vælge frit, at institutionerne kan vælge frit, og at kommunerne kan vælge frit, og at vi ikke skal have et Big Brother-samfund. Så det er egentlig, om ministeren kan bekræfte, at det, der ligger bag ordene, når ministeren i sin tale siger, at vi skal gøre noget, er at sikre den bedst mulige information og forbrugeroplysning, og at så er det fuldstændig overladt til netop lige præcis forbrugerne, kommunerne, regionerne og institutionerne selv at vælge og sammensætte sine kostplaner og i sidste ende selv bestemme, hvad der skal på tallerkenen.

Kl. 13:37

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ministeren.

Kl. 13:37

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):

Mit klare budskab i dag er nej til tvang og ja til frie valg, og jeg kan berolige hr. Erling Bonnesen og Danmarks Liberale Parti med, at det ikke bliver mig som fødevareminister eller nogen myndigheder, der vil besøge hr. Erling Bonnesen i privaten for at lure, om der er aubergine eller steg i ovnen. Det er helt frit, hvad man vælger. Men der skal være mulighed for at vide, hvad der er godt for klimaet, og hvad der er godt for helbredet, så man kan træffe oplyste valg, og det er det, vi arbejder på her. Og så skal der være også være en mulighed, hvis man vil vælge, for, at man så kan gå hen og tage plantebaserede valg, og det kniber det med for mange steder, og derfor vil vi gerne inspirere til at give bedre muligheder for at vælge det sunde og det klimavenlige.

Kl. 13:37

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Carl Valentin, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 13:38

Carl Valentin (SF):

Tak. Må jeg ikke bare lige starte med at sige tak til fødevareministeren. Jeg kan mærke, at fødevareministeren er meget passioneret omkring det her emne, og jeg synes, det er ret stort, at vi har en fødevareminister, som er progressiv i forhold til den her dagsorden på den måde, at han faktisk taler den op og gerne vil den rigtige vej. Det synes jeg er enormt vigtigt, for det er altså ikke mange år siden, at debatter om kød gik totalt i kage hver eneste gang, fordi

folk syntes, at det var identitetspolitik og ligegyldigt. Det forstår fødevareministeren at det ikke er, og det er jeg rigtig glad for.

Fødevareministeren snakker også om det her med, at det er svært at ændre vaner, og det er jeg meget enig i. Derfor er jeg også enig med fødevareministeren i, at vi ikke bare skal slå folk oven i hovedet og sige: Du skal ændre dine kostvaner. Vi skal som politikere gøre det nemt. Og én måde at gøre det nemt på er ved at sikre, at maden i de offentlige køkkener generelt er langt grønnere. Kunne ministeren ikke se for sig, at vi satte nogle måltal, i forhold til hvor meget man skal sænke udledningen fra maden i de offentlige køkkener i 2025 og 2030? Det kunne være en vej til en langt mere klimavenlig kost i de offentlige køkkener.

Kl. 13:39

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 13:39

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn): Mange tak til hr. Carl Valentin for de pæne ord om det her engagement. Jeg er på mange måder, må jeg indrømme, en traditionalist. Jeg kan rigtig godt lide at få en stor, rød bøf om fredagen, og jeg kan også godt lide at få en stadionplatte, når jeg er til fodbold. Jeg synes, det er hyggeligt, jeg synes, det er rart, og jeg synes, det er trygt. Men jeg kan bare se, at der er så kæmpestort et potentiale i det her, at jeg synes, at det simpelt hen vil være for ærgerligt og for dumt ikke at rykke i den her retning. Når det er, at man kan få så store gevinster i forhold til klima og folkesundhed, kan vi simpelt hen ikke lade være med det her.

Derfor har jeg selv kastet mig over det her og har besluttet mig for konkret, at de måltider, jeg indtager som frokost i Fødevareministeriet, som udgangspunkt er plantebaserede. Jeg prøver så vidt muligt at leve plantebaseret, og så kan jeg glæde mig til de der dage, hvor jeg kan kaste mig frådende over flæskkesteg og stadionplatter og bøffer og andet. Så jeg tror, man kan rykke noget, hvis man gør det på den rigtige måde.

Men konkrete måltal vil jeg være en lille smule bekymret for. Jeg vil gerne kigge på det og diskutere det, men jeg tror, at vi skal starte forsigtigt ud, for der er en kulturkamp, vi skal have, hvor vi skal have danskerne med på det her hold, og når man ser, hvad der er af gevinster ved det her, begynder man at rykke. Når man kan se, at man kan undgå alvorlige sygdomme eller i hvert fald forebygge alvorlige sygdomme og få nogle bedre leveår, samtidig med at man gør noget for klimaet, tror jeg at folk begynder at rykke på den her dagsorden uden at være nyreligiøse på det her område.

Kl. 13:40

Den fg. formand (Christian Juhl):
Fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige.

Kl. 13:40

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Der bliver ingen ros herfra, sådan som der var fra Socialistisk Folkeparti. Jeg står bare og bliver sådan lidt ærgerlig over, at man fra regeringens og ministerens side har så lidt tiltro til danskerne, at man mener, at man skal belære dem om, hvordan de skal spise. Vi i Nye Borgerlige har sådan set meget stor tiltro til, at det kan de godt selv finde ud af – danskerne er da et meget oplyst folk.

Men jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre ministeren sådan helt konkret om, hvor mange millioner kroner man har brugt på det her fråds. For det var godt 4 mio. kr. til det her med kostrådene og udbredelsen af kampagner osv., og ministeren nævnte noget med 40 mio. kr., og der var noget med 7 mio. kr. i forbindelse med mink og en omstilling af nogle køkkener. Så jeg kunne bare godt tænke mig

sådan et samlet overblik over, hvor mange millioner venstrefløjens har brugt på at gå i den her retning og på den måde indoktrinere danskerne.

Kl. 13:41

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 13:41

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn): Jeg er rigtig ked af, hvis det er blevet opfattet sådan, at vi ikke har tiltro til danskerne, for det har vi i den grad. Men det, vi også har tiltro til, er, at information og oplysning batter noget, og på samme måde som det kan være rigtig hensigtsmæssigt i trafikken, at der er skilte, hvor der står, hvor hurtigt man må køre, på samme måde er det en rigtig god idé, at man også oplyser om, hvad der er sundt at spise, og hvad der er klimavenligt at spise, for så har man en mulighed for at træffe sine frie valg. Så kan det godt være, at man en gang imellem vælger at gøre noget andet, fordi man har lyst til det, og det skal man have lov til. Jeg kunne aldrig drømme om at bestemme, hvad danskerne skal spise. Men vi vil gerne oplyse om, hvad konsekvenserne er. Vi har i Danmark en årelang tradition for at oplyse omkring det her.

Så har vi også igangsat nogle initiativer for at skabe mulighederne ude i de offentlige køkkener, og det er der så sat nogle millioner kroner af til. Jeg foreslår, at vi laver et skriftligt svar, hvor vi simpelt hen rider op, hvad der er brugt på det her område. Men jeg vil bare sige, at det er småpenge – småpenge – i forhold til de gigantiske udgifter, der er i forbindelse med f.eks. kræftbekæmpelse, diabetesindsats, hjerte-kar-sygdomme, og hvad der også er af klimabelastning. Det er jo milliarder af kroner, der ryger på den konto, hvor det er nogle få millioner, vi bruger på at lave en lille indsats i forhold til at oplyse, informere og give mulighed for at lære, hvordan man kan lave mad på en anden måde.

Kl. 13:42

Den fg. formand (Christian Juhl):
Fru Susanne Zimmer fra Frie Grønne.

Kl. 13:43

Susanne Zimmer (FG):

Tak til ministeren for den passionerede tale. Jeg har et spørgsmål: Giver staten stadigvæk penge til kødreklamer? Nu kan jeg høre, at det har gjort indtryk på ministeren med de her reklamer for plantebaseret kost. Kunne det være en overvejelse værd at stoppe kødreklamer generelt? For ligesom ministeren bliver påvirket, bliver vi alle samme påvirket af reklamer.

Den sidste ting er om klimamærkning, så folk kan se, når de køber noget, hvor stor klimabelastning det faktisk har. Kunne ministeren være interesseret i at arbejde for at få etableret sådan et mærke?

Kl. 13:43

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 13:43

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn): Mange tak til fru Susanne Zimmer også for opbakningen og rosen for engagementet her. Det er en vigtig dagsorden. Det er sådan, at vi stadig væk også bruger midler fra staten til at lave reklamer for kød. Det har også været kritiseret. Der er en række af vores støttepartier, røde partier, der har sagt: Lad nu være med at bruge penge på det; det kan ikke være rigtigt med den her klimadagsorden, at man så gør det. Det har vi haft en årelang tradition for, også fordi vi har store

indtægter fra en meget stor eksport af bl.a. svinekød. Vi har været stolte af, når man besøger vores venner i Storbritannien, at de så taler om Danish bacon. Det er et produkt, som har en høj kvalitet, og som vi har været glade for at sælge.

Det, vi har været bange for fra regeringens side og fra Socialdemokratiets side, er, at man, hvis man bare hen over natten laver om på det her, trækker tæppet væk under folks økonomi – folk, der har en stor gæld i en svinefarm. Der er slagteriarbejdere, der står derude og er bange for, at deres slagteri bliver lukket, og hvordan får de råd til næste husleje, hvordan får de råd til deres datters konfirmation osv.? Så det er ikke bare lige at trykke på stikkontakten og slukke alt lyset i dansk animalsk produktion. Der skal være en transformation, hvor vi gør det i et fornuftigt tempo.

Vi vil gerne diskutere, hvordan vi bruger reklamepenge offensivt. Jeg tror, vi skal være meget bedre på de nye dagsordener, som handler om det plantebaserede, og så kan vi godt gå lidt væk fra noget af det traditionelle. Men vi kan ikke bare knipse med fingrene og lave det om fra den ene dag til den anden. Og så i forhold til klimamærket: Det arbejder vi på.

Kl. 13:45

Den fg. formand (Christian Juhl):

Så er det hr. Søren Egge Rasmussen fra Enhedslisten, de rød-grønne.

Kl. 13:45

Søren Egge Rasmussen (EL):

Ministeren har jo helt ret i, at det er småpenge, vi har disponeret på finansloven til køkkenomlægning og mere økologi og den slags, i forhold til de 40-50 mia. kr., som samfundet kunne spare, hvis det var sådan, at danskerne bare fulgte klimastrådene, som jo ikke er sådan vildt vidtgående. Set i lyset af det kunne jeg godt tænke mig at høre – når nu regeringen er begyndt at italesætte sig, som om den skal være grøn, og jeg har oplevet to finanslovsforslag fra regeringen, hvor vi i det parlamentariske grundlag har kæmpet for at gøre finanslovsaftalen grøn, og det er jo så lykkedes i et vist omfang – om regeringen forbereder et grønt finanslovsforslag, der ligesom kan sætte det her i perspektiv, når nu der er så mange penge for samfundet at spare på sundhedsudgifterne, hvis vi kommer frem til at have en bedre kost. Når nu ministeren selv italesætter det som småpenge, kan vi så se frem til, at regeringen kommer med et grønt finanslovsforslag?

Kl. 13:46

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ministeren.

Kl. 13:46

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):

Når vi kigger på den tid, vi lever i nu, er en af de allermest vigtige dagsordener – ud over at der er uro og desværre også krig, endda på europæisk jord – den grønne dagsorden, klimadagsordenen. Jeg ved godt, der har været kritik, og at man kunne have været endnu mere ambitiøs, men jeg vil sige i al beskedenhed, at når jeg rejser rundt i Europa og i resten af verden og taler med kollegaer andre steder fra, er folk dybt imponerede over, hvor grøn den her regering i Danmark er. Vi er en af de mest grønne regeringer i hele verden, og de finanslove, vi har lavet indtil nu, har været grønne. Kan man så være endnu mere grøn? Ja.

Derfor er det oplagt, at når vi kommer med et udspil til finanslov, vil det selvfølgelig også være ambitiøs på det grønne, også fordi vi har så stærkt og godt et samarbejde med vores meget grønne støttepartier, og derfor vil vi selvfølgelig lægge op til et fortsat godt samarbejde med dem. For eftertiden vil måle vores generation på, hvad vi har gjort for klimaet, hvad vi har gjort for miljøet, hvad vi har gjort for biodiversiteten, hvad vi har gjort for den grønne

omstilling. Der vil vi gerne være bedre. Vi vil jeg gerne fortsætte det gode arbejde, og vi vil gerne være bedre sammen med dem, der er med på den dagsorden.

Kl. 13:47

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til ministeren. Der er ikke flere, som har ønsket korte bemærkninger i den her omgang. Ministeren kommer tilbage senere i programmet. Og vi går nu over til forhandlingerne og de almindelige regler for korte bemærkninger, og ordføreren for forespørgerne får først ordet, og det er Carl Valentin fra Socialistisk Folkeparti. Værsgø.

Kl. 13:47

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Carl Valentin (SF):

Tak. Hvis man ser på, hvordan menneskeheden har indrettet sig sådan på globalt plan strukturelt, og på de problemer, som der opstår som følge heraf, så mener jeg, at den måde, vi har indrettet vores fødevarerproduktion på, er et af de absolut største problemer, vi står over for. Hvordan kan jeg alvorligt mene det? Hvordan kan jeg alvorligt mene, at bacon og cocktailpølser og kødsovs skulle være et problem for os som menneskehed? Jo, det kan jeg, fordi der er så mange voldsomme konsekvenser ved vores animalske fødevarer, at vi slet ikke drømmer om det. Og når først man er dykket ned i de konsekvenser, så er det meget svært at se bort fra igen.

Animalsk landbrug optager *kæmpe* arealer, fordi der skal produceres så meget foder til de dyr, vi spiser. Bare i Danmark består halvdelen af vores samlede danske areal af foderproduktion til dyr, og 38 pct. af det globale landareal, går til landbrug. Foderproduktionen er en af de ledende årsager til regnskovsfældning. Vores kødforbrug er en af de drivende årsager til klimaforandringerne, som jo også er en trussel mod fred og stabilitet i verden, fordi store områder bliver ubeboelige. Den animalske produktion har kæmpestore konsekvenser for vores miljø, det accelererer biodiversitetskrisen, og det øger risikoen for fremtidige epidemier. Og så har jeg endnu ikke nævnt de etiske problemer, der også er forbundet med at indespærre milliarder af dyr på meget lidt plads i store betonhaller i det, som vi i Danmark kalder konventionelt landbrug, men som man andre steder i verden kalder for factory farming.

Men lad nu det ligge, for det er klimaet, der skal være i fokus i dag. Og jeg tror ikke, jeg kan sige det meget tydeligere end det her: Vi er *nødt* til at ændre vores madvaner, hvis vi vil redde klimaet, ikke kun i Danmark, men også globalt set. Hvis bare vi forlænger den nuværende udvikling i forhold til befolkningsvækst, økonomi og kostvaner, så vil vi ifølge World Resources Institute, som ministeren ofte citerer, i 2050 have brug for et yderligere landbrugsareal på to gange Indiens areal for at brødføde verdens befolkning. Hvis ikke vi finder en måde at ændre udviklingen i forhold til vores kødforbrug på, så ender vi med at fælde regnskoven og brænde planeten af. Og som et af de lande, der har det højeste kødforbrug i verden pr. indbygger, så har vi da et særligt ansvar for at handle på det.

Ifølge FN's klimapanel står fødevarerproduktionen for cirka 30 pct. af de globale udledninger, og her i Danmark er landbruget ansvarlig for næsten 40 pct. af det samlede danske drivhusgasudledninger. Derudover er landbrugsproduktionen årsag til store udfordringer i forhold til vores vandmiljø og tilbagegangen i bestandene af vilde dyr, og i den forbindelse er der ingen tvivl om, at den animalske produktion har en helt særlig rolle og er den primære årsag til problemet.

Klimarådet peger på, at klimabelastningen på landbrugsproduktionen omtrent kunne halveres, hvis alle spiste en bæredygtig kost med mere grønt og mindre kød, og ifølge Aarhus Universitet kræver

det 40 pct. mindre areal at brødføde en person, der lever efter de nye kostråd, end en person, der spiser en gennemsnitlig dansk kost. Derfor skal der altså handling til nu, og noget af det, vi kunne gøre, var jo at ændre maden i de offentlige køkkener.

I SF foreslår vi, at vi skal have en målsætning om, at man reducerer udledningen fra kosten i de offentlige køkkener med 25 pct. i 2025 og 50 pct. i 2030. Vi vil have endnu mere efteruddannelse af køkkenpersonale, hvad vi i allerede er gået i gang med sammen med regeringen. Vi vil have tilbud om plantebaseret mad i alle offentlige køkkener, vi vil have afgifter på de mest klimabelastende fødevarer, og så vil vi stoppe statsstøttede kødrekklamer.

Så der er nok at tage fat på, og nu vil jeg læse et forslag til vedtagelse op, som jeg er meget glad for, og det er på vegne af Socialistisk Folkeparti, Socialdemokratiet, Enhedslisten, Radikale Venstre og Kristendemokraterne. Og det lyder sådan her:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfatter klimakrisen som en af tidens vigtigste og mest presserende opgaver. Der er i forskerkredse en global anerkendelse af, at klodens fødevarer systemer har en væsentlig betydning for klima, miljø og sundhed, og potentialet er stort, hvis danskernes madvaner kan ændres i en mere klimavenlig retning. Regeringen er i gang og har taget gode tiltag såsom nye officielle kostråd, indsats i de offentlige køkkener og væsentlige initiativer på madspildsområdet. Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2022 at undersøge muligheden for, at der i offentlige køkkener kan vælges et 100 pct. plantebaseret måltid.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 48)

Tak.

Kl. 13:53

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Erling Bonnesen. Værsgo.

Kl. 13:53

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Jamen jeg er helt klar over, at hvis hr. Carl Valentin kunne få lov til at bestemme, skulle kødproduktionen stort set udfases – jo før, jo bedre. Så det korte spørgsmål er egentlig: Hvis hr. Carl Valentin kunne bestemme, hvor mange dage om ugen måtte der så overhovedet være kød på menuen, f.eks. på plejehjem? Ville det så være 0 dage, 1 dag eller 2 dage, eller skulle der være frit valg? Jeg synes jo, der skal være frit valg, sådan at man selv bestemmer, for man kan sagtens selv finde ud af at sammensætte en god, varieret kostplan. Men hvis hr. Carl Valentin kunne bestemme, ville det så være helt nede på 0 dage nu, med det samme, eller ville det være 1 dag eller 2 dage om ugen?

Kl. 13:54

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 13:54

Carl Valentin (SF):

Jamen det er meget sjovt, for SF har aldrig lavet en stor kampagne for, at der ikke må blive serveret kød på plejehjemmene, eller at der f.eks. skal være en masse kødfrie dage. Jeg synes da, det ville være godt, hvis vi generelt serverede meget mindre kød i de offentlige køkkener – det er jeg også tilhænger af – men den der sådan lidt rigide tilgang, som hr. Erling Bonnesen kommer med her, er egentlig ikke den, vi har lagt for dagen.

Det, vi har argumenteret for, er lige præcis det, som hr. Erling Bonnesen ønsker; det er nemlig frihed. Og der er ikke frihed til at vælge i de offentlige køkkener i dag, for rigtig mange mennesker har ikke mulighed for at spise plantebaseret kost, selv om de gerne vil det. Og der er masser af historier om mennesker på plejehjem, i daginstitutioner og på offentlige arbejdspladser, som ønsker at spise grønnere, men ikke kan komme til det, fordi de ikke har mulighed for det. Og det er en kæmpe frivillig omstilling, vi går glip af. Og derfor vil den politik, SF kæmper for på det her område, sikre mere frihed til at spise, som man vil, og ikke mindre.

Kl. 13:55

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 13:55

Erling Bonnesen (V):

Jamen hvis vi så ser på det fra den anden ende af, så synes jeg jo da, at man skulle tage skridtet fuldt ud – og det er så vores holdning i Venstre – og sige: Både som borger og som institution kan man sagtens selv finde ud af det; plejehjemmene kan selv finde ud af det; børnehaverne kan selv finde ud af det. Så skulle man ikke stoppe med – kan vi så sige – at bruge Folketingets tid til at diktere, hvor meget eller hvor lidt kød der i sidste ende skal være?

Så kunne SF sige: Kære venner, vi er sådan set meget enig i det, som Venstres ordfører siger. Der er fuldstændig frihed til, at I kan sammensætte jeres kostplan, nøjagtig som I vil. Vi forventer selvfølgelig, at indholdet er godt, sundt og varieret sammensat, på grundlag af at vi jo har en god forbrugeroplysning og en god vejledning at holde os til. Så hvis hr. Carl Valentin mener noget med at bruge ordet frihed fra talerstolen nu, så skulle man jo følge det her synspunkt og sige: Jamen det blander vi os ikke i fra Folketingets side; det finder I fint ud af.

Kl. 13:56

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 13:56

Carl Valentin (SF):

Jeg synes, problemet med hr. Erling Bonnesens indvendinger er, at det er en meget snæver frihedsforståelse, han har. For frihed er også for mig at leve i en verden, som ikke har øget risiko for fremtidige epidemier. Det er også at leve i en verden, hvor der ikke er en klimakatastrofe, så store områder bliver ubeboelige. Jeg skal love for, at det er ufrit, når man bliver tvunget til at forlade det sted, hvor man bor, på grund af klimaforandringer.

Altså, det siger jeg bare for at sætte tingene lidt i perspektiv, for jeg er med på, at der selvfølgelig er mange mennesker, der gerne vil have lov til at spise frikadeller, og jeg synes også, at der skal være en vis grad af frihed derude, men vi er også bare nødt til at tage den klimakatastrofe alvorligt, som vi står over for. Og det er jo også det, Klimarådet siger i deres rapport.

Kl. 13:57

Den fg. formand (Christian Juhl):

Fru Mette Thiesen.

Kl. 13:57

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Jeg ved ikke, om der er nogle skolebørn, der sidder og ser på den her debat. Det tror jeg nok ikke de gør. Der sidder måske nogle og lytter deroppe – det er så fint. Jeg kunne bare godt tænke mig, at ordføreren for Socialistisk Folkeparti uddyber det. Mener ordføreren reelt, at hvis jeg går ned og udskifter min rullepølse med

broccoli, så redder jeg hele verden, og så sker der absolut ingenting? For det er sådan lidt det, der kommer ud af ordførerens mund, altså klimakatastrofe og klimakrise. Og så kunne jeg egentlig godt tænke mig at få nogle tal på, hvordan det så blev, hvis man udskiftede det med broccoli, altså hvilken konsekvens det så ville have i det store samlede billede rent klimamæssigt, altså hvis vi danskere gjorde det i forhold til klimaet generelt. For Danmark udleder jo ekstremt lidt CO₂ i forvejen. Så kunne ordføreren ikke svare lidt på det og så bekræfte mig i, at de unge mennesker ikke skal gå og være bekymrede?

Kl. 13:58

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:58

Carl Valentin (SF):

Hvis de unge mennesker læser den seneste rapport fra FN's klimapanel, IPCC, som desværre kom lige oven i Ruslands invasion af Ukraine, så ville de desværre finde mange meget bekymrende tal, som viser, at klimakrisen er accelererende og vil have kæmpestore konsekvenser for os alle sammen. Det er klart, at hvis fru Mette Thiesen beslutter sig for at spise lidt broccoli i stedet for en rullepølse, ændrer det ikke verden, men fru Mette Thiesen ville være med i en global bevægelse, som i sidste ende kan komme til at ændre verden. For vi er alle sammen nødt til at indse, at med den katastrofe, vi står midt i, skal vi også være villige til at ændre vores vaner. Det betyder ikke, at vi alle sammen behøver at blive vegetarer eller veganere i morgen, men det betyder, at vi skal tage de udfordringer, vi står over for, bundalvorligt og ændre vores kost i retning af at være langt mere plantebaseret. Og heldigvis, kan jeg fortælle fru Mette Thiesen, viser undersøgelseerne, at de unge er dem, der er ledende i den her kamp.

Kl. 13:59

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:59

Mette Thiesen (NB):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg blev bekræftet i det. Altså, jeg køber ikke ind på den der frygtretorik, det gør jeg simpelt hen ikke, og jeg vil også kraftigt opfordre til, at man fra venstrefløjens side skruer ned for den, for det går simpelt hen ud over unge mennesker, der tror, at verden er ved at gå under.

Men når vi nu lægger det der væk, kunne jeg faktisk godt tænke mig at høre noget fra ordføreren her til sidst, for ordføreren kom ikke rigtig med nogen tal på det her. Så vil jeg godt høre ordføreren, om ordføreren egentlig ikke også bare kunne bakke op om det, for vi kunne jo gøre det, at vi sænker skatter og afgifter generelt, så det bliver lettere og billigere at være dansker. Og så kunne det jo være, at der var nogle, der også havde mere råd til at købe eksempelvis flere grønsager. Så vil Socialistisk Folkeparti være med til at sænke skatte- og afgiftsniveauet generelt i Danmark?

Kl. 14:00

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:00

Carl Valentin (SF):

I forhold til det med tal kan jeg sige, at ifølge Aarhus Universitet kræver det 40 pct. mindre areal at brødføde en person, der lever efter de nye kostråd, i forhold til den gennemsnitlige danske kost. Så man kan faktisk levere ret meget ved at gøre noget selv.

Nej til det andet spørgsmål. Socialistisk Folkeparti mener ikke, at vi generelt skal sænke skatterne, men vi vil ikke have noget problem med at se på, hvordan vi kan gøre plantebaseret kost lettere tilgængeligt. Og vi kunne jo f.eks. stoppe med at proppe offentlige midler i kødreklamer, og vi kunne gøre grøntsager billigere og kød dyrere.

Kl. 14:00

Den fg. formand (Christian Juhl):
Hr. Søren Egge Rasmussen.

Kl. 14:00

Søren Egge Rasmussen (EL):

Tak. Jeg var spændt på, om jeg også får to spørgsmål. Nu har vi jo en utraditionel dag i dag, hvor forretningsordenen ikke hele tiden er blevet overholdt, så jeg kunne godt tænke mig at spørge tilhørerne om noget: Hvor mange af tilhørerne er vegetarer? Der bliver snakket om de unge, men er der nogen vegetarer på tilhørerpladserne? Vil I række hånden op? Der er slet ikke nogen. Det var da sørgeligt. I er atypiske.

Det, som er min opfattelse, er, at der er rigtig mange unge mennesker, som prøver at lægge deres kostvaner om, og de gør det af forskellige grunde. Nogle gør det på grund af dyreetik, andre gør det på grund af klimaet, og så oplever vi her i Folketinget, at vi nogle gange får nogle lidt forældede debatter, synes jeg, og der vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke hr. Carl Valentin og SF for det gode samarbejde, vi har haft op til finanslovsprocesser og op til den landbrugsaftale, vi fik landet, hvor jeg ikke rigtig kan forstå der kom så mange partier med, men jeg synes faktisk, at indholdet var rigtig godt. Så tak for det, og tak for at holde debatten kørende.

Kl. 14:01

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:01

Carl Valentin (SF):

Jamen selv tak. Jeg synes også, vi har haft et fremragende samarbejde om det her, og jeg er også meget glad for den fælles vedtagelsestekst, vi er endt med at lave, også med Enhedslisten. Det betyder meget for mig, at vi nu får undersøgt muligheden for at lave et tilbud om plantebaseret mad i de offentlige køkkener.

Så vil jeg også sige, at noget af det, der inspirerer mig allermest, faktisk er, når man kommer ud og taler med de mange unge mennesker, som enten er blevet vegetarer eller veganere eller måske bare har skåret ned, for ikke bare er de med til at gøre en stor forskel selv, de er også med til at påvirke deres familier rigtig meget. Da jeg var barn, kan jeg huske at det var mig, der skulle have at vide af mine forældre, at jeg skulle spise nogle flere grøntsager, men nu er det altså de unge, der går til deres forældre og siger: Vi er altså nødt til at spise nogle flere grøntsager derhjemme på grund af klimakrisen. Det synes jeg virkelig er stærkt.

Kl. 14:02

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:02

Søren Egge Rasmussen (EL):

Nu kan vi jo have mange traditioner herinde i Folketinget, når noget er på en stiv måde. Jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren, om han har nye idéer til, hvordan vi får inddraget, hvad der rører sig ude i befolkningen i forbindelse med at ændre kost. Indimellem dukker der historier op: Så er der en stjernekok, der lægger sin fine restaurant om, så er der unge mennesker, som kræver noget på deres

skole osv. Kan ordføreren se, at vi måske i fællesskab kunne gøre noget for ligesom at sætte et større fokus på det her, at kost og klima er noget, som er rigtig vigtigt – ud over den her forespørgselsdebat?

Kl. 14:03

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:03

Carl Valentin (SF):

Den her debat er jo et godt første skridt. Jeg tror ikke lige, jeg har den perfekte løsning sådan lige ved hånden, når spørgsmålet kommer her, men det er i hvert fald en god idé at tale med mange af de grønne ngo'er, som arbejder meget indgående med det her. Jeg ved, at Dansk Vegetarisk Forening f.eks. har lavet et kæmpestort arbejde, også i forhold til at kontakte vegetarianer på plejehjem, forældre med børn i daginstitutioner osv. for at få afdækket, hvor mange mennesker der faktisk oplever, at de ikke kan spise efter deres egne værdier i det offentlige. Så lad os tale mere med dem, som det handler om, og prøve at inddrage folk. Det er altid en god idé.

Kl. 14:03

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til hr. Carl Valentin. Der er ikke flere korte bemærkninger. Og velkommen til hr. Anders Kronborg, Socialdemokratiet.

Kl. 14:04

(Ordfører)

Anders Kronborg (S):

Tusind tak, og tusind tak til SF for at tage initiativ til, synes jeg, den her meget vigtige forespørgselsdebat omkring, hvordan vi både kan få mere klimavenlig mad, men også hvordan vi kan få forbrugeradfærden yderligere i spil. Jeg tror godt, jeg vil tillade mig at komme med en indrømmelse her i dag. For vi har jo tidligere drøftet det her, bl.a. da Frie Grønne rejste spørgsmålet, og min tilgang har altid været, at hele det her område omkring kost er noget, der er så borgernært, noget, der er så tæt på os, og at det i virkeligheden er noget, hvor vi skal have mange aktører til at hjælpe med at stå for forandringen.

Derfor havde jeg også en forventning om, at hele klimadelen og alle initiativerne omkring grøn kost på institutioner – det være sig daginstitutioner, det være sig skoler, det være sig rådhuskantiner, og det være sig også på fødeafdelinger, på skadestuer, altså inden for hele sundhedssektoren, og på vores ældrecentre – for alvor ville have spillet en meget stor rolle i den debat, vi så op til kommunal- og regionalvalget tilbage i november. Jeg forsøgte selv at følge rigtig godt med, men måtte også erkende, at det faktisk ikke fyldte nær så meget, som jeg havde spået og havde troet.

Jeg havde troet, det kom til at fylde rigtig meget, fordi jeg har set flere rigtig gode eksempler på, at man virkelig har gjort en koncentreret indsats ude lokalt. Jeg har tidligere fremhævet et af de besøg, jeg selv har været på, nemlig på Godhavn, som alle kender fra historien. De har i dag virkelig investeret i brug af kost i deres pædagogik, fordi de har den tilgang, at hvis vi skal redde verden, skal vi også lære de unge mennesker at spise sundt og spise klimarigtigt, og skal vi have unge mennesker til at være sunde, er det vigtigt, hvad de putter i munden. Men så er der også en helt anden dimension, som jeg synes er vigtig, når vi snakker kost, og det er, at hvis man skal stifte familie og man skal have et familieliv til at fungere, er det utrolig vigtigt, at traditionerne omkring et måltid holdes i hævd, at man sidder og samtaler omkring maden og man snakker om dagens begivenheder, og her spiller kosten altså bare rigtig godt ind.

Jeg har også besøgt Bispebjerg Hospital, hvor jeg har set eksempler på, hvordan man har lavet mad helt fra bunden, og hvordan man

ude i drivhusene har urter, der passer til årstiderne, og hvordan man også ude på de enkelte stuer faktisk tager initiativ til, at det ikke kun er med munden, man spiser, men også med øjnene, og det vil sige, at man faktisk i forhold til hele tilberedningen af kosten arbejder, så den ser lækker ud og man får lyst til at spise. Og sådan kan jeg blive ved med at komme med eksempler.

Der, hvor jeg selv så er nået til med en konklusion, er, at jeg tror, man skal have en hjælpende hånd herindefra i forhold til nogle øgede incitamenter til, hvordan vi så i virkeligheden får skabt de valgmuligheder, der kan være derude. I virkeligheden synes jeg, at den vedtagelsestekst, vi har lavet, passer som fod i hose, i forhold til at liberale partier burde have støttet op omkring det, for det handler jo dybest set om, at kommer der en kvinde, der skal føde sit første barn, ind på en fødeafdeling, og er vedkommende vegetar, skal hun da naturligvis have mulighed for at kunne sige ja tak til et vegetarisk måltid mad. Det synes jeg faktisk er ret interessant, og jeg synes faktisk også, at det er det, vi diskuterer. Det er det, der er selve kernen i vores vedtagelsestekst; det er faktisk at give borgerne nogle muligheder. Kunne man forestille sig, at den kvinde ligger derinde på sygehuset i flere dage og faktisk kun kan vælge mellem kød, kød og kød? Det er jo sådan set ikke at tilgodese den kvindes behov.

Så jeg synes jo i virkeligheden, at det er det, der er det essentielle i den vedtagelsestekst, som vi lægger op til, nemlig at vi faktisk får undersøgt, om vi kan styrke, at borgernes frie valg bliver styrket. Altså, det må være, om man så må sige, musik i ørerne for et parti som Venstre, Danmarks Liberale Parti, osv., at vi faktisk skaber frit valg for borgerne, for hvorfor skal det være den enkelte institution, der skal afgøre, om en veganer eller en, der er vegetar, kan få lov til at få det måltid mad, som de faktisk selv efterspørger? Der synes jeg da, vi skal se, om vi kan få et frit valg. Selvfølgelig kan det vise sig, at det er meget dyrt, at det er omkostningstungt eller noget i den stil, men nu får vi det i hvert fald undersøgt, og det vil jeg gerne kvittere SF for at tage initiativet til. Det synes jeg faktisk er meget fornuftigt, og jeg synes også, at vi skal huske i hele den her forbindelse, at vi jo har en bred landbrugsaftale med hinanden, hvor vi har afsat over 500 mio. kr. til at udvikle det plantebaserede, så vi har jo allerede fat i taktstokken herindefra.

Kl. 14:09

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger, og den første er fra hr. Carl Valentin. Værsgo.

Kl. 14:09

Carl Valentin (SF):

Tak, og tak for en god tale, hr. Anders Kronborg. Jeg synes, det er enormt vigtigt, at vi har et samarbejde om at få undersøgt mulighederne for, om man kan få et 100 pct. plantebaseret måltid i de offentlige køkkener, og jeg er glad for, at det er blevet en dagsorden, man er så offensiv på, at man taler om frihed. For jeg synes, det præcis er det, det handler om. Det betyder rigtig meget. Når det kommer til indførelsen af det, er det eneste, som ordføreren sådan er bekymret for, lidt økonomien i forbindelse med det. Men da vi hørte ministeren tale før, kunne vi jo også høre, hvor kæmpestore økonomiske fordele der vil være, ved at vi som danskere spiser grønnere, på grund af de mange livsstilssygdomme, det kan forhindre. Det kan give os et bedre og længere liv. Tror ordføreren egentlig ikke, at hvis man indfører det her, vil det samlet set gavne den danske økonomi, fordi vi simpelt hen i så høj grad vil se, at folk lever et sundere liv, hvis de kan vælge det plantebaserede i hverdagen?

Kl. 14:10

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:10

Anders Kronborg (S):

Det tror jeg helt klart at SF's ordfører har en pointe i og det vil jeg gerne anerkende. Jeg tror ikke, vi på nogen måde har råd til at ignorere den klimakrise, som vi står over for, og der tror jeg, at et af de begreber, som vi for alvor også skal arbejde med, er hele aktivismedelen, i forhold til at man også selv kan gøre en indsats for den grønne omstilling. Omvendt tror jeg, det er meget vigtigt, at vi ikke peger fingre, at vi ikke bliver skingre i debatten, om jeg så må sige – og det hører jeg heller ikke hr. Carl Valentin være.

Altså, jeg har ikke dårlig samvittighed. Nu fylder jeg 40 år her om et par uger, og i den anledning har jeg hyret en pølsevogn, der skal komme og grille de helt store tykke pølser, og jeg tror også, at man kan få lidt plantepølser, hvis det er det, man vil, men så kan fru Mette Thiesen i hvert fald trygt komme og få en god hotdog. Omvendt vil jeg sige, at vi jo skal blive nysgerrige på den grønne omstilling, og det er i virkeligheden det, jeg synes er så væsentligt i det her. Jeg har stor respekt for dem – og jeg ønsker ikke at pege fingre ad dem – der vælger at leve uden kød, vegetarisk eller vegansk, og dem synes jeg også vi skal tilstræbe at der er nogle muligheder for.

Kl. 14:11

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren. (*Carl Valentin*: Tak. Jeg håber da ...). Spørgeren! (*Carl Valentin*: Jamen jeg kan ikke komme igennem. Sådan, så kom der hul igennem). Når jeg råber højt, er det, fordi vi så får givet besked ned til teknikeren. Hvis jeg taler for lavt, hører han det måske ikke.

Kl. 14:11

Carl Valentin (SF):

Det er bare i orden. Nå, men jeg havde ikke det helt store at sige yderligere. Jeg er glad for anerkendelsen af pointen om økonomien, og så tror jeg, at det er fuldstændig rigtigt, hvad ordføreren siger, nemlig at det er vigtigt, at vi lader os inspirere og prøver nogle nye ting. Jeg håber, at der vil være en plantepølse i pølsevognen, for jeg synes faktisk også, at der er en værdi i at holde fast i nogle af de danske traditioner og sørge for at udvikle dem. For der er rigtig mange, der godt kan lide en hotdog, og det har jeg også altid godt kunnet lide. Jeg spiser stadig væk hotdogs, nu gør jeg det bare form i af plantepølser. På den måde kan vi jo gennemføre en omstilling, som også er folkelig, og det synes jeg er enormt vigtigt.

Kl. 14:12

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:12

Anders Kronborg (S):

Jeg er meget enig, og det er jo der, synes jeg, hele forædlingsdags-ordenen kommer ind, også når vi snakker om madspild og om, at vi kan være med til at gøre noget yderligere ud af de danske produkter. Jeg synes i øvrigt også, at hele turismedelen er spændende, når vi ser på mangfoldigheden i Danmark inden for hele det danske spisekammer. Nu har jeg selv sommerhus på Fanø og kan jo se den mangfoldighed, man f.eks. har af forskellige egnsspecialiteter bare på den lille ø ved Vadehavet, og sådan kan vi også gå andre steder hen, f.eks. til Bornholm. Det synes jeg bestemt er noget, der skal udvikles, og det er noget, jeg personligt er nysgerrig på i forhold til hele spisekammeret, om jeg så må sige.

Så tror jeg i virkeligheden også, at vi skal begynde at være meget mere offensive i forhold til hele opdragelsen. Altså, gå nu ud i en dansk skole og gå ind i et lokale, hvor man har hjemkundskab, og så følg en time i hjemkundskab. Altså, nogle steder er økonomien

meget begrænset, og hvis de unge mennesker skal lære om finere fransk madlavning ved at stå at arbejde med Jaka Bov, kommer vi jo ikke rigtig videre. Der tror jeg, at der skal fokuseres på en indsats fremadrettet, hvis vi skal have den unge generation med.

Kl. 14:13

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 14:13

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Jamen jeg synes, det er fint, at tingene bliver undersøgt – det kan vi jo kun alle sammen have en interesse i – så man får et klart grundlag at træffe beslutninger på. Nu lagde jeg mærke til, at ordføreren i sin i øvrigt på mange stræk udmærkede tale, at han nævnte hospitalerne og sygehusene, og det blev sådan udtrykt lidt med patos, som om der var alt for meget kød på tallerkenen – der var i hvert fald eftertryk på sætningerne.

Så er det lige, jeg sådan tænker på – nu har jeg heldigvis ikke lige på det sidste været på sygehuset, så jeg kan ligesom ikke sige, at jeg har stået og set det – at det da er mit indtryk, at man i sygehuskøkkenerne rundtomkring faktisk er meget gode til at få sammensat varierede kostplaner. Jeg synes, det er meget sjældent, at man sådan set den vej rundt hører om klager over, at der skulle være noget i vejen med kosten. Så jeg har sådan set stor tillid til kosten i køkkenerne både på sygehuse, men for så vidt jo også i børnehaver og skoler osv.

Altså, har Socialdemokratiets ordfører ikke tillid til, at de forskel- lige bestyrelser og – for sygehusenes vedkommende – regionsråd faktisk har styr på den måde, de laver tingene på, og har kompetencen til at få det sat på plads – selvfølgelig i samklang med de interessegrupper, der er.

Kl. 14:15

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:15

Anders Kronborg (S):

Tak for de rosende ord. Hvis hr. Erling Bonnesen havde lyttet rigtig godt efter, brugte jeg faktisk efter indledningen i min tale en række meget positive eksempler på helt konkrete besøg ude i virkeligheden. Det er mit indtryk, at der er en nysgerrighed derude; det er mit indtryk, at rigtig mange er med; det er også mit indtryk, at der faktisk er forskel på landsdele i forhold til institutioner.

Jeg havde selv den meget store fornøjelse her for et par år siden at besøge en daginstitution på Frederiksberg, hvor der var madordning, og hvor man havde ansat en fagperson med særlige kundskaber inden for det at lave mad sammen med børn. Da jeg kom derud, var børnene i gang med at hjælpe med at tilberede maden; de var i gang med at hjælpe med at dække bord. Bålet var tændt, og suppen blev lavet over bålet med årstidens grønsager og specialiteter. Det var jo virkelig fantastisk at opleve, og det er jo også nogle eksempler, som jeg gerne vil bruge til at kvittere over for ordføreren og sige, at dem skal vi jo også bruge til at fortælle den gode historie om det her og inspirere andre. Derfor tror jeg ikke bare – det er jeg fuldstændig enig med ordføreren i – at vi kan vedtage et eller andet herinde, og så er den hellige gral vel forvaret i morgen, for det er den ikke.

Altså, vi skal i dialog med kommunerne, vi skal i dialog med regionerne, vi skal inspirere institutionerne, for skal vi løfte den grønne omstilling, skal vi i virkeligheden gøre det i fællesskab. Dermed er vi tilbage til det, der sådan set var mit udgangspunkt, nemlig i forhold til den lokale aktivisme helt ned på individniveau. Jeg tror faktisk, det er utrolig vigtigt, at man stadig holder fast i det.

Kl. 14:16

Kl. 14:19

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:16

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. I første del af ordførerens svar betonede ordføreren meget tydeligt, at der er store forskelle derude omkring, og som jeg opfattede det, lå der sådan lidt i det, at det var et problem. Det synes jeg ikke det er – tværtimod. Jeg lagde også mærke til, at ordføreren i sidste del af sit svar lagde vægt på, at det var fint med den individuelle frihed, og begge dele kan jo ligesom ikke være udtryk for holdningen.

Så jeg vil godt have præciseret, om det er den første del af ordførerens svar, eller om det er den sidste del af ordførerens svar, der er udtryk for ordførerens reelle holdning. For jeg synes jo som Venstremand, at det er alletiders, at der er forskel rundt omkring, for det gør jo lige præcis, at man kan lægge vægt på de specielle ønsker, man har på det enkelte sygehus eller på den enkelte afdeling, i den enkelte børnehaven, på den enkelte skole osv. Så hvis det er det, der ligger i ordet frihed, så synes jeg sådan set, det er godt; men hvis det er det første, der ligesom kunne opfattes som et problem, så synes jeg ikke det er så godt.

Så kunne ordføreren lige præcisere, om det er den første del eller den sidste del af svaret, vi skal lægge vægt på?

Kl. 14:17

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:17

Anders Kronborg (S):

Jeg tror i virkeligheden, at vi sagtens kan sidde og brainstorme på det her og blive klogere på hinanden. Det kan vi jo enten gøre over en god bøf eller en skål salat – det er jeg sådan set ligeglad med. Det, der har været og er mit udgangspunkt, er, at jeg synes, jeg hører Venstres ordfører som systembevarende, og det synes jeg ikke altid er det, der kendetegner Venstre.

Jeg er faktisk inde på at give det enkelte individ frihed til at vælge – frihed til at vælge. Og der synes jeg sådan set et eller andet sted, at jeg ikke blander mig i, hvilket måltid som sådan der skal sættes på tallerkenen; det er op til den enkelte institution. Men jeg synes, at hvis en mor, som har været vegetar hele sit liv, kommer ind på en fødeafdeling og tvinges til at spise kød for at få noget at spise, så er vi altså på vej i den gale retning. Og det er sådan set det, der er intentionen i vores vedtagelsestekst.

Kl. 14:18

Den fg. formand (Christian Juhl):
Fru Susanne Zimmer.

Kl. 14:18

Susanne Zimmer (FG):

Tak, og tak til ordføreren. Mener ordføreren ikke, at det, at man laver reklamer for kød og for at spise mere kød, har en effekt? Og er der ikke et paradoks i, at vi har statsfinansierede kødreklamer, når vi nu samtidig, som ordføreren siger, godt vil have folk til at spise mere klimavenligt?

Kl. 14:18

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Anders Kronborg (S):

Uha, det er et spørgsmål, der har været voldsomt diskuteret. Jeg synes sådan set, at vi skal passe rigtig godt på balancen her. Jeg synes, at der i øjeblikket er en ubalance, når man ser på procenttallene, i forhold hvor mange procent der går til at støtte kød i reklamer og hvor mange procent der går til at støtte det plantebaserede. Det anerkender jeg over for ordføreren. Men hvis der er nogle kødproducenter i Danmark, der faktisk går den rigtige vej, som går foran med forædling osv., så vil jeg ikke stå her og sige, at det skal være fuldstændig verboten at have reklamer for dansk kød. Den landbrugsaftale, vi har lavet, hvor både SF, Enhedslisten, Venstre og Nye Borgerlige er med, har jo heller ikke overhovedet – som i *overhovedet* – nogen måltal for f.eks. at nedbringe den animalske produktion.

Kl. 14:19

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:19

Susanne Zimmer (FG):

Jeg hører tit ministeren sige noget omkring slagteriarbejdspladser. Men mener ordføreren ikke, at en omlægning af landbruget, så man producerer mere plantebaseret kost, kan fastholde nogle af de arbejdspladser, der forsvinder andre steder?

Kl. 14:20

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:20

Anders Kronborg (S):

Altså, jeg mener, at vi skal passe utrolig godt på de arbejdspladser, som vi har i hele Fødevaredanmark. Så der er ingen tvivl om, at jeg tror på, at der er et vækstpotentiale inden for hele det plantebaserede, inden for hele det grønne, der kan skabe nogle nye arbejdspladser. Så der er helt klart nogle udfordringer i forhold til den danske landbrugssektor.

Ét område, jeg har det rigtig, rigtig skidt med, helt ind i hjertet, er den transport af smågrise, der foregår i 20-21-22-23 timer ned ad de varme europæiske motorveje i CO₂-udledende lastbiler. Der synes jeg godt at vi kan blive endnu skarpere. Det er også derfor, at mit parti, Socialdemokratiet, arbejder benhårdt i Europa-Parlamentet for en maks.-transporttid på 8 timer. Og der er jeg jo lykkelig for, *lykkelig* for, at i de forhandlinger, hvor mange partier bed sig fast i bordkanten, har fru Mette Thiesens og hr. Erling Bonnesens parti og Dansk Folkeparti og andre sagt: Vi vil også gerne være med til at se på en maks.-transporttid i forhold til transport af smågrise. Det synes jeg er vigtigt, både for dyrevelfærden, men også for det image, som dansk landbrug har i resten af verden.

Kl. 14:21

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til hr. Anders Kronborg. Der er ikke flere korte bemærkninger. Derfor vil jeg gerne byde velkommen til hr. Erling Bonnesen fra Venstre, Danmarks Liberale Parti.

Kl. 14:21

(Ordfører)

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Frihed til selv at vælge, hvad der skal i indkøbskurven, og hvad der skal på tallerkenen, er helt centralt for mig som Venstremand og for os som Venstrefolk. God forbrugeroplysning

fra myndighederne er vigtig, således at man kan sammensætte en varieret kost. Det er helt afgørende, at vi som politikere sikrer konkurrencedygtige rammevilkår til erhvervene, så de kan producere gode, sunde fødevarer, som forbrugerne frit kan vælge imellem. Også kommunerne, regionerne og institutionerne skal have frit valg til selv at vælge, hvad der skal på tallerkenen.

Danmark er kendt for høj fødevarerikthed og god fødevarerikvalitet. Dansk landbrug og fødevarerproduktion er i verdensklasse; vi er i den absolutte superliga, når det gælder om at producere med mindst muligt miljø- og klimaaftryk. Vi er faktisk i en liga for sig i Danmark, og det kan vi være stolte over, samtidig med at vi kan glæde os over, at det betyder en masse gode eksportkroner i kassen og gode arbejdspladser i hele landet. Det er alt sammen med til at sikre vækst, beskæftigelse og finansiering af vores velfærdssamfund i øvrigt.

Fakta er og har været, at vi er gode til at udvikle os. Lige fra de første andelsselskaber og andelsmejerier og -slagterier begyndte og op til i dag, har vi været i en konstant udvikling og forædling af vores produkter og produktionsmetoder m.v. Det skal vi blive ved med, og derfor skal vi også gribe ud efter de muligheder, som en stigende efterspørgsel efter f.eks. plantebaseret kost og fødevarer giver. Det er en gylden mulighed for danske fødevarerproducenter. Mange er allerede i gang, men der er også plads til endnu flere, i takt med at forbrugerne viser efterspørgsel efter det. Det er oplagt for dansk landbrug og danske fødevarerproducenter at satse på plantebaserede produkter, men det betyder absolut ikke, at der skal skæres ned på produktionen af animalske produkter – kød m.v.

Vi skal selvfølgelig blive ved med det, som vi er rigtig gode til, navnlig fordi vi producerer på en miljø- og klimavenlig måde i Danmark og er med helt fremme i skoene på de områder. Der er efterspørgsel efter vores produkter kloden rundt, og det er godt for dansk økonomi. For Venstre er det afgørende, at vi har en stærk og eksportfokuseret landbrugs- og fødevarersektor. Vi skal producere det hele og ikke skylle nogle af vores store succeser ud med badevandet så at sige. Det synes vi heller ikke at vi har råd til, når vi ser på de mange ønsker, der f.eks. er til finansloven og sammenhæng i økonomien og meget andet.

Det vil i øvrigt samtidig også være skidt for miljøet og klimaet, hvis vi gjorde det, set i et større perspektiv. For uanset hvad vi beslutter her i Folketingssalen, er efterspørgslen efter kød stor rundt omkring i verden, og mange steder får flere mennesker også råd til at spise mere kød. Så vi kan næsten vende den rundt og sige, at jo mere dansk kød der er på tallerkenerne ude i verden, jo bedre er det for klimaet og miljøet globalt set.

Stadig flere herhjemme vælger dog at spise mindre kød, og det er jo et frit valg, hver gang man gør det. Jeg er helt sikker på, at man sagtens kan finde ud af at håndtere det selv, både som borger, forbruger og institution, som jeg har været inde på. Vi behøver ikke statslige diktater for, hvor mange grøntsager der skal være, eller hvor lidt kød der skal være. Det kan den enkelte borger, kommune, region og offentlige institution sagtens selv finde ud af. Vi taler meget om at sætte den offentlige sektor fri og have tillid til lokal ledelse, og det bør vi også have, når det gælder udarbejdelsen af ugens madplan for kantinen eller skolemaden. Der skal være frit valg for forbrugerne, og hvis man vælger danske fødevarer, kan man netop være helt sikker på, at de er sunde, sikre og miljø- og klimavenlige.

Så skulle jeg hilse fra Konservative Folkeparti, som var akut optaget af andre møder og ikke kunne være i salen.

Så vil jeg læse følgende forslag til vedtagelse op på vegne af Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti, og det lyder:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfatter klimaudfordringerne som meget vigtige.

Vejen til konkrete løsninger er i høj grad forskning, videreudvikling, nye løsninger og nye produkter.

Information og forbrugeroplysning er meget vigtig, og forbrugerne tager i stigende omfang aktivt del i valget af klimavenlige løsninger.

Regeringen pålægges at sikre borgerne og institutionerne fuld frihed til frit at vælge kostløsninger, og hvad der skal på tallerkenen.« (Forslag til vedtagelse nr. V 49).

Tak.

Kl. 14:26

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Det fremsatte forslag til vedtagelse indgår i debatten sammen med de andre forslag.

Den første korte bemærkning kommer fra hr. Søren Egge Rasmussen. Værsgo.

Kl. 14:26

Søren Egge Rasmussen (EL):

Nye løsninger og at sikre frit valg – det lyder jo rigtig godt. Hvad nu, hvis man er på en arbejdsplads, hvor der er en kantine, der har dagens varme måltid, og dagens varme måltid så er noget, der indeholder kød, hvad er det så for et frit valg, man har i den kantine? Det er jo valget mellem ikke at spise og spise det, der er.

Det har jo været debatteret lidt – det der med at indføre sådan en ret til, at man kunne få lov til at vælge noget uden kød – altså om det skal være noget, der er en ret, og i hvilket omfang det skal udbredes. Og nu har vi så en anden vedtagelsestekst, hvor det jo så medfører, at det så skal undersøges, om vi kunne komme frem til, at vi dér har et valg. Kan ordføreren ikke se, at for dem, der ikke spiser kød, er det sådan set ret væsentligt, at man kan få noget at spise, hvis man f.eks. er på arbejde?

Kl. 14:27

Erling Bonnesen (V):

Jamen nu præciserer spørgeren så ikke lige, hvad det er for en arbejdsplads. Som jeg hørte det, siger spørgeren »en arbejdsplads«, og det kunne jo så f.eks. være inden for det offentlige. Men et eller andet sted er det jo næsten ligegyldigt – står jeg lige og tænker – om det er på en offentlig eller privat arbejdsplads, for i vores oplyste, gode demokratiske samfund er der jo, uanset hvor man er, en god tilgang til at deltage i debatten, også på den enkelte arbejdsplads. Næsten uanset hvor det er, har man jo gode muligheder for at påvirke tingene. Og sådan opfatter jeg egentlig at det er. Hvis det drejer sig om en kommune, får man jo dér debatteret det, og min egen erfaring, i hvert fald fra dengang, jeg selv var i det kommunale, er, at så lægger man det ud til børnehavestyrelserne og de forskellige brugerråd, og så får man drøftet tingene.

Det er faktisk også min opfattelse, at rundtomkring i både kommuner og regioner og ude på arbejdspladserne udvikler man netop på det, sådan at der så vidt muligt bliver taget hensyn til alle de forskellige interesser. Hvis der kun lige er én, der vil have en bestemt ret, kan det måske være et problem – det skal jeg ikke kunne sige – men ellers er det sådan i forhold til udviklingen, og det tror jeg vi alle sammen kan se, at lige så snart der dukker et ønske op, der har den der sådan passende vægt og fylde, så bliver der også taget højde for det i tilrettelæggelsen af de forskellige kostplaner.

Kl. 14:29

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:29

Søren Egge Rasmussen (EL):

Så vi er dér, hvor det sådan er op til det lokale, og så kan man altså have mennesker, som arbejder i staten eller i en kommune eller region, og som går på arbejde hver dag og skal tage madpakken med, indtil de har fået tilkæmpet sig en mulighed for at kunne spise den mad, man kan købe i en kantine. Altså, det er jo egentlig, synes jeg, noget gammeldags. Jeg synes egentlig, det er fedt, hvis man kommer frem til at kunne opnå flere rettigheder.

Kan ordføreren ikke se, at det, at alle kan købe noget, der er tilberedt i en kantine, er noget, som vi bør tilstræbe, hvis det er sådan, at man er på en arbejdsplads, der har en kantine?

Kl. 14:29

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:29

Erling Bonnesen (V):

Jeg synes faktisk, det er et moderne Danmark, når man på de forskellige institutioner – igen uden at nævne dem alle sammen – selv kan påvirke, hvad det er, der skal være på hylderne og i kantinen. Og jeg oplever også, at der her er variation og en kreativ udvikling.

I Venstre er vi for det hele. Det er forbrugerne, der afgør, hvad det er, der skal på tallerkenen, og når der er et tilstrækkeligt stort ønske om at få nogle af de sidste nye plantebaserede produkter på tallerkenen, så tager man det jo også til sig – så producerer man det også, og så bliver det jo også tilbudt. Landmanden er jo også interesseret i sammen med fødevarer virksomheden at producere og udvikle det, lige så snart der er en efterspørgsel efter det. Og det er jo i gang. Vi er vel også på det område et af de lande, der er længst fremme i skoene, og det glæder mig da.

Kl. 14:30

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 14:30

Anders Kronborg (S):

Jamen først og fremmest tak til hr. Erling Bonnesen for at tale Fødevarer Danmark op. Det synes jeg er prisværdigt, for vi har i virkeligheden rigtig meget, vi kan være stolte af i Danmark. Der er et vækstpotentiale inden for det grønne. Vi er foran på lange stræk, når det handler om dyrevelfærd. Vi har utrolig mange tusinde arbejdspladser inden for erhvervet. Det er vigtigt at tale mulighederne op, så tak for det.

Når jeg siger det, er det også, fordi det undrer mig, at Venstre er så statiske, at de allerede på nuværende tidspunkt afviser enhver form for undersøgelse af at give muligheder. Det her forslag til vedtagelse, som er fremsat af bl.a. SF og Enhedslisten, koncentrerer sig jo ikke om de private virksomheder. Det koncentrerer sig udelukkende om de offentlige køkkener. Det, det sådan set siger, er, at man inden 2022 skal undersøge mulighederne for, at der kan vælges et 100 pct. plantebaseret måltid. Det binder jo ikke nogen, det pålægger regeringen at undersøge. Der er det bare, at jeg er lidt nysgerrig på, hvorfor Erling Bonnesen slet ikke er nysgerrig på det her felt.

Kl. 14:31

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:31

Erling Bonnesen (V):

Jamen vi er hverken smalsporede eller snæversynede eller imod at få tingene undersøgt. Jeg har jo lige selv svaret på ordførerens

spørgsmål, for jeg synes, det er helt fint at få undersøgt tingene. Så har jeg bare markeret, at vores bane er så bred som overhovedet muligt, i forhold til at man får den lokale selvbestemmelse ind i tilrettelæggelsen af det. Og jeg har også lige svaret den foregående spørger, at vi jo efterhånden kan se rundtomkring – og vi debatterede det for – at forskelligheden er stor. Og der skal være plads til den der store forskellighed. For vores smagsløg er forskellige, og der kan være egenspecialiteter, og der kan være lokale forhold, der gør det. Det synes jeg bare er godt. Så vi er for det hele, men det skal bare være et lokalt valg.

Kl. 14:32

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:32

Anders Kronborg (S):

Jamen jeg kan sagtens se, at Erling Bonnesens argumenter kunne holde i den ideelle verden. Udfordringen er bare, at det ikke altid er den ideelle verden. Erling Bonnesen sagde til den forrige spørger noget med, at forbrugerne afgør det. Men forbrugerne afgør det jo ikke. Der må jeg bare sige, at hvis det kun er pølsehorn og ketchup, der er på menukortet, så er det jo ikke forbrugerne, der afgør det. Så har forbrugerne ikke noget valg.

Det er sådan set, synes jeg, en mulighed for, at vi styrker forbrugernes valg, så de har valgmuligheder, og så de har frit valg. Og der synes jeg bare, det er ærgerligt, at et liberalt parti faktisk allerede nu siger: Det vil vi slet ikke høre tale om; vi vil slet ikke være med til at undersøge mulighederne for, at vores borgere i forhold til de offentlige institutioner kan få et frit valg. Nej, for det skal institutionsejere ifølge Erling Bonnesen nemlig bestemme, men ikke borgerne via deres frie valg.

Kl. 14:33

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:33

Erling Bonnesen (V):

Jeg er helt sikker på, at man ikke engang kan finde en institution et sted, hvor de kun har en bestemt ting på. Nu nævner spørgeren selv pølsehorn. I Odense er jeg helt sikker på, at der så ville blive taget kontakt til enten borgmesterkontoret eller regionskontoret, hvor man sagde, at kan vi så ikke lige se at få en anden ledelse på der, for vi skal have nogle mere varieret. Jeg ser det faktisk den anden vej rundt, nemlig at der er stor variation i det, og det er min erfaring, at når ansvaret lige præcis ligger der – og også mulighederne ligger der, kan vi sige – så er man dejligt kreativ og god til at få det her sammensat godt og varieret. Hvis det drejer sig om børnehaver, er der selvfølgelig også forældrebestyrelser og brugerbestyrelser, men der er også plejehjem osv. Man kan jo bare lægge mærke til antallet af de klager, der kommer, altså hvor få klager, der egentlig kommer over det.

Så vi har ikke noget imod, at man undersøger nogle flere ting. Undersøg bare alt det, I vil. Det skal bare efter vores opfattelse være sådan, at det er et lokalt valg, og at det er forbrugeren, der bestemmer, afhængigt af hvor vi er.

Kl. 14:34

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Carl Valentin.

Kl. 14:34

Carl Valentin (SF):

Som man kan se oppe på skærmene og i vores papirer, er grunden til, at vi har den her debat, at Klimarådet er kommet med en kritik af vores madvaner og har sagt, at vi skal spise meget mindre kød, og de er også kommet med en række konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan sikre, at der bliver spist mere bæredygtigt i Danmark. Derfor vil jeg egentlig bare gerne høre hr. Erling Bonnesen: Hvis hr. Erling Bonnesen nu var fødevareminister, hvilke af Klimarådets anbefalinger kunne han så forestille sig at man implementerede i Danmark i forhold til at sikre, at vi får nogle mere bæredygtige madvaner?

Kl. 14:35

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:35

Erling Bonnesen (V):

Jamen jeg synes, det er fint, at Klimarådet og andre forskellige organisationer kommer med deres forskellige bud på det. Jeg glæder mig også over, at borgerne, forbrugerne i bred forstand, tager det til sig. Der kan også være nogle generationsforskelle på, hvor meget og hvor lidt plantebaseret mad man vælger, men der er jo faktisk en god og positiv udvikling i gang i forhold til det plantebaserede. Og det glæder da også mig, at der er det. Det skal bare være forbrugeren selv, der bestemmer det.

Kl. 14:35

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:35

Carl Valentin (SF):

Jeg synes ikke helt, det var et svar på spørgsmålet, men det går nu nok. Jeg kan i hvert fald sige, at noget af det, som virkelig ville batte, ville være, hvis vi lavede nogle måltal i forhold til at se, hvor meget udledningen fra kosten i de offentlige køkkener skulle bringes ned. Så ville der være metodefrihed derude, i forhold til om man skal servere noget mindre af en bestemt slags kød eller nogle andre typer kød og sådan noget. Det ville i hvert fald rykke rigtig meget. Kunne hr. Erling Bonnesen forestille sig, at man lavede sådan nogle måltal, ligesom man f.eks. har gjort i København og Aarhus?

Kl. 14:36

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:36

Erling Bonnesen (V):

Der ser vi jo nok den virkelige forskel på en SF'er og en Venstre-emand, hvor SF'eren jo godt kan lide at snakke lidt frihed, men når det så kommer til stykket, vil man egentlig godt fra bjerget, fra Borgen, lige diktere, hvad det er, der skal ske derude. Jeg går den anden vej rundt og siger, at jeg bruger ordet frihed, men mest mulig frihed, for man skal netop have lov til at bestemme selv.

Jeg glæder mig så også over, at der er en stor variation. Jeg glæder mig også over, at der er en positiv, stigende udvikling, også på det plantebaserede område, og det er baseret på forbrugers valg, og det er ikke, fordi vi her fra Borgen har besluttet at det skal være sådan. Det må da også glæde spørgeren, at vi faktisk her i Danmark er nogle af dem, der er længst fremme i skoene på det område. Vi har da også været ude til et par enkelte arrangementer sammen undervejs, og der kan man glæde sig over, at der er god gang i den. Vi giver dem jo opbakning derude, for de skal da bare gå til den. Og man er også klar til at producere det derude, efterhånden

som der bliver efterspørgsel på det. Så det behøver vi sådan set ikke at bruge mere tid på herinde. Det er bare at sige til dem: Gå i gang.

Kl. 14:37

Den fg. formand (Christian Juhl):

Fru Susanne Zimmer.

Kl. 14:37

Susanne Zimmer (FG):

Tak. Jeg tænker, at ordføreren anerkender, at grøn kost er mere klimavenlig end en meget kødbaseret kost. Tidligere spurgte ordføreren ind til, om det ikke var for stort et beløb, der blev brugt på at fremme kostrådene, så de bliver benyttet, men det beløb, der bliver brugt til at statsfinansiere reklamer for kød, er jo større. Er der ikke et problem i det, også når man anerkender, at reklamer faktisk har en betydning?

Kl. 14:37

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:37

Erling Bonnesen (V):

Jamen jeg har da også lagt mærke til, at både Danish Crown og Arla og også flere både store og små fødevarevirksomheder også har taget det plantebaserede til sig og er begyndt at udvikle på det. Så jeg er da helt stensikker på, at lige så snart de er klar med de plantebaserede varer på hylderne, vil de også begynde at prioritere deres reklamekroner efter det. Så det er jeg helt rolig ved. Det skal markedet og de selv nok finde ud af.

Kl. 14:38

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til hr. Erling Bonnesen. Der er ikke flere korte bemærkninger. Jeg vil gerne byde velkommen til hr. Søren Egge Rasmussen fra Enhedslisten, De Rød-Grønne.

Kl. 14:38

(Ordfører)

Søren Egge Rasmussen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til Klimarådet for at komme med deres anbefalinger. Jeg har lidt kaldt det for Klimarådets julegave til regeringen, og så har jeg været lidt spændt på, om regeringen ville bruge julegaven. Jeg vil også gerne sige tak til SF for at have rejst den her forespørgselsdebat.

Det er jo lidt forskelligt her i Folketinget, hvornår man fornemmer, at nu er der noget, der flytter sig. Men når jeg sådan kigger tilbage på, hvad der er blevet opnået, efter vi har skiftet regering, så har vi jo opnået noget. Så har vi jo via landbrugsaftalen og via finanslovsaftaler opnået resultater, der vedrører vores kost.

Jeg synes, at det, Klimarådet kommer med, er meget tankevækkende. Vi skal altså ændre vores kostvaner. Vi skal sådan set også skrue ned for den animalske produktion i Danmark for ligesom at komme videre. Det er jo hovedoverskriften i det. Jeg synes, det er glædeligt at se, at vi har landet en aftale om at realisere plantefonden. Vi skal til at lave en fond, hvor aktørerne i landbruget og fødevaresektoren kan søge om støtte, hvis det er sådan, at de vil udvikle plantebaserede produkter. Jeg tror, der kommer rigtig meget ud af det.

Vi har i Danmark en lang tradition for at dyrke ærter. Vi har så bare ikke gjort det så meget på det seneste. Det har tidligere været en væsentlig del af en landarbejderkost, altså i almindelige menneskers kost. Det kan det jo sagtens blive igen. Vi er jo endt sådan et mærkeligt sted, hvor vi importerer alle mulige bælgfrugter fra hele verden. Men de bælgfrugter, som vi uden problemer kan

dyrke i Danmark, er nogle, vi skal til at opprioritere. Det kan vi så støtte med den her plantefond.

Kl. 14:43

Jeg synes også, det er interessant, at vi har elementer af landbrugsstøtten, som sådan set kan gå til at fremme, at vi i højere grad producerer fødevarer end foder. Altså, vi er et landbrugsland, hvor 80 pct. af landbrugsarealet går til foderproduktion. Globalt er det 70 pct. Der er noget helt galt. Det er jo der, potentialet for omlægning og klimaeffekt er, altså ved at omstille vores produktion. Vi skal frem til at have færre husdyr, og vi skal have mindre kød på bordet.

Vi diskuterer ofte, hvad vi kan gøre i forhold til de offentlige køkkener. Jeg tror, de er utrolig vigtige, for det er jo der, man kan blive inspireret, fordi man får serveret noget andet mad. Og jeg tror vitterlig, at man skal vinde på den gode smag. Og det, at man til en eller anden offentlig bespisning får et godt plantebaseret måltid, kan jo gøre, at man vil gå hjem og forsøge at kopiere det.

Så er det også mit indtryk, at de unge – nu er der ikke så mange på tilhørerpladserne lige i øjeblikket – har et eller andet kæmpe potentiale for at påvirke samfundet, for det er jo ikke kun det, de selv vælger at spise; det er sådan set også den påvirkning, der sker, når de spiser derhjemme og har et ønske om at spise mindre kød. Det giver visse udfordringer. Jeg har hørt om mange konflikter op til jul, for hvad er det dog, man skal spise, fordi der er nogle, der har skiftet kostvaner?

Når man skal kigge på løsningerne, ser vi jo meget frem til, at vi kommer til at indføre en CO₂-afgift også for landbruget. Så er det ikke kun småbeløb på en finanslov, så er det ikke kun nogle større beløb i en landbrugsaftale, men så er det sådan set noget, der går ind og påvirker produktionen ude i det enkelte landbrug, og det vil have en effekt. Det vil gøre, at der er nogle plantebaserede fødevarer, som vil have en mindre CO₂-afgift end de belastende produkter.

Jeg ser meget frem til den næste finanslov, for jeg går meget ind for at bedømme politikere, inklusive regeringen, på deres handlinger, og nu har vi altså hørt, at det grønne er blevet vigtigt for statsministeren, og finanslovsforslaget fra en regering er jo en af de store ting. Jeg synes, det bliver spændende at se det, for jeg har jo ved de sidste to finanslove oplevet, at det godt nok har været fedtet, når det har drejet sig om, hvilke grønne elementer der har været i udspillet. Så har vi – De Radikale, SF og Enhedslisten – sådan set været rimelig dygtige til at tilkæmpe os noget. Det har så gjort, at man kunne gå ud og proklamere, at man havde en grøn finanslov. Men jeg synes virkelig, at vi skal gøre det bedre næste gang. Det kunne jo være, at de der småbeløb, som ministeren tidligere har omtalt vi har øremærket til køkkenomstillinger osv., kunne blive til nogle større beløb.

Perspektivet i det her er jo, at dårlig kost koster samfundet 40-50 mia. kr. årligt. Hvis vi bare kan komme frem til, at det var Klimarådets kostråd, som jo altså ikke er en veganerkost, man fulgte, ville samfundet spare 40-50 mia. kr. årligt, fordi vi ville opnå en bedre folkesundhed og få et længere liv. Det synes jeg da er værd at gå efter.

Kl. 14:43

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Erling Bonnesen. Værsgo.

Kl. 14:43

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Nu er dansk demokrati jo heldigvis indrettet sådan, at der normalt skal flere partier til at danne et flertal, men hvis nu Enhedslisten et øjeblik kunne diktere fuldstændig, skulle kødproduktionen så afskaffes i Danmark? Skulle man standse investeringerne i enhver form for animalsk produktion, eller hvor langt skulle man gå?

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:43

Søren Egge Rasmussen (EL):

Jeg tror sådan set, at vi skaber de bedste langvarige løsninger, hvis der er flere partier, der er med i det, men jeg kan også godt se nogle store ulemper i at være ti partier med i en landbrugsaftale. Enhedslistens politik er som det første skridt at halvere den animalske produktion i Danmark. Det er første skridt, og så kan man så gå videre. Vi har jo udelukkende økologisk produktion i landbrugssektoren som vores politik, og det ville jo medføre cirka den der halvering af den animalske produktion. Så det skal tages step by step, og de der fejlinvesteringer i svinestalde og deslige skal jo stoppe. Vi skal jo have en afviklingsplan for de animalske landbrug, og jeg synes virkelig, at man skulle udnytte de her muligheder, der er, altså at man kan se, at der er så mange landmænd, som er ældre, og som står over for at skulle lave et skifte. Det kan være et skifte til, at en statslig jordbrugerfond opkøber meget store arealer og afvikler animalsk produktion, hvilket medfører, at vi kan leve op til EU's vandrammedirektiv. Det bliver rigtig godt.

Kl. 14:44

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:44

Erling Bonnesen (V):

Ordføreren har næsten svaret på det. Men bare lige for at følge det op vil jeg sige, at ordføreren selv siger, at første skridt er en halvering af den animalske produktion, men det er et skridt på vejen. Og som jeg forstår det – og det er spørgsmålet – er det så en endelig afvikling af den animalske produktion i Danmark så hurtigt som muligt, det handler om.

Kl. 14:45

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:45

Søren Egge Rasmussen (EL):

Det er ikke en total afvikling af den animalske produktion i Danmark, men for os er grisen ikke et helligt dyr, men det kunne godt virke, som om den er det for Venstre. Vi er havnet et helt forkert sted med den kæmpe animalske produktion, vi har i Danmark, og det er der mange negative effekter af. Jeg tror sådan set godt, at man kan have gode økologiske landbrug i fremtiden, hvor der er en mindre animalsk produktion som noget ganske naturligt i den bæredygtige produktion, der kører.

Kl. 14:45

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og derfor går vi over til fru Mette Hjermind Dencker fra Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:45

(Ordfører)

Mette Hjermind Dencker (DF):

Tak for det. Jeg tilhører en minoritet, og jeg mener ikke, at det alene er, fordi jeg er DF'er, men i partiet tilhører jeg en minoritet, fordi jeg er vegetar. Det er meget, meget atypisk for en DF'er, kan jeg bare sige, når jeg sammenligner mig med de andre i baglandet. Det er mit eget personlige valg. Men summen af mine synder er bestemt

ikke mindre af den grund. Jeg har rigtig dårlig samvittighed, når jeg spiser mine laster, som er macadamianødder, som kommer Hawaii, eller ananas, der kommer fra Brasilien, eller mangoer fra Myanmar, som bliver fragtet på tværs af kontinenter med en forfærdelig CO₂-udledning til følge.

Når man så er vegetar, bliver man også lidt miljøskadet, når man er rundtomkring. Når jeg f.eks. har fornøjelsen, eller hvad man nu kan sige, af at være indlagt på et sygehus, så ser jeg, at udbuddet af vegetarmad er ganske fint. De er søde til at tage hensyn til ens særlige behov. Når jeg kommer og besøger min onkel på plejehjem og jeg ser madplanen, så kan jeg også se, at der er vegetariske alternativer. Det er generelt min opfattelse, at lokaldemokratiet fungerer rigtig godt. Folk er gode til at finde alternativer derude, og det synes jeg virkelig de skal have credit for, så vi alle sammen kan være her.

Til gengæld har jeg oplevet noget bekymrende, når det modsatte så er tilfældet. Når man prøver at sige, at så skal der være et vegetarvalg alle steder, så oplever jeg, at det så sker på bekostning af dem, der spiser kød. Det er, fordi der er mangel på ressourcer i køkkenet, for når de nu bliver påtvunget, at de skal have vegetarmad, så er det bare det, de laver. Så det er også noget, vi skal være opmærksomme på.

I Venstre kan de godt lide at drikke øl. I Socialdemokratiet kan de godt lide at spise røde pølser, og der er også en socialdemokrat, der snart skal have en pølsevogn til sin fødselsdag; det lyder rigtig hyggeligt. I Dansk Folkeparti kan vi godt lide at spise flæskesteg. Hos De Konservative kan de godt lide at drikke rødvin. Der findes ikke nogen, der er mere inkompetente til at fastlægge kostråd end os politikere. Tak.

Kl. 14:48

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der er en kort bemærkning fra hr. Carl Valentin. Værsgo.

Kl. 14:48

Carl Valentin (SF):

Jeg kan starte med sige, at det ikke er politikerne, der har fastsat kostrådene. Det er jo rigtigt nok, at det er ministeriet, der har sat processen i gang, men heldigvis er vi ikke diætister alle sammen og skal sidde og have nørdet det, for det har man jo haft en masse eksperter til at kigge på. Så de her kostråd er jo ikke lavet som sådan af politikere. Det tror jeg bare lige jeg vil understrege.

Så tror jeg også, at jeg vil sige til fru Mette Hjermand Dencker, at hun slet ikke skal være så bekymret over fragten af nogle af de fødevarer, hun spiser, for virkeligheden er faktisk, at det kun er 5-10 pct. af udledningen fra den mad, vi spiser, som kommer fra transport og emballage. Det er langt vigtigere, hvad vi spiser, end hvor det kommer fra. Det kan måske virke lidt ikkeintuitivt, men det er jo, fordi det, når man f.eks. vælger at spise kød, godt kan være, at man spiser dansk gris, men foderet kommer stadig væk fra Brasilien, og det bliver sejlet ind med skibe. Så jeg synes slet ikke, ordføreren skal være så bekymret, hvis hun spiser vegetarisk. Jeg tror hellere, hun skal notere sig, at hun faktisk gør det, som der i rigtig høj grad er brug for, nemlig at vi spiser meget mere plantebaseret, hvis vi skal passe på kloden.

Kl. 14:49

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:49

Mette Hjermand Dencker (DF):

Jeg havde svært ved at finde spørgsmålet i det, men tusind tak for informationen. Jeg kan bare sige, at jeg ikke spiser alle de der køderstatninger, som er fulde af soja; dem holder jeg mig også fra. Men tak for info.

Kl. 14:49

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:50

Carl Valentin (SF):

Selv tak. Det er jo en kort bemærkning, man kan tage her, så man skal ikke nødvendigvis stille et spørgsmål. Man kan også bare komme med en kommentar, og det valgte jeg så at gøre.

Men det kan godt undre mig lidt, at Dansk Folkeparti som et parti, der virkelig er kendt for at kæmpe for de ældre, ikke er lidt mere optaget af det her med plantebaseret mad i offentlige køkkener, for der har jo faktisk været mange historier med ældre mennesker på plejehjem, som er vegetarer, men som har følt sig presset til at spise f.eks. kylling og fisk, fordi der ikke har været nogen gode plantebaserede muligheder. Skal det ikke være sådan, at de ældre altid har friheden til at vælge at spise vegetarisk, hvis de ønsker det?

Kl. 14:50

Mette Hjermand Dencker (DF):

Jeg har ikke oplevet det. Der er nemlig forskel på det i den her debat. Der er daginstitutioner, arbejdspladser osv., hvor man har muligheden for at have sin egen madpakke med, men når man er ældre og bor på et plejehjem og ikke har andre muligheder og er prisgivet den mad, der er der, så skal der være de muligheder. Men jeg synes ikke, at det er nødvendigt at lovgive, så længe vi har et system, som fungerer rigtig godt lokalt, og hvis ikke det gør det, vil jeg meget gerne have nogle sager, og så kan vi se på det til den tid.

Kl. 14:51

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 14:51

Anders Kronborg (S):

Jeg er sådan set lidt nysgerrig på, om Dansk Folkeparti har ændret ikke bare tilgang, men også en holdning til, hvor meget vi politikere skal blande os i kosten i de enkelte institutioner, for jeg sidder her med en artikel fra TV 2 fra tilbage fra 2016 – så mange år er det ikke siden – og der kan jeg se, at Dansk Folkeparti mener, at der med jævne mellemrum i kommunale institutioner, og det er f.eks. vuggestuer og børnehaver, skal serveres medister, skal serveres svinekoteletter, skal serveres frikadeller. Der må man da i høj grad sige, at det er politikerne inde på Christiansborg eller ordførerens eget parti, der siger det her. Så jeg skal bare vide: Har I ændret fuldstændig holdning til det, og må vi politikere nu slet ikke blande os i noget?

Kl. 14:51

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:52

Mette Hjermand Dencker (DF):

Nej, vi skal gribe ind, hvis der sker det, at der er mange institutioner, der helt undgår svinekød, fordi de vil tage hensyn til et muslimsk mindretal. Det skal vi gribe ind over for. Så selvfølgelig har vi ikke ændret holdning til det. Vi skal samtidig bevare de danske madvaner og sikre, at de ikke bliver udfaset, fordi der kommer nogle folk fra andre religioner eller andre bølger af velmenende folk, der synes, man skal have en anden kost på programmet. Der er det vores holdning i Dansk Folkeparti, at vi værner om den danske kost.

Den fg. formand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 14:52 i køen i Netto i ulvetimen og er lidt småsulten. Men det handler jo ikke om klima, det handler om god husholdning.

Anders Kronborg (S):

Undskyld, så er jeg bare lidt rundt på gulvet, for ordføreren har netop tilsluttet sig en vedtagelsestekst, hvor der står:

»Regeringen pålægges at sikre borgerne og institutionerne fuld frihed til frit at vælge kostløsninger, og hvad der skal på tallerkenen.«

Det giver altså ikke mening – det giver altså ikke mening – hvad der står her i vedtagelsesteksten, sammen med det, ordføreren siger her på talerstolen. Så hvad er op og ned?

Kl. 14:52

Kl. 14:53

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 14:53

Mette Hjermind Dencker (DF):

Det er, at de skal have fuld frihed til at vælge, hvad de vil spise derude, og at vi ikke skal diktere, at de skal have grøn vegetarisk mad, som det her forslag går ud på i forbindelse med klimavenlig mad.

Hvad angår det andet, skal vi altid bare være opmærksomme på det, hvis der er nogle tendenser, som skrider til himlen og trækker i en helt anden retning, og så skal vi gribe ind der på nøjagtig samme måde, som hvis der er plejehjemsbeboere, som er vegetarianer, som ikke kan få deres vegetarmad, som de betaler i dyre domme for, når de bor på plejehjemmet. Det er også et andet område, hvor vi kunne skride ind til den tid. Men vi skal gøre det der, hvor problemerne er.

Kl. 14:53

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til fru Mette Hjermind Dencker. Der er ikke flere korte bemærkninger. Jeg vil gerne byde velkommen til fru Mette Thiesen fra Nye Borgerlige.

Kl. 14:53

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Du er, hvad du spiser, har ministeren lige sagt. Ja, jeg vil i hvert fald hellere være en lækker steg end en slatten asparges. Jeg har jo tidligere krydset lidt klinger med ministeren i den såkaldte broccoligate. Det var, da jeg var kritisk, fordi ministeren delte en kampagne om en ny politisk satsning om at spise varieret og klimavenligt: Broccoli er sundt, men ikke, hvis det er det eneste, du spiser. Arh, okay, hold da op, siger du det? Det er rimelig gængs viden, og det er altså at tale ned til danskerne. I Nye Borgerlige mener vi sådan set godt, at danskerne selv kan styre, hvad de indtager, og intet ligger mig fjernere end at skulle diktere andres kost.

Det betyder ikke, at jeg er imod forebyggelse af alvorlige sygdomme, som ministeren skrev, fordi jeg kritiserede brugen af skatter kroner på at belære danskerne om kostråd. Jeg er ikke imod forebyggelse; jeg er imod frås med danskernes penge. Og den formulering, at du er, hvad du spiser, kender jeg særdeles godt. I Nye Borgerlige er vi ikke imod kostråd, og som hjemkundskabslærerinde har jeg undervist i madpyramiden og madens madtekniske egenskaber og næring. Desuden har jeg også fortalt både mine elever og i øvrigt også mine egne børn om, at man ikke skal spilde mad, hvordan man kreativt kan benytte rester, fryse dem ned og dermed både spare penge og spise sundt, fordi man samtidig sparer alle de der lidt usunde lynkøb, man – i hvert fald jeg – har tendens til, når man står

i køen i Netto i ulvetimen og er lidt småsulten. Men det handler jo ikke om klima, det handler om god husholdning.

Formuleringen og madpyramiden har jo sådan set været her længe. Danskerne ved godt, hvad der er sundt og godt, og rådene og pyramiden har ikke ændret sig synderlig meget, siden den allerførste madpyramide kom i 1976. Dengang var der fem kostråd: Spis varieret, spis mindre fedt, spis mindre sukker, mere groft, og spis ikke for meget. Det er jo ganske almindelig sund fornuft også den dag i dag. Madpyramiden har jo også gennem tiderne været påvirket af modens luner. I 1980'erne var den bl.a. præget af tidens slanke- og fitnessstrend, og nu er den så præget af klimaet. Den klimavenlige madpyramide blev iøvrigt produceret af Coop allerede i 2011, så ministeriet og ministeren er faktisk en lille smule bagefter. De nye kostråd kom i 2019, og siden er der brugt helt utrolig mange millioner kroner af danskernes penge – og det ser ud til, at der skal bruges endnu flere – på frås i forbindelse med formynderi om klimakost. Suk!

Det giver ikke nogen mening. Og jeg glæder mig rigtig meget til at få det samlede overblik over, hvor mange millioner kroner der egentlig bliver brugt på omstilling af køkkener, klimakostpop og broccolireklamer. Det vil højst sandsynligt bare bekræfte mig i, at der også her er en helt vanvittig omgang frås med danskernes skattekrone. For danskerne vil gerne spise sundt. Det gør vi faktisk også helt generelt. Og der har vi voksne jo også et ansvar over for vores børn. Og det har som tidligere beskrevet vi lærere, der skal undervise i det og fortælle børnene om sund og nærende kost i forbindelse med madkundskabsundervisning, som det hedder i dag, bl.a. for deres sundheds skyld, men altså ikke på grund af perifere klimamål, der alligevel ikke gør den store forskel i det samlede hele.

Lad os slå det helt klart fast i forhold til den yderste venstrefløj: Danske landmænd er klimahelte. Dansk landbrug er en del af dansk kultur, men denne del af Danmarks kultur er alvorligt truet, fordi venstrefløjen spreder myter i befolkningen om, at danske landmænd både sviner, ødelægger klimaet, piner deres dyr og fylder svinekødet med antibiotika. Dermed har de gået jorden – for at bruge et passende udtryk – for en politisk linje, der direkte sigter imod at tilintetgøre landbruget.

Derfor må og skal danskerne selvfølgelig være oplyste, inden det er for sent. De skal vide, at de mere end nogen sinde kan være stolte af det danske landbrug, for vi har nok verdens bedste målt på både CO₂-udledning, miljøvenlighed og dyrevelfærd. Og takket være en målrettet indsats og en innovativ landbrugssektor er danske landmænds forbrug af antibiotika faldet med 38 pct. siden 2009. Når man sammenligner Danmark med andre europæiske lande, der også har en stor svineproduktion, ligger vi lavest målt i gram pr. gris. Og når det kommer til pesticider, viser stikprøver af danske og udenlandske grønsager, at der er markant flere pesticidfund i udenlandsk frugt og grønt. I stikprøver fra hele EU var det kun 28 pct. af frugterne, der ikke indeholdt pesticidrester, og i stikprøver fra Danmark var det hele 56 pct. af frugterne, der var helt fri for rester. Så kan man igen opfordre til også bl.a. at købe dansk i sæson. Det gjorde jeg i øvrigt også som hjemkundskabslærer, og det er også sund fornuft.

Men derfor mener jeg også, at vi har verdens bedste landbrug, og i Nye Borgerlige ønsker vi generelt mindre stat og mere menneske. Og hvis man virkelig ønsker, at danskerne skal have mulighed for også at købe mere sundt ind – altså *alle* danskere – kunne man jo passende sænke skatterne og afgifterne generelt og sikre, at politikerne bestemmer meget mindre og danskerne bestemmer meget mere selv, også over flere af deres egne penge. For danskerne kan godt, og de vil godt. Tak for ordet.

Kl. 14:59

Kl. 15:02

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der er en kort bemærkning fra hr. Carl Valentin. (*Mette Thiesen* (NB): Det havde jeg næsten også regnet med).

Kl. 14:59

Carl Valentin (SF):

Først og fremmest vil jeg bare sige, at jeg simpelt hen synes, at det er en så mærkværdig en argumentation at sige, at venstrefløjen vil tilintetgøre landbruget. Uden et landbrug har vi jo ikke noget mad, og derfor er det fuldstændig åbenlyst, at det, som nogle af os, der ønsker en mindre animalsk produktion, ønsker, ikke er at tilintetgøre landbruget, det er at omstille det, så vi producerer langt flere planter og færre dyr. Det er jo ikke en tilintetgørelse af landbruget, det er en udvikling af landbruget, og det er noget fuldstændig andet.

Men jeg kan høre, at fru Mette Thiesen er meget optaget af de få millioner, der bliver brugt på at promovere de nye kostråd, og derfor vil jeg også bare høre fru Mette Thiesen, om hun ikke anerkender, at samfundet kan spare milliarder af kroner, som en rapport fra Københavns Universitet har vist, hvis vi sørger for, at danskerne får nogle mere bæredygtige madvaner.

Kl. 15:00

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 15:00

Mette Thiesen (NB):

Det bliver svært at svare på begge spørgsmål. Jeg synes sådan set, at den yderste venstrefløjs argumentation i forhold til landbruget står alene i det her og for sig selv. Jeg er også rigtig glad for, at vi i den borgerlige opposition stod sammen og sikrede, at der blev lavet en landbrugsaftale, som faktisk sikrede landbruget imod venstrefløjens idéer.

Med hensyn til det sidste, som ordføreren spørger om, synes jeg faktisk, det er rigtig vigtigt at kigge på, hvem det egentlig er med hensyn til kost. Generelt set spiser danskerne rimelig sundt og varieret, men det er klart, at der også er en social slagside i det her, og det er jo der, at en generel skatte- og afgiftslettelse vil komme ind. Jeg har ikke mødt nogen, der ikke gerne ville give deres børn et rigtig sundt og nærende måltid mad, jeg har ikke mødt de forældre, jeg har aldrig nogen sinde mødt dem. Men nogle gange handler det måske også om, at der er nogle andre ting, der bliver sparet på, hvis også man skal have råd til det. Så på den måde kan man sige, at hvis Socialistisk Folkeparti vil være med til generelt at sætte skatter og afgifter ned, så danskerne kan få lov til at beholde flere af deres egne penge, så kunne det også være, at der var flere, der havde råd til at købe de sunde alternativer.

Kl. 15:01

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 15:01

Carl Valentin (SF):

Jeg vil så fortælle fru Mette Thiesen, at den analyse, som Københavns Universitet har lavet, viser, at hvis danskerne i gennemsnit spiser efter kostrådene, ikke at vi alle sammen gør det, men bare i gennemsnit, sparer vi 600 mio. kr. om året alene i sundhedsvæsenet, og der er samlet samfundsøkonomiske gevinster på omkring 12 mia. kr. om året. Så de der pebernødder, som fru Mette Thiesen kerer sig så meget om i forhold til at promovere kostrådene, er altså ingenting, i forhold til hvad vi får ud af det, hvis vi faktisk gør en indsats her.

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 15:02

Mette Thiesen (NB):

Nu har jeg ikke fået det samlede overblik endnu, men jeg synes virkelig, det er problematisk, hvis der står politikere og siger til danskerne, at 4 mio. kr. af deres penge er pebernødder. Det er mange penge, det er rigtig mange penge. Det er det i hvert fald for ganske almindelige danskere derude.

Men jeg tror egentlig, jeg vil referere til noget af det, som ministeren sagde i sin tale, for ministeren refererede fra et citat, som jeg tror Svend Brinkmann skrev, og jeg tror også, at vi alle sammen sad og grinede. Man kunne reducere livslysten med 93 pct., hvis man spiste gulerødder i stedet for fredagsslik osv. osv. Det her handler grundlæggende set også om folks eget frie valg. Danskerne ved godt, hvordan de skal spise sundt og varieret, men nogle gange vælger man også anderledes, og det skal danskerne simpelt hen have lov til, og der har vi bare stor tiltro til danskerne generelt i Nye Borgerlige.

Kl. 15:03

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 15:03

Anders Kronborg (S):

Nu er det jo også muligt bare at give en kort bemærkning. Men jeg køber ikke rigtig præmissen, som fru Mette Thiesen siger, om, at hvis bare man sænker skatten, så er der råd til mere sund kost. For hvis vi ser på den velfærdsstigning, der har været i samfundet, i forhold til at folk har fået flere penge og hvordan forbruget så lægger sig ude i den enkelte husholdning, så kan vi helt faktisk se, at de flere penge, som folk har fået mellem hænderne, har de faktisk ikke brugt på deres kostbudget, og de har heller ikke brugt dem på deres kulturbudget; de har brugt på dem alt det, der i virkeligheden belaster klimaet rigtig meget, nemlig en stor bil, møbler til huset og en ekstra rejse. Og det er ikke, fordi jeg ikke under danskerne det, men det er bare for lige at slå ned på den præmis om, at man bare helt automatisk bruger flere penge på det sunde alternativ, forædling i forhold til kost osv. For det viser sig faktisk, at det gør man ikke. Og det er jo derfor, at kampagner har en effekt, altså netop med hensyn til at flytte folks vaner og gøre opmærksom på de her ting, også fordi nogle af de her ting jo er rigtig, rigtig svære for den enkelte familie. Nu sidder fru Mette Thiesen og jeg jo begge to i Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg. Altså, jeg synes jo netop, at vi har en stor opgave i at vejlede, danne og uddanne f.eks. i forhold til et fag som madkundskab i skolerne, så man faktisk lærer det og får nogle kompetencer med sig videre i livet, så man bliver mere nysgerrig på de her spørgsmål.

Kl. 15:04

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 15:04

Mette Thiesen (NB):

Det sidste er jeg sådan set enig med ordføreren i. Jeg har det nok bare sådan, at det ikke skal være på grund af klima eller noget andet; det skal bare være på grund af sund fornuft. Og det er jo sund fornuft, at man ikke laver for meget mad og smider en masse ud, og at man også lærer at bruge de forskellige ting. Så den er jeg helt med på. Men altså, i Nye Borgerlige er vi ikke optaget af at skulle diktere, hvad danskerne bruger deres penge på. Men vi vil

også gerne fjerne registreringsafgiften. Vi vil generelt gerne sænke mange skatter og afgifter, for danskerne skal selvfølgelig have lov til at bruge deres egne penge, som de selv vil. Så vi kommer ikke til at gå ind at diktere det her, og vi kommer heller ikke til at have en holdning til, at man køber ind, som man gør. For jeg kan dåleme godt forstå, at man køber fredagsslik i stedet for gulerødder, eller at man gerne vil have en stor bøf eller nogle frikadeller på bordet.

Kl. 15:05

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til fru Mette Thiesen. Der er ikke flere korte bemærkninger, og jeg vil gerne byde velkommen til fru Susanne Zimmer fra Frie Grønne.

Kl. 15:06

(Ordfører)

Susanne Zimmer (FG):

Tak for det, formand. Tak til SF og hr. Carl Valentin for at bringe den her forespørgsel i stand. Jeg vil gerne starte et andet sted end med klima, for det er faktisk sådan, at hvis man som 20-årig slår om til at leve af en grøn kost, bliver man 10 år ældre, hvis man er en kvinde, og 13 år ældre, hvis man er en mand, og hvis man som 80-årig slår om til en grøn kost, får man 3 ekstra leveår. Det er selvfølgelig derfor, at sundhedsmkostningerne afspejler, hvordan man lever, og hvis vi lever efter kostrådene eller vi er vegetarer eller veganere, sparer vi sundhedsvæsenet for rigtig, rigtig mange penge, plus at vi får mange gode ekstra leveår, fordi vi ikke er helt så syge.

En dansker spiser dobbelt så mange animalske fødevarer i gennemsnit som en gennemsnitlig verdensborger, og hvis jeg tænker tilbage på, da jeg var barn, spiste en landmand, der arbejdede hårdt, måske et par frikadeller og så et ordentligt skud grøntsager og kartofler. I dag er det fuldstændig omvendt, og vi spiser store mængder kød. Så det her er ikke, fordi vi egentlig skal, man kan sige gå tilbage, men altså, det er noget, der er prøvet før, og jeg vil påstå, at livskvaliteten ikke var ringere.

Derfor har vi også, altså fordi vi spiser meget kød – og vi har bred enighed, vil jeg mene, om, at grøn kost er mindre klimabelastende end kødbaseret kost – et meget stort klimaaftryk, og med de der 650.000 daglige måltider, der bliver serveret i offentlige køkkener, er det jo et godt sted, hvor vi kan være med til at påvirke udviklingen. Det er jo også derfor, at Klimarådet siger, at hvis vi i offentlige køkkener laver mere klimavenlig kost, skaber vi klimavenlige spisevaner, og at det har en virkelig stor betydning, i forhold til at vi laver en kulturændring. For det er jo det, det her handler om, og man kan se rundtomkring os, at den er godt i gang, men at den har brug for understøttelse, fordi vi har en 70-procentsmålsætning, vi skal nå.

Hvis alle danskere følger kostrådene, vil der være en global klimagevinst på mellem 2,5 og 4 millioner t CO₂-ækvivalenter, og det er selvfølgelig, fordi det, vi spiser i Danmark, også påvirker noget i udlandet, f.eks. ved fældning af regnskov eller ved transport osv. Så det har en stor betydning, fordi CO₂ og klima går på tværs af landegrænserne.

Klimarådet anbefaler også, at vi får en database, der er offentligt tilgængelig, over, hvor meget de forskellige fødevarer belaster vores klima, og at den bliver lavet i et samarbejde mellem forskere og erhverv. Desuden foreslår de, at vi får lavet en mærkningsordning, så forbrugerne kan tage stilling til, om det, de køber, er klimatungt eller klimavenligt. Dertil vil jeg føje, at i Frie Grønne ser vi meget gerne en ensartet CO₂-afgift, som vil betyde, at kød bliver dyrere, og at grønsager bliver billigere. Og så vil jeg også tilføje, at det faktisk er billigere at leve vegetarisk, end det er at spise en masse kød.

Vi synes også i Frie Grønne, at det er vigtigt, at vi får sat turbo på kurser til relevante ansatte i offentlige kantiner, så man bliver

rustet til at lave en grøn kost. Vi skal væk fra det der med, at man får et halvt spidskål drysset med ost som alternativ til et stykke kød. Det tror jeg vi er mange der har oplevet i tidens løb. Og så skal vi selvfølgelig stoppe med at have kødreklamer, som er offentligt støttet.

Jeg vil gerne på vegne af Frie Grønne fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget ser klima- og biodiversitetskriserne som nogle af vores tids absolut største kriser. Forskningen viser tydeligt, at en omlægning af fødevaresystemet og vores madvaner skal spille en afgørende rolle for den grønne omstilling, for miljø og for sundhed. Danskerne har et af de største klimaaftryk fra fødevareforbruget i verden målt pr. indbygger.

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag, der pålægger offentlige kantiner, at alle måltider skal være plantebaserede og have et lavt klimaaftryk, herunder at alle frokostmåltider serveres uden kød og fisk. Grænseværdien for klimaaftryk bør sættes, således at det fører til en reduktion i offentlige køkkens klimabelastning på 50 pct. i 2030 i forhold til i dag.

Desuden skal der medfølge ressourcer til opkvalificering af køkkenpersonale i alle offentlige køkkener.

Regeringen forpligtes også til at udvikle et klimamærke for fødevareprodukters klimaaftryk og nedsætte en taskforce, der skal undersøge, hvilke andre muligheder der er for at fremme klimavenlig kost.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 50).

Kl. 15:11

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra hr. Erling Bonnesen.

Kl. 15:11

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Ordføreren glæder sig over, at man lever længere, hvis man spiser meget plantebaseret, og det er jo godt. Når man så kigger historisk på det og ser på fakta, har vi også over de seneste generationer levet længere og længere, selv om man også har spist kød. Så skulle ordføreren ikke også glæde sig over, at vi har opnået en høj levealder nu, også med et kødforbrug?

Kl. 15:12

Susanne Zimmer (FG):

Det glæder jeg mig da i høj grad over, men nu er der jo andre ting, der spiller ind i forhold til en højere levealder, og det er dejligt. Det er jo bl.a. et rigtig godt sundhedsvæsen.

Kl. 15:12

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 15:12

Erling Bonnesen (V):

Jo, selvfølgelig glæder vi os alle sammen over et godt sundhedsvæsen, men det er jo ikke alene på grund af det. Der er jo mange, der har levet et godt, langt – endnu længere – sundt liv uden stort set at komme på sygehuset. Det er også folk, der har spist en passende portion kød, men spist varieret. Det må da også glæde ordføreren.

Kl. 15:12

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Susanne Zimmer (FG):

Det glæder mig, men samtidig med det her er vi altså nødt til at se på klimaet. Og det er alvorligt; det kunne vi jo se i FN's klimarapport, som vi fik her forleden. Hvis ikke vi gør noget, stopper levealderen ret hurtigt med at stige.

Kl. 15:12

Den fg. formand (Christian Juhl):

Og hr. Anders Kronborg har fået spørgelysten tilbage.

Kl. 15:13

Anders Kronborg (S):

Det har jeg i hvert fald, især når der kommer en vedtagelsestekst, som lyder sådan. Jeg skal bare høre, om jeg hørte det fuldstændig korrekt, nemlig at Frie Grønne vil pålægge de offentlige institutioner, at de ikke længere må servere kød. Er det rigtigt forstået?

Kl. 15:13

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 15:13

Susanne Zimmer (FG):

Ja, ved frokostmåltiderne, ikke ved aftensmåltiderne; der skal det bare være klimavenlig kost.

Kl. 15:13

Den fg. formand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 15:13

Anders Kronborg (S):

Det vil sige, at alle vores daginstitutioner i Danmark, alle vores folkeskoler, alle vores døgninstitutioner ikke må servere f.eks. et pølsehorn – eller for den sags skyld en pizzasnegl med kød på? Det synes jeg faktisk er et meget stort indgreb i friheden.

Det, vi diskuterede her, var muligheden for, at man kunne vælge, om man ville have et grønt måltid, eller om man hellere ville have lidt kød på tallerkenen. Men at sige til samtlige danske forældre, der giver deres lille dreng lidt penge med til borden henne i skolen, at han altså ikke kan købe et pølsehorn, synes jeg godt nok er vidtgående.

Kl. 15:13

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 15:14

Susanne Zimmer (FG):

Hvis pølsehorn er kardinalpunktet, vil jeg sige, at man kan putte plantebaserede pølser i. Man kan lave rigtig mange lækre ting, uden at der behøver at være kød i.

Kl. 15:14

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til fru Susanne Zimmer. Der er ikke flere korte kommentarer. Så har vi den store mulighed for også at få Alternativet på banen, nemlig i skikkelse af ordfører hr. Torsten Gejl.

Kl. 15:14

(Ordfører)

Torsten Gejl (ALT):

Tak, formand. Jeg har stor sympati for den her type debat, og jeg har i særdeleshed stor sympati for SF's hr. Carl Valentin og hans arbejde for plantebaseret mad i Danmark. Jeg synes dog ikke, at debatten her

bringer os en centimeter længere hen imod at indføre plantebaseret mad og mindre kød i Danmark. Det vildeste er, at Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2022 at undersøge muligheden for, om der i offentlige køkkener kan vælges plantebaseret mad. Altså, det er den blødeste formulering, jeg har hørt, siden man lavede teksten til Lille Peter Edderkop. Det handler ikke om kødfrie dage i de offentlige køkkener. Det handler om en undersøgelse, der kan tage resten af 2022, hvor man skal vurdere, om man kan tilbyde kødfrie måltider i statens kantiner. Og det kan sagtens være, at regeringen finder ud af, at det kan man ikke.

Vi ved jo alle sammen godt, at regeringen er hundeanst for, om der er nogle, der kan blive sure over, at man tager en eneste bøf fra dem. Sidste gang den forsøgte at være visionær på området, endte det med noget, der i Folketinget blev beskrevet som det største tilbageslag siden Napoleon. I slutningen af oktober 2020 annoncerede regeringen nemlig, ikke mindst til glæde for os i Alternativet, at man nu ville fremme den plantebaserede kost i statslige køkkener. Som led i en ny grøn indkøbsstrategi for staten kom regeringen med et forslag om at indføre 2 kødfrie dage om ugen i de statslige kantiner. Desuden, lød det i forslaget, skulle der stilles krav om, at man højst måtte servere okse- eller lammekød 1 dag om ugen. Det var jo en dagsorden, der battede lidt, og som var noget mere offensiv end det, der er på spil i dag. Der gik dog ikke mere end en uge, før regeringen trak i land med det hele igen. Noget af fagbevægelsen, som regeringen ikke ville sige præcis hvem var, og som ikke har vist modet til selv at stå frem, vred armen om på ryggen af regeringen, og vupti, så droppede regeringen hele planen igen.

Nu starter vi så mere end forfra og pålægger regeringen at undersøge, om man kan tilbyde plantebaseret mad i offentlige køkkener. Men hvad skal vi med en undersøgelse? Altså, vi kunne pålægge de statslige køkkener at tilbyde plantebaseret mad i morgen. Vi kunne indføre kødfrie dage i det offentlige i morgen. Vi kan bare se på Københavns Kommune, som godt kan finde ud af det, og som for længst har overhalet de statslige køkkener. På Københavns Rådhus har Alternativets leder, Franciska Rosenkilde, i samarbejde med Socialdemokratiet, Enhedslisten, SF, Radikale og Venstre udarbejdet en mad- og måltidsstrategi. Den fylder 34 sider, og jeg står med den her.

I den står der bl.a., at det er som led i at udvikle grønnere og mere klimavenlige måltider og for at afdække sammensætningen og klimaaftryk ved det nuværende fødevarerforbrug i Københavns Kommune. De mest belastende kødtyper, særlig oksekød, reduceres i det samlede indkøb, så det kød, der anvendes, primært er mindre belastende typer som fjerkræ og fisk. Den samlede mængde af animalske fødevarer reduceres, så der anvendes flere plantebaserede råvarer, især flere plantebaserede proteinkilder som bælgfrugter. Der arbejdes målrettet med at sikre, at så mange grønne råvarer som muligt er i sæson og dyrket på friland, ligesom fisk kan købes efter sæson. Dette ligger i direkte forlængelse af arbejdet med økologi i de senere år og vil ligeledes understøtte en målsætning om at knytte København tættere til sit opland.

I Alternativet ønsker vi at fortsætte det samarbejde, der startede i Københavns Kommune, sammen med en række gode partier med mad- og måltidsstrategien, der kort sagt indeholder en målsætning om at reducere CO₂-udledningen fra de offentlige måltider med 25 pct. gennem at fremme plantebaseret mad og reducere madspild.

Så hvad skal vi vente på en undersøgelse for? Københavns Kommunes måltidsstrategi kan jo bare copy-pastes til de statslige institutioner. Men nu kommer de partier, som bl.a. tæller SF, Enhedslisten og Radikale, som har lavet en aftale om at reducere CO₂-udslippet i landbruget, uden at de havde modet til at reducere kødproduktionen i Danmark med et eneste gram. Nu kommer de med kravet om en undersøgelse, der i hvert fald ikke skræmmer en af Folketingets største fortalere for kødproduktion det mindste, nemlig Venstres hr.

Kl. 15:14

Erling Bonnesen. I kan undersøge alt det, I vil, sagde han her for lidt siden fra talerstolen. Og ja, så brugte man tid på det. Tak, formand.

Kl. 15:19

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der var ikke nogen, der bed på for en kort bemærkning, så jeg siger tak til hr. Torsten Gejl. Så er vi kommet til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Kl. 15:19

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):

Tusind tak for en levende og engageret og også en, synes jeg, inspirerende debat, som vidner om, at vi her i Folketinget har et kæmpestort engagement, når det handler om netop vores fødevarer, klimaet, og hvordan vi kan ændre adfærd. Det er positivt. Så igen en stor tak til hr. Carl Valentin og fru Signe Munk for at stille den her forespørgsel, men også tak til alle ordførerne for at deltage i debatten her. Det er rigtig, rigtig nyttigt og positivt. Engagementet er helt afgørende i den her debat, for vi *kan* ændre ting; vi *kan* opnå ting, som vil gøre det bedre for danskerne, hvis vi bare ændrer en lille smule.

Det, vi ser med kostrådene, er jo, at hvis vi begynder at spise efter dem, vil vi se færre, der får livsstilssygdomme; så vil vi se mennesker, der lever længere. Vi vil se mennesker, som får nogle flere gode leveår – det er kolossalt positivt – samtidig med at vi også gør en kæmpe forskel i forhold til at reducere påvirkningen fra CO₂-udledningen på klimaet. Det er nyttigt. Så vi har brug for det engagement, vi har brug for den her debat, og der er ingen, der ønsker tvang. Der er ingen, der ønsker at trække noget ned over hovedet på folk. Nej, det, der er lagt op til her, er, at man kan tage frie valg på et oplyst grundlag. Det synes jeg er positivt. Vi kan med den her tilgang til det og med den vedtagelsestekst, som der er opbakning til fra et bredt flertal i Folketinget, sikre mere sundhed, bedre velbefindende, mere forebyggelse, bedre klimagevinster. Vi kan også sikre besparelser, og vi kan sikre god husholdning. Og vi har alle sammen et ansvar for det her.

Ja, jeg har hørt, at ikke alle er enige i lige præcis den vedtagelsestekst – der er nuancer på begge sider. Der er partier, der ønsker lidt mere robuste tiltag; der er partier, der ønsker, at man skal blande sig endnu mere udenom fra samfundets side, men grundlæggende har vi bred konsensus i Danmark om, at vi kan gøre noget med de her kostråd, og at vi kan inspirere til noget. Selvfølgelig skal det være sådan, at når man siger til danskerne, at man hylder det frie valg, så skal der også være noget at vælge imellem, og der nytter det ikke noget, at man står i en situation, hvor der er kantiner udeomkring på skoler og andre steder, hvor der ikke er tilstrækkelig mulighed for at vælge et plantebaseret måltid. Derfor skal det undersøges, og det er godt at gøre tingene grundigt, inden man bare vedtager dem. Det er det, vi lægger op til her.

Jeg synes, vi har haft en god og inspirerende debat. Jeg synes, vi har fået løftet niveauet i den her debat. Jeg synes, vi har fået skabt enighed om en vedtagelsestekst, hvor der er et flertal i Folketinget, der rykker noget på den her dagsorden. Kunne man så være endnu mere ambitiøs? Ja, det kan man altid ønske sig. Kunne man være mindre ambitiøs? Det er der så nogle blå partier der ønsker. Jeg synes, det er rart, at vi ikke er kommet i den gryde. Men vi er landet et godt sted, hvor vi rykker i den rigtige retning, og det, der kendetegner det danske Folketing, det flertal, der er i Folketinget i øjeblikket, er, at vi vil den grønne dagsorden. Vi vil tage de udfordringer, der er i samfundet og løse dem sammen. Her kan vi både løse et folkesundhedsproblem og et klimaproblem i samme hug ved at spise på en klogere og mere oplyst måde.

Tak for det, tak til spørgerne, tak til alle deltagere i den her debat. Jeg synes, vi tager herfra endnu mere engagerede, endnu mere oplyste og med mulighed for at handle på en rigtig, rigtig god måde. Det

forpligter, og det vil jeg arbejde videre med som fødevareminister. Der skal knokles hver eneste dag for at opnå resultater på det her felt. Tak for ordet.

Kl. 15:23

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Men vi skal ikke herfra endnu. Der er nogle korte bemærkninger, og den første er fra hr. Torsten Gejl, Alternativet.

Kl. 15:23

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Og tak til ministeren for talen. Nu står der her i vedtagelsesteksten:

»Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2022 at undersøge muligheden for, at der i offentlige køkkener kan vælges et 100 pct. plantebaseret måltid.«

Der vil jeg gerne høre: Hvad er det, der skal undersøges? Altså, hvor svært kan det være? Hvorfor gør vi det ikke bare? Altså, det handler vel om at sige til de statslige køkkener, at der altid skal være et plantebaseret tilbud. Hvad er det, der skal bruges næsten et helt år på at undersøge?

Kl. 15:24

Den fg. formand (Christian Juhl):

Ministeren.

Kl. 15:24

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):

Jeg er rigtig glad for spørgsmålet, for jeg er sådan set med på, at der kan være et element af noget kontraintuitivt i det her, når man spørger: Kan det være så svært? For mange steder er det jo heldigvis sådan, at man kan vælge et fuldt plantebaseret måltid, men der er så åbenbart også steder, hvor det ikke kan lade sig gøre – det har vi jo hørt her i debatten – hvor man kommer ud, og hvor det så netop er kartofler eller salatbar med icebergsalat eller andet, man skal spise sig mæt i, hvis det er, man vælger ikke at spise kød eller fisk. Og det er ikke godt nok. Og så kunne det være fristende bare at sige: Vi gør det lige; vi vedtager det her.

Men det, vi har respekt for i den kreds, der er blevet enige om det her, er at få undersøgt tingene, inden vi bare trykker på knappen, fordi det kan være sådan, at der vil være kommuner, der vil være regioner eller andre, der siger: Hov, det kommer med en pris; hvis vi skal gennemføre det her i vores kommune eller vores region, er der en udgift forbundet med det. Og så er det rart at vide det, inden vi vedtager det, sådan at vi i forbindelse med f.eks. den kommende kommuneaftale eller i forbindelse med den kommende finanslovsaf-tale kan få en tilbundsående og kvalificeret drøftelse af, hvordan vi så sikrer, at det, vi ønsker politisk herinde på Christiansborg, også følges op med de ressourcer, der skal til.

Jeg håber på – og jeg forventer også – at den her undersøgelse vil vise, at man mange steder kan gennemføre det her, så det ikke betyder en merudgift, men så det faktisk kan betyde, at det er forbundet med lidt færre udgifter, hvis man gør det på den rigtige måde. Men for ikke at komme i den situation, at vi får en konflikt med kommuner og regioner, som siger, at det bliver dyrere for dem, så undersøger vi det først. Det synes jeg kun er rimeligt.

Kl. 15:25

Den fg. formand (Christian Juhl):

Hr. Torsten Gejl.

Kl. 15:25

Torsten Gejl (ALT):

Jamen sådan må det jo være. Men hvorfor ikke være mere ambitiøs? Altså, nu har man jo i finansloven og også i landbrugsaftalen faktisk

sat nogle penge af til at udvikle en plantebaseret mad. Hvis det er sådan, at man – f.eks. ligesom regeringen talte om tidligere – indførte et krav om, at der skulle være 2 kødfrie dage ude i de statslige køkkener, så ville man jo skabe et vakuum, som ligesom vil suge de erfaringer, som vi får med den plantebaserede mad, ind i institutionerne. Hvis det var ministeren, der havde været minister tilbage på det tidspunkt, hvor der var det store tilbagetog i forhold til de 2 kødfrie dage, ville ministeren så have gjort det anderledes? Har ministeren lyst til at prøve at drøfte at indføre kødfrie dage i de statslige institutioner?

Kl. 15:26

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 15:26

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):
Jeg tænker, at hvis hr. Torsten Gejl kigger efter på Twitter, så vil han se, at jeg, i forbindelse med at der kom det udspil – og jeg var ganske vist udviklingsminister på det tidspunkt – var ude at hylde det her initiativ; jeg syntes det var spændende; jeg syntes, det var modigt, og det flugtede rigtig godt med, hvad vi talte om hjemme ved middagsbordet hos min familie, nemlig at der er et behov for de her ting.

Det, der skete, var jo bare, at der var rigtig mange, der fik indtrykket af, at vi ville tvinge folk til noget. Og det havde vi ikke lyst til. Så vi kom nok til at fare frem med lidt for høj hastighed, sådan at der var nogle, der ikke helt følte, at de var med i det her. Derfor har vi lært af det, så vi gør det i en rækkefølge, hvor vi får danskerne med om bord. For hvis vi får danskerne med om bord, kan vi ændre mere, end hvis det er, at vi prøver at trække noget ned over hovedet på dem, og de modvilligt begynder at trække den anden vej. Det er derfor, vi gør det på den her måde.

Kl. 15:27

Den fg. formand (Christian Juhl):
Hr. Carl Valentin.

Kl. 15:27

Carl Valentin (SF):
Tak. Jeg er meget enig med ministeren i, at vi har haft en god debat i dag, og jeg synes også, vi er kommet et godt stykke af vejen, og tak for det. Hele årsagen til, at vi tager debatten, er jo Klimarådets rapport, hvori de kommer med en række anbefalinger, i forhold til hvordan vi kan sikre, at danskerne får nogle grønnere madvaner. Kunne man forestille sig, at ministeren ville indkalde til nogle drøftelser om, hvilke af de her initiativer vi skal bruge i forhold til at få ændret danskernes madvaner og gjort de offentlige køkkener grønnere? Jeg synes, der er rigtig meget i den her rapport at tage fat på, og jeg synes egentlig bare, at vi skulle gå i gang med det.

Kl. 15:28

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 15:28

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):
Jamen det gode ved den her nye viden og de her nye rapporter er, at det kan inspirere til handling, og det ville være tudesosset ikke at prøve at lade sig inspirere af det her i forhold til det, man laver fremadrettet. Så vi kommer til at lave meget mere, der trækker i den her retning. Nu har vi i dag forpligtet os på at få det her undersøgt, og det skal undersøges til bunds, også sådan, at vi med ro i maven kan sige: Det er rimeligt, det er fornuftigt, det er ladsiggørligt at

sikre, at man naturligvis kan vælge et plantebaseret måltid, når man er i en offentlig kantine. Vi skal bare være helt sikker på, hvordan det her hænger sammen, om det er forbundet med ekstraudgifter og andet, for vi vil ikke påføre nogen i forvejen økonomisk klemte kommuner og regioner ekstraudgifter, uden at vi så er sikre på, at vi har finansieringen på plads. Så vi undersøger tingene, så vi med ro i sindet kan lave en aftale omkring det her. Tingene skal gøres i den rigtige rækkefølge. Vi har før prøvet at opleve, at hvis man farer frem med for høj en hastighed, får man noget kontraproduktivt. Det kan vi ikke være tjent med.

Kl. 15:29

Den fg. formand (Christian Juhl):
Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 15:29

Erling Bonnesen (V):
Tak for det. Jeg vil da også bare sige tak for en god debat om det. Og så noterer jeg mig jo med stor tilfredshed, at ministeren selv siger – og jeg tror, jeg citerer rigtigt: »frie valg på et oplyst grundlag«. Fantastisk! Det er jo herligt som Venstremand at høre det. Og så ser jeg frem til at holde øje med, om ministeren så også udfører det i handling. Jeg har selv kvitteret for, at der også blev sagt, at man må undersøge alt det, man vil. For det er jo sådan et led i forbrugeroplysningen, kan man sige. Som Venstremand kan man jo bare med glæde notere sig, at ministeren siger: »frie valg på et oplyst grundlag«. For så er vi kommet et langt stykke ad vejen. Vi skal bare ikke diktere, hvad der skal på tallerkenen derude; det er folks forskellige sind, der skal afgøre det, som vi tidligere har nævnt i debatten. Men tak for det.

Kl. 15:30

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 15:30

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):
Jamen vi er fuldstændig enige i, at vi ikke skal diktere; vi skal ikke trække noget ned over hovedet på danskerne. Vi skal netop give frie valg på et oplyst grundlag. Det, der så også bare er vigtigt – og det er der, hvor jeg måske synes at hr. Erling Bonnesen og Venstre mangler lidt – er det her med, at når man skal træffe frie valg på et oplyst grundlag, så skal der jo også være noget at vælge imellem. Og som Socialdemokratiets udmærkede og meget dygtige ordfører, hr. Anders Kronborg, var inde på, så nytter det jo ikke noget, når man står der og skal træffe et frit valg på et oplyst grundlag, at man så kun kan vælge f.eks. pølsehorn. Det duer jo ikke. Derfor skal der være en variation af muligheder at vælge imellem, og det er det, vi arbejder på, og det, der ligger i den her vedtagelsestekst. Og det er derfor, at hr. Erling Bonnesen og Venstre som en del af deres hyldest til det frie valg på et oplyst grundlag burde have støttet vores vedtagelsestekst, som ville sikre, at man netop kunne foretage det frie valg, så det ikke bare er på skrømt.

Kl. 15:30

Den fg. formand (Christian Juhl):
Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 15:30

Erling Bonnesen (V):
Det er jo tæt på, at man kan konkludere, at vi siger det samme, bare med forskellige ord – det er jo fantastisk. Sådan kunne det i hvert fald lyde. Men så må det jo vise sig hen ad vejen, hvor langt det i praksis rækker. For det er fuldstændig rigtigt, at der skal være noget at vælge imellem, og det har vi været inde på tidligere i debatten, så

det skal jeg ikke gentage. Og sådan tror jeg nu også det er; vi ser jo også en god, positiv udvikling. Så jeg vil bare holde godt øje med, at det er ikke kun er ord, men at der også bliver handling i forhold til de her ting. Så det ser vi jo frem til.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Christian Juhl):
Ministeren.

Kl. 15:31

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Rasmus Prehn):
Det er helt afgørende, at det ikke kun er ord, men at det også er handling. Og det er derfor, det er lidt underligt, at Venstre taler så meget om et frit valg på et oplyst grundlag, men ikke vil være med til at undersøge mulighederne for, at man *altid* kan vælge at spise plantebaseret. Der synes jeg bare, at det er underligt, at Venstre ikke vil bakke op om den undersøgelse, og det er der, der er forskel på Venstre og Socialdemokratiet og regeringen – det er nemlig, at vi faktisk vil undersøge det her, sådan at vi kan give muligheden for, at man kan vælge frit.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Christian Juhl):

Tak til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Så plejer vi jo at tage hul på anden runde af debatten ved at give ordføreren for forespørgerne ordet. Så kan han jo enten starte en ny debat eller prøve at resumere debatten. Værsgo til hr. Carl Valentin.

Kl. 15:32

(Ordfører for forespørgerne)

Carl Valentin (SF):

Tak. Jeg har jo holdt min brandtale, men jeg fik at vide, at der var mulighed for, at jeg kunne sige et par afsluttende ord. Det ville jeg bare gerne benytte mig af, fordi jeg synes, at vi har haft en god debat i dag. Jeg vil komme med et par nedslag.

Jeg synes, det har været meget positivt at opleve fødevareministeren tale så passioneret om den her dagsorden, og jeg håber, at det kommer til at materialisere sig i masser af yderligere initiativer i forhold til at få ændret danskernes madvaner. Vi har en meget stor opgave foran os, og det synes jeg at Klimarådets rapport viser meget tydeligt. Vi har endda også en masse redskaber fra dem, så jeg synes bare, at vi skal komme i gang.

Jeg synes også, det har været rigtig godt at høre hr. Anders Kronborg slå et slag for friheden i dag og tale friheden op i forhold til muligheden for at vælge et plantebaseret måltid i de offentlige køkkener. Jeg synes, det er ærgerligt, at hr. Erling Bonnesen fra Danmarks Liberale Parti ikke er mere optaget af, at man derude lokalt kan vælge frit, *også* hvis det valg indebærer, at man måske ikke ønsker at spise kød til hvert eneste måltid.

Så synes jeg, at det var lidt ærgerligt, at fru Mette Thiesen var så svær at trænge igennem til i forhold til det her med de kæmpestore omkostninger, der er ved vores høje kødforbrug. Jeg synes, at den der jagt på ministeren, fordi der er blevet brugt nogle få millioner på at promovere kostråd, er helt ude af proportioner, når man ser på, hvor vanvittig store sundhedsudgifter vi kunne spare, hvis vi besluttede os for, at vi i Danmark serverede noget mere klimavenlig mad.

Så vil jeg bare generelt gerne sige tak til alle de partier, som står bag den her vedtagelsestekst. Jeg synes, det er fremragende, at vi nu får en undersøgelse af muligheden for at indføre et tilbud om plantebaseret mad i alle offentlige køkkener. Synes jeg så ligesom hr. Torsten Gejl, at man bare burde indføre det nu? Ja, det synes jeg da. Jeg har jo stemt for det i Folketingssalen, og jeg er gået til valg på det. Det ville være dejligt, hvis vi besluttede os for at indføre det.

Det er da klart. Men altså, det er der ikke flertal for i Folketinget, og så må man jo forsøge at gå andre veje.

Nu har vi faktisk et flertal, der vil undersøge muligheden, og det synes jeg bare er helt vildt vigtigt. Efter min bedste vurdering kommer det til at betyde, at vi får mere plantebaseret mad i offentlige køkkener, og forhåbentlig også, at vi får den her valgmulighed, når vi har fået afdækket, hvordan det kan lade sig gøre. Så må man jo gå lidt på kompromis en gang imellem, når man gerne vil skabe resultater. Det er i hvert fald det, vi har forsøgt her fra SF's side.

Jeg vil gerne sige tak til alle, der har deltaget i debatten i dag. Jeg synes, den har været rigtig god, jeg synes, den har været konstruktiv, og jeg synes, den har vist, at debatten om fødevarer er en debat, som skal blive ved med at stå højt på dagsordenen. Og det er godt, at den er begyndt at fylde mere, for der er ingen tvivl om, at den fødevareproduktion, vi har i dag, har kæmpestore konsekvenser for klima, for biodiversitet, for vores sundhed, for dyrene og for mange andre ting. Det var mine afsluttende bemærkninger. Tak for ordet.

Kl. 15:35

Den fg. formand (Christian Juhl):

Selv tak. Der var ingen kommentarer eller andre, der ønskede ordet i den her sammenhæng.

Da det er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil, som jeg nævnte før, finde sted tirsdag den 15. marts 2022.

Kl. 15:35

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Christian Juhl):

Der er ikke mere at foretage i dette møde ud over at sige tak til jer alle sammen for dagens indsats i folkestyrets tjeneste.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 4. marts 2022, kl. 10.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 15:35).